

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
DOMINO CAROLO,
REGIAE DOMVS PRVSSICAE
PRINCIPE SERENISSIMO. RELIQVA,

24

DISSERTATIONEM IVRIDICAM INAVGVRALEM
DE
IVRE ADIMPLEMENTI
LITERARVM CAMBIALIVM
HONORIS CAVSSA,

von
Recht der Acceptation und Zahlung
der Wechsel-Briefse per honore,

IN ILLVSTRI FRIDERICIANA,

DIRIGENTE
DN. CHRISTIANO THOMASIO, ICTO,
S. REG. MAI. PRVSS. CONSILIARIO INTIMO, ACADEMIAE
DIRECTORE AC PROFESSORE PRIMARIO, FACVLTATIS
IVRIDICAE ORDINARIO ET h. t. DECANO,

PRO LICENTIA

PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CONSEQVENDI

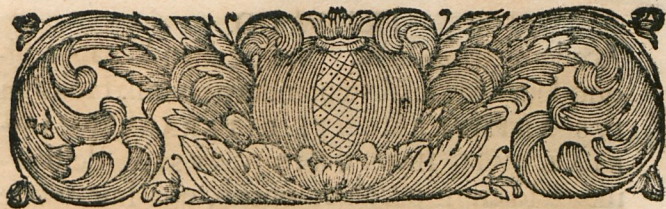
D. XXIII. APRIL. MDCCXV.

horis matutinis & pomeridianis

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVMMITTET

IOANNES CHRISTOPHORVS FRANCK
ARGENTORAT.

HALAE MAGDEBURGICAE,
Literis CHRISTOPH. ANDREAE ZEITLERI, Acad. Typ.

PRAEFATIO.

Vra cambialia nemo exactius ^{Occasio} tradere potest, quam qui & ^{differtati-} rei nummulariae & iuris pe- ^{onis.} ritissimus est. Nec tamen omni suffragio priuandi videntur, qui mediocrem vtriusque notitiam consecuti sunt. Eam vt ipse mihi compararem, non carui occasi-
one. Postquam enim operam aliquamdiu Iurisprudentiae dederam; Mercurii castra per plures annos secutus fui. Iamquedudum constitueram, commercio vacare, quoad viuerem. Sed mirabili fato incidi in machinationes insolitissimas, de quibus hic non est dicendi locus. Ex his mihi omnino credidi eluctandum. Ast viam illas eludendi nullam, nisi deserta mercatura, inueni. Itaque denuo me in Themidos olim derelictae gremium recipere minus malum iudicavi. Nunc publicum studiorum specimen mos

PRAEFATIO.

Academicus postulat. In hoc edendo caput aliquod iuris cambialis tentandum putavi. Huic fini
 Thema. IUS ADIMPLEMENTI LITERARVM CAMBIALIVM HONORIS CAVSSA destinavi. Id enim peculiari opera, qua huc vsque destituebatur, dignissimum visum fuit. In illo excutiendo eum mihi ordinem praescrpsi. Primum
 Ratio illud negotii naturam in consilium adhibui: deinde leges cambiales: denique Collybistarum consuetudines. Communia iurata nisi per se posui, donec illas aut non sufficere deprehendissem, aut, quod in quaestionem venerat, secundum eas de finivissem. Tum vero illorum gratia, qui sine generali lege loquenti tantum non ubiuis erubescendum putant, ad sententiam meam muniendam Romanae quoque Iurisprudentiae praecepta conquisiui. Qua in re maiorem me, quam necesse erat, operam collocasse ambabus manibus largior. Neque adeo litem mouebo cuiquam non nisi exiguum iuris communis in cambialibus quaestionibus vsum admittenti. Potius, qui sic sentiunt, bona mea pace textus adductos pro non adiectis habebunt. Indulgebunt tamen, spero, innoxiam superfuitatem plurium genio meditationes accommodanti. Hac ratione praeparavi telam, quam nunc ordior, Deo vires sufficiente, pertexendam.

§. I.

§. I.

I quis pleraque & potissima, qui-
bus cambiorum iura traduntur, Ambages
Systemata vel fugitio oculo per- cambiali-
lustret; non poterit non illorum um Syste-
de iis probare sententiam, qui pau- marum
ca admodum, quæ ad rem faciant,
quanquam diffusis commentariis,
proponi conqueruntur (a). Qui & disputa-
peculiares de singularibus juris cambialis argumentis tionum,
dissertationes conscribunt, non solent equidem desertis
tesseris collybisticis in alia Jurisprudentiæ capita nimi-
um euagari. Vt plurimum tamen sagacioribus (b) vix
magis, ac illi, a digressionibus frequentissimis abhor-
rere videbuntur (c). Malunt tamen alii & possunt in- ab aliquibus
tra vitatae.

A

(2) Si detrabas a scriptoribus, qui in volumine hanc materiam ex- Digressiones
plicauerunt, ad alienam materiam pertinentia, paucae remanent pagel- cambialium
lae hac materia impletæ: inquit Dn. Christoph. Andreas Remerus de voluminum,
Vero Obligationum Valore Sect. 2. cap. 13. d. obligat. ex contract. cambii & disputa-
§. 7. (b) Qui diuerticulorum abundantiam non tam ex circui- onum
tionum multitudine infinitis ingentium voluminum excursionibus vnde aesti-
minime comparanda, quam pro modo exiguae commentationis mandae?
aestimant. (c) Quippe in mores fere abiit inter disputationum vsitatissimæ.
cambialium, de quibus loquor, auctores, generalem de Cambiis
tractationem ipso themate speciali vix breviorē, aliquando et-
iam prolixiorē, vel præmittere vel immiscere. Vt, si exem-

* (2) *

& *vian.*
dae.

tra limites consistere (d). Ego, quanquam methodi etiam diffusae libertatem nemini inuideo, potius tamen imitandos cenfeo, qui se intra cancellos continent. Maxime cum vix suppetat digrediendi spatium, nisi deserto, quod emetiri oportebat, itinere (e). Optimum ergo fuerit breuitati studere, quoad licet absque obscuritate, quam huic studio variae causae, & in primis peculiare quasi, quo post campsores illius Doctores vtuntur, idioma (f), facile offundunt. Vnde ne vocabulorum quidem studio subitaria opera licebit defungi (g).

Pau-

pla adducere necesse foret, absque negotio nominare possem satis speciales inscriptiones dissertationum cambialium, quas ordine paucissimis mutato generale de cambiis rubrum facile scio tuitaras. (d) Exemplo sit peritissimus artis campsoariae *Ioan. Phoonsenius*, quem, dum libello Belgico elegantissimo: *Wissel-Styl tot Amsterdam*, vniuersum cambiorum ius describit, nusquam

Laus Io.
Phoonsen,

deprehendi extra oleas vagatum. Parem in peculiaribus dissertationibus elaborandis concinnitatem aliqui secuti sunt. (e) Plurima enim adhuc in cambiorum doctrina desiderantur, quae peculiarem in singulis capitibus laborem requirant, eumque ampliore, quam vt longius excurrere vel expediat vel liceat. (f)

Desiderata
iuris camb.

Peculiaris
campsoarum
lingua.

Notissimis enim vocabulis ignotum aliquando sensum tribuunt: vt, cum *depositum* nominant, quando *mutuum* intelligunt. *Voces peregrinas ac barbaras*, vt vulgo notissimum est, mire affectant. Diuersissima saepe eodem nomine appellant. Sic *prouisio* & *redhoftimentum* laboris a campsoare impensi denotat, & pecunias ad cambiorum solutionem acceptanti subministrandas. *Excell. Dn Ludouici Einleitung zum Wechsels-Procesf. Cap. 6. §. 16.* Imo si diuersos conseras, plane opposita eodem termino designant. Ita *Campsoaris* nonaen ab aliis traslanti, ab aliis remittenti tribui nuperrime annotauit *Consult. Dn. Gottfr. Barth. Hodeger. Forens. Civil. & Crimin. cap. 4. §. 19. not. a. pag. 749.* De cambio proprio add. *§. seq. 3. not. f.* (g) Potius clara explicatione ac prudenti selectu erit opus. Interdum etiam licebit, imo conducet plane ac

Cura verbo-
rum.

gene oportebit *ономатоποιѣν.*

* (3) *

Paucis: nec ea, quae ad rem pertinent, negligi expedit, nec in alienis ab argumento nimium occupari.

§. II. Quae cum ita teneam, forsitan eam mihi legem dicere debebam, vt, dum de *literarum cambialium adimplemento honoris castissima* agere constitui, nihil profertrem, nisi quod ad thema istud pressius & adstrictius pertinere arbitrarer, ipsum vero argumentum pro viribus exponerem luculentissime. Sed ambages licebit euitare, quae ad rem spectare censebo, omnia dicere &, quantum satis est, copiose, non licebit. Tam amplius enim scribendi campus patet, vt, si omnia vellem rimari, modum dissertationis Academicæ excedere, & commentarium pro exercitatione componere oporteret. Mutandum ergo fuit consilium, & aliqua saltem eorum, quae dici debuissent, si omnia distinctius euoluenda fuissent, pars in chartam coniicienda. Hinc non integram de dicto argumento doctrinam, sed tantum *ius* (a) circa illud obtinens tradam. Neque id plena manu (b). Vtar vero sequenti ordine. Primo rubrum dissertationis (c), quoad e re fore credidero (d), eiusque Synonymiam (e) exponam. Quo facto negotii, de quo

Methodus
huius Dis-
sertationis

Ordo dicen-
dorum.

A 2

ago,

(a) Nempe sicco pede, breuitatis studio, praetereo praecipua prudentiae, quae sequi solent aut debent, qui cautius cupiunt mercari. Ea vero minime omitterem, nisi animum thema integrum pertrahendi deposuisssem. (b) Singula enim paucis abfoluam, nec quicquam adducam, nisi quod aut proprio iure ad honorarium cambiorum adimplementum pertinet, aut, quoties simplici quoque commune est, ad illud tamen ab aliis nominatim iam relatum fuit. (c) §. 3-5. (d) Neque adeo de *uris* vocabulo, post tot aliorum in ea voce explicanda industriam atque scrupulositatem? quicquam delibabo. Nec de *adimplemento* aut *literis* cumulabo generaliora, quae facile potuissent ex Lexicis ac doctrinis luridicis excerpti. (e) §. 6.

Praecepta
prudentiae
seposita.

Breuitas pro-
posita.

Cur non ex-
plicetur vox
iuris, adim-
plementi, li-
terarum.

ago, originem (f), obstacula (g) & progressum (h) cum literis, circa quas occupatur (i), necessitate, quam supponit (k), ac personis, quas tangit (l), addam. Postea in adminicula (m), tempusque, quo suscipi debet (n), & modum (o) ac solemniam (p) inquiram. Tandem effectus inde oriundos ostendam (q), & vindictis pro vsu argumenti coronidis loco subiectis concludam (r).

Literae

cambiales,
contradi-
stinae
cambiaris,
& campso-
riis,
Quae?

§. III. *Literae cambiales*, de quarum adimplemen-
to quaero, non idem apud omnes significant. Multi
per eas intelligunt cautiones nomine pecuniae alio lo-
co acceptae, alio restituendae interuenientes (a). Sunt
qui illas tantum cambiales dicant, quae & traiectionem
pecuniam concernunt, & paratissimam secundum iu-
ra patet literarum cambialium vox, & a durissimae ex-
actionis effectu sensu proprio & specifico tribuitur qui-
busuis breuibus instrumentis ob quodcunque debitum
rigori cambiali ex conuentione partium plene obno-
xiis (c). Atque istum sensum sequor auctoritate vsus (d)
& plurimarum legum cambialium (e). Hae cogno-
scun-

(f) §. 7. 8. (g) §. 9. (h) §. 10. (i) §. 11. (k) §. 12. (l)
§. 13. 16. (m) §. 17. (n) §. 18. (o) §. 19. (p) §. 20. 22. (q)
§. 23. 27. (r) §. 28.

Literae cam-
biantiae,

campforiae,

(a) *Raphael de Turri Tract. d. Camb. Disp. 2. Quaest. 1. num. 5.* Easque praestaret forte a cambiario, qui per eas perficitur, contractu *cambiaris* appellare. (b) Vid. *Phoonsen Cap. 39. pos. 6. in not. Add. Ordin. Camb. Pruss. art. 34.* Atque istas distinctius a campforibus, quibus illae pene propriae sunt, *campforis* dicere posses. (c) *Aug. Bened. Carpzou. Disp. d. Camb. ibes. 58. Magnif. Dn. Lüder Mencken ad Process. Disp. 1. §. 58. Id. Theor. & Prax. Pand. libr. 19. Tit. 6. §. 9.*

(d) *Quem penes arbitrium est & vis & norma loquendi.*

(e) vid. *Diui Reg. Christiani V. Jus Danic. lib. 5. cap. 14. art. 8. & 19. Eiusd. Jus Norwveg. lib. 5. cap. 13. art. 6. & 17. Ord. Camb. August. art. 7. Add. Ord. Cambial. Lips. §. 4. Brunsvic. art. 17. Dantz. art. 5.*

* (1) *

scuntur ex mentione cambii negotio principaliter tri- *Requirunt*
buta (f), ac sunt duplicis generis, nimirum aliae *scriben-* *mentionem*
ti, aliae *tertio directae* (g). *cambii.*

§. III. Adimplementum harum literarum cambi- *Adimple-*
alium idem est ac earum executio. Quam qui suscipit, *mentum*
easdem *honore* dicitur, termino campforibus Germa- *lit. camb.*
nis, Italis, Gallis &c. vsitato (a). Vbi subesse puto locu- *Ejus 1) Sy-*
tionem Ellipticam, cum literae cambiales primum *nonyma*
honore,
luere,
expedire,
comple,
praestare.
Nostro idiomati conuenit luendi vox (c), nec non ex-
peditionis (d), cuius defectui per schedulas commen-
datitias toto die caueri constat. Itali vtuntur vocabulo
complendi (e), Galli verbo praestandi (f). Hoc adim-
plementum & solutionem denotat & acceptationem,
modo eadem opus fit. Est ergo nomen generis, species
sunt *adimplementum inchoatum*, id est, acceptatio, & *ab-*
inchoatum,
solu-
absolutum,

A 3

(f) Neque enim cambiales literae adsunt, deficiente voce: *cambiales, in*
Wechsel. Quae res cum vi clausulae cambialis accessoriae, bey *quibus vox*
Wechsel-Recht / peculiarem meditationem meretur. Vid. inter- *Wechsel ne-*
rim *Excell. Dn. Gribner. Princip. Process. Iudic. Lib. 2. c. 5. §. 8.* (g) *cessaria.*
Auf den Ausgeber selbst / oder einen andern gericht. Add. *Ordin.*
Camb. VVratislau. art. 15. Brunsvic. art. 17. Alii illas *proprias, im-*
proprias, palliatas, domesticas, einländische! has vero *trassatas, ne-*
gotiatas, alienas, proprias, proprie dictas vocibus magis ambigu- *aliae scriben-*
appellant. (a) Vid. formulae literarum auisoriarum ap. *Franc.* *ti, aliae ter-*
Strymann. de Iure marit. Part. 4. cap. 8. n. 66. Iac. Du-Puy de la Ser- *tio directas.*
ra Art des lectures de change C. 4. n. 6. (b) Quae Phrasis occurrit ap. *Excell. Dn. Ludouici Einleitung zum Wechsel-Process cap. 4. §. 16.*
Matth. Cramer Secretario di Banco Cent. 1. Epist. 94. Add. Ius Camb.
Magd. art. 22. & Brand. art. 24. (c) einlösen / qua vtitur *Ordin. einlösen /*
Camb. Lips. §. 36. (d) Richtigkeit vid. *Not. seq. G. K. M.* (e) Com- *Richtigkeit /*
pire vid. Capit. Nundinar. Vesuntinar. cap. 35. (f) *acquirer.* Vid. *comple.*
Ordinat. Mercator, Lodon. XIII. Tit. V. art. 3.

duplex, *solutum*, siue solutio (g). Vtramq; coniunctam non male adimplementum *duplex* appellaueris, singulas *simplex*. Quodsi de sensu harum vocum indefinite positurum quaeratur, merito illae tam ad acceptationem literarum cambialium, quam ad eandem solutionem applicantur (h), veluti cum tertio commendatum fuit cambium in euentum deficientis perfectionis (i). Aliud tamen obtinet, quoties regulae interpretationis restrictivae vocem generalem de omni adimplimento capere non sinunt. Tum enim, pro re nata, aut inchoatum tantum (k), aut non nisi absolutum (l) intelligendum. Ego quoties aut de sola acceptatione aut sola solutione, aut non nisi de duplici adimplimento dicendum erit, operam dabo vocabulis minime ambiguis. Quoties eadem omnium ratio erit, ne idem & de acceptatione dicere & de solutione repetere necesse sit, vna de adimplimento cambiorum assertione defungar. Caeterum a scopo alienum puto de acceptatione & solutione

(g) quam *Ordin. Camb. Lips.* §. 20. pariter vocat *endliche Richtigkeit*. (h) quia generaliter posita generaliter intelligenda, l. 1. §. 1. ff. de *Legat. praesand. Andr. Gail.* l. 2. obs 33. n. 1. & semper specialia generalibus insunt. l. 147. ff. d. *Reg. iur.* (i) in *Mangel Richtigkeit* / quam conditionem siue acceptatione siue solutione deficiente existere docet *Campsor peritissimus* nec indoctus *Dn. Andreas; Leser pag. 14. der Schriftlichen Beantwort. einiger vom Wechsel und Wechsel-Briefsen herrührenden Zweiffel und Fragen.* (k) vt in *Capitul. nundinar. Bulsanens.* art. 6. *Ord. Camb. August.* art. 9. Add. *Dn. Iac. Hoepneri Disputatio, Praeside illustri Strykio* habita, eiusdemque volumini *dissertationum Hallensium* n. 18. inserta, de *Cambial. liter. Accept. cap. 3.* §. 21. n. 85. (l) De quo sentiunt *Capit. Cambii realis ciuitat. Bonon.* §. 8. & *seuuenisse ap. Sigismund. Scacc. d. Commerc. & Camb. p. 506. a in fin. Ord. Camb. Lips.* §. 24. verb. mit dem *Scontro Richtigkeit* zu machen,

adimpl. ab.
solutum.
interpretatio
generalium.
Mangel
Richtigkeit. ist.

one literarum cambialium addere generaliora, quae hic merito seponuntur aut supponuntur (m).

§. V. Vtraque & acceptatio & solutio literarum cambialium, quoties & ab eo, cui schedula directa est, & voluntate scribentis per omnia seruata peragitur, cam-
 pforum stylo fieri dicitur *libere* (a), nostraribus sponte
 (b). Quanquam ea vox alium quoque sensum ad-
 mittit. Aliquando enim adimplementum *liberum* id
 dicitur, quod spontaneo motu, nullo iure cogente,
 suscipitur, etsi alia, ac transiens mandauerat, ratione (c).
 Alibi *libere* impleri dicuntur cambia, quoties nummi
 ad solutionem necessarii inde petuntur, vnde iusfit
 transiens, licet alius ea exequatur, quam is cui directa
 sunt (d). Quodsi non adimpleantur literae cambiales
 ab eo, cui diriguntur, aut is aliam inde, ac transiens per
 literas auisorias primum obtulit, obligationem sibi ac-
 quirere cupiat, licet aut ipsi aut cuius alii, omisso pri-
 mo

(m) Sufficiat breuem vtriusque descriptionem adieccisse. Per Definitio
 illam intelligo promissionem, summam literis cambialibus iam
 scriptis contentam in loco solutionis ex iisdem soluendi. Haec
 est praestatio summae literis cambialibus contentae animo & solutionis
 tollendae obligationis earundem exactori facta. Plura in-
 ueniuntur ap. Dn. Christoph. Dondorff. *disp. de termin. peremt. so-
 lut. & protest. cambior.* §. 7 - 21. Acceptationis vero prolixiorum,
 sed angustiorum definitionem tradit Dn. Hoepner. *d. Disp. Cap. 1.*
 §. 8.

(a) Vid. *Ordni & regole delle fiere di Belgiano art. 5.*
Zeitungs-Lexicon Part. 2. voc. Wechsel-Zahlung. (b) *Frey-*
willig. Ordin. Camb. Noriberg. art. 1. Zeitungs-Lexicon dist. loc.
 (c) *Ordin. Camb. Lips. art. 27. verb. Sopra protesto freywillig. Add.*
Ius Camb. Suec. art. 7. (d) Vid. *Statutum Senatus Genuens. ann.*
1633. adiectum Ordin. Camb. Vesunt. art. 35. Il Negotiante di Gio. Do-
menic. Peri Part. 4. cap. 15. p. m. 19. Add. Raph. de Turri. d. Camb.
Disp. 2. quaeq. 13. n. 78.

mo mandato, ad reuerentiam alicui eorum, qui ex literis tenentur, testandam iisdem satisfacere, eaque ratione, ne inanes ad auctorem reuertantur, impedire, ac illum sibi ad expensa restituenda obstringere. Atque id ipsum tanto consensu cambialium legum, Doctorum, artificum, vt vix locus amplius sit aequiuocationi (e), dicitur *adimplementum literarum cambialium honoris causa*, de quo ago. Proinde per illud intelligo *acceptationem & solutionem subsidiariam literarum cambialium ab eo, cui directae sunt, non simpliciter adimpletarum, ad honorem cuidam earum debitori testandum praestitam.*

Ejus definitio.

Synonyma

honorare,

adimplem. supra protestum,

Significatus abusus ad implementi honorarii.

§. VI. Eadem res aliis quandoque vocabulis exprimitur. Sunt enim, quibus ad indicandum adimplementum literarum cambialium honoris causa sufficere videatur, si eas *honorari* asserant (a). Procul dubio, quia *νατ' ἐξοχήν* honorare dicendus est, qui cambio aduersa fortuna presso, cessante libera executione, subsidiariam tempore necessitatis praestat (b). Plerique id adimplementum supra protestum (c) appellant, quod proprie a trassato tantum suscipi, a tertio vero solum

pro
(e) Nisi *cambia honoris causa* adimpleri dicas, quoties, qui nec aliunde trassanti debet, nec nummos cambii nomine soluendos ab eo accepit, iisdem satisfacit fidem eius secutus. Quo sensu adimplementum *honoris causa* de ipso etiam trassato scribentis mandatum auisoriis literis comprehensum per omnia libere exequuto praedicare videtur *Dn. Paul. Jacob. Marperger Sect. 3. der northwendigen und nüglichen Fragen über die Rauffmannschafft p. 218. in fine.* Sed constans vius refragatur. (a) *Ordin. Camb. Lips. §. 17. & Dantisc. art. 13. Dn. Leser Schriftliche Beantw. &c. p. 13. Sperander Sorgfältig. Negotiant und Wechsler passim. Vid. Index voc. Honoriren.* (b) *arg. §. 2. 1. d. I. N. G. & C.* (c) *Phoosten. cap. 12. & 18. Dn. Marperger Beschreib. der Messen und Jahr-Märkte cap. 10. pag. 44.*

pro honore literarum solui alii (d) scribunt. Vtroque ^{cum prote-} casu literis cambii ^{statione,} cum *protestatione* secundum alios (e) ^{supr. prot.} satisfit. Alii (f) acceptationis & solutionis *supra protestationem honore literarum* vna serie mentionem faciunt. A. ^{bon. literarum,} lii (g) ob protestationem accedentem adimplementum ^{qualifica-} nostrum *qualificatum* vel cum modo vocant. Alii (h) il ^{tum, cum} lud *non inuitatum* nominant, cum scientiam & manda- ^{modo,} tum eius, cuius negotium ita geritur, non requirat. In- ^{non inuita-} terim obscuritate aliqua laborant eiusmodi appellatio- ^{tum.} nes, quas aut non omni adimplemento honoris causa suscep-
to, aut non soli, aut nec omni nec soli compe-
tere patet. Caeterum diuisionibus occupari nolo, cum ^{Diuisiones} illae negotii pertractationem supponant (i), quam si prae-
struas, facile plures comminisci, sed aequae facile iis-
dem carere licebit (k).

§. VII. Originem huius adimplementi partim ab ^{Origo 1)} utilitate & necessitate, partim a communi mandati & ^{quoad} negotiorum gestorum natura censeo repetendam. Quip- ^{causam} pe cum literarum cambialium commercium magis in- ^{impulsua} ualesceret, non potuerunt non eadem ex variis causis ^{a necessitate} & utilitate,

B

(a), ali-

(d) *Sigism. Scaccia d. Commerc. & Camb §. 2. Gloss §. n. 357, 358.*

(e) *Ioh. Iacob. Vffenbach. d. Protestat. in Camb. cap. III. n. 2. & 26.*

(f) *Ordin. Camb. Brunsvic. art. 16. in fin. Scacc. dict. loc. num. 356.*

(g) *Aug. Bened. Carpzou. Disp. d. camb. lb. 49.* (h) *Dn. Remer. d.*

Ver. Obligat. valor. Sect. 2. cap. 13 §. 10. (i) Si illas exceperis, quae

omni adimplemento, etiam simplici, communes sunt. Has om-
nino necessarias confiteor, sed satis iam explanavi §. 4. in ^{Diuisiones} *primis lit. G.* ut actum agerem, si cramben iam coctam denuo ap- ^{adimplemen-} ponerem. (k) Nam omnis diuisionibus ipsa tractatio ostendit ^{to lit. camb.} discrimen inter adimplementum honorarium principali, & aliis, ^{honoris caus-} iisque vel transantibus vel indosantibus &c. praestitum vid. §. 13 ^{sa cum libe-} inuitatum & non inuitatum §. 13. 17. a transato exactore & tertio ^{ro commu-} exhibitum §. 14. expressum & tacitum §. 16. &c. ^{nes,} ^{eidem pro-} ^{priae.}

(a) aliquando destitui libero adimplemento. Quod periculum ut euitarent, qui cautius mercabantur, optimam occasionem pecunias cambio sumendi negligere saepe cogebantur (b). Nec tamen eo fecius etiam circumspectissimorum collybistarum tesseras ea labes inficiebat, ut, quamuis rarius, aliquando tamen cum protestatione inanes reuerti cogentur (c). Tum vero damnum saepe grauissimum sentiebat schedulae cambialis exactor & remittens (d). Commodum insigni carebant campsores loci destinatae solutionis (e): imo ipsa respublica (f). Maximam vero iacturam patiebatur trafans,

exactoris,
remittentis,
campforum,
Reipublicae,
traffantis.

Periculum (a) Quas vid. §. seq. 12. (b) Quoties nempe mandatu aliorum, cambiorum, etiam eorum, quibus fidem habebant maximam, cambium dirigendum erat aliis, etiam iis, quos sibi norant in omnem euentum lubentissime credituros. Sufficiebat enim, quod, an iidem mandantis fidem secuturi essent, incerti haerent. (c)

Defectus ad- Cum facile multa inter contractum cambii in loco inirae con-
implementi uentionis celebratum, eiusdemque executionem in loco solutio-
in speratus, nis absoluendam acciderent. (d) Qui suis necessitatibus destina-
grauat exa- uauerant nummos ex iis redigendos, illisque haud obtentis ali-
storem & re- os in promptu non habebant. (e) Nam quo maior cambiorum
mitt. solutorum frequentia, eo maiora campforum ordini emolumenta

campsores, solutorum frequentia, eo maiora campforum ordini emolumenta
Interesse pu- Contra defectus solutionis magno eorum ma-
blicum in ad- lo mensis euertendis occasionem praebat. (f) Vnde memi-
implemento ni, *Ampliff Senatam Lipsiensem*, cum iussu Regio d. 10. Mai. 1703.
cambiorum. terminum solutionum nundinalium per octiduum edicto propo-
fido prorogaret, quo suspensum cambiorum Oppenheimeriano-
rum adimplementum perfici posset, ad interesse publicum in eod-
dem insigniter versatum publice pronocauisse. Add. *Anleitung*
zum gründlichen Verstand des Wechsel-Rechts edente Io. Iac.
Heydigeri cap. 8. p. 77. Accedunt gabellae interceptae, quas ali-
cubi ex cambiis Respublica lucrabatur. Ita *regulis gabellarum*
Genuensium num. 2. cautum est, ut pars millefima, quae ipsis *un-*
decena vocatur, ex cambiis gabellae nomine praestetur, referen-

fans, atque is, quo iubente cambium ipse contraxerat (g). Quo ipso aliqui a cambiis celebrandis penitus deterrebantur. Aliqui pecunias quidem cambio sumebant ac dabant ipsi, & per procuratores suos alibi cambia iniri curabant, sed tamen vtilitate & necessitate exigente operam dabant, vt, si praeter spem literas collybificas executione destitui contingeret, molestias, quas dixi, omnes opportune depellerent. Idem consilium alii eo, quo adimplementum sperabatur, loco ex rationibus postea indicandis (h) iuuare studebant. Nec deerant rationes, quae ad causam eorum tuendam aequum iudicem redderent procliuiorem (i).

§. VIII. Medium optimum erat mandatum eius, 2) quoad qui, vt literae executionem fortirentur, efficere tene-
batur. Vt nempe is campforem quendam eius feriae ^{natura}
vel plateae, quo cambium tendebat, rogaret, velit ille ^{a) mandati;}

B 2

in

te *Sig. Scaccia d. Comm. & Camb. S. 3. Gl. 4. n. 4. Raph. de Turri d. Camb. Proleg. ad Disp. 2. n. 58. p. m. 111.* (g) Grauisimas enim re-
cambii impensas restituere, imo plura aliquando resarcire tene-
batur, si pluris sua interfuisse creditor probasset. Idemque o-
nus etiam remittentem quandoque premebat. (h) § *seq. 28. lit.*
G -- L. (i) Nempe ipsa vtilitas commerciorum, quorum maxi-
mus fauor est. *Mcu. d. leuam. inop. debit. c. 1. n. 85. Id. d. Arrest. c. 4.*
n. 5. Nec non finis controuersiarum plurimarum. Siquidem
cambiis honore primi debitoris adimpletis, sola inter hunc
& honorantem actione supersite, quasi amputatur hydrae cu-
iusdam collum, quo vno plura litium capita cohaerebant. Ali-
as enim cambio cum protestatione reuerso, singulis, per quos
illud ambulauerat, aduersus suum auctorem regressus patuisset.
At pertinet ad religionem iudicis, curare, vt litigia diminuan-
tur potius & rescendantur, quam protrahantur, & cumulentur. *arg.*
l. 2. pr. ff. d. aqu. & aqu. plu. arc. l. f. ff. pro suo l. 13. C. d. Ind. l. 2. C.
d. re iudic. Frid. Pruckmann. cons 38. n. 92.

traffantem,
remittentem,

Vtilitas ad-
implementi
honorarii ad
lites recidan-
das,

quo caret
irassatus,

exactor,

in euentum deficientis adimplementi simplicis vicariū praestare. Atque istas preces nominatim fundi intererat. Neque enim ipsi cambio iam insunt, quod aliqui falso sibi persuadent. Scilicet sunt, qui literis cambialibus & auisoriis duplex mandatū, alterum de solvendo, alterum de imputando in huius vel illius rationes contineri putant (a). Vnde postremo licet recusato, prius tamen recte impleri concludunt (b), & ne protestationi quidem contrariae locum relinquunt (c). Sed ea sententia nec prodesset cuiquam praeter transfantem (d), & ab aliis (e) dudum merito deserta fuit (f). Pariter

Anduo man-
data in cam-
biis?
Rationes du-
bitandi.

(a) *Rot. Genuens. Dec. 19. n. 4. Raph. de Turri Disp. 2. Quaest. 13. n. 52-56. Matth. Bode Disp. d. Camb. ibi ff. 7 lit. Q.* (b) *arg. l. 32. §. 1. ff. d. recept. l. 28. §. 12 ff. d. liberat. legat.* Maxime cum sufficiat, vt qui mandatū stricte exequi non potest, faciat quae eidem vicina sunt. *arg. l. f. §. 1 ff. Mandat.* (c) Eam enim posteriori mandato opponi austerunt, non priori. Imo aduersus hoc ne quidem valere contendunt, vtpote facto contrariam: quam irritam esse communiter *arg. l. 60. §. 6 ff. loc. l. 21. pr. ff. d. acquir. vel omit. hered. c. 9. X. d. Constit. c. 54. X. d. appell. c. 20. X. d. Off. Iud. deleg. probant, & e manifestis sanae rationis principiis solidissime demonstrat*

Negatur in-
tuitu princi-
palium,
cedentium,

illust. Dn. Praef. Disp. d. Protestat. facto contrar. ib. 23-44. (d) De iis, quorum causa alii transfant, res per se patet. Nec de cedentibus quisquam aliud asseruerit. Neque enim vilis, quod sciam, assensum obtinuit error *B. Titii*, indossamenta, etiam intuitu transfati, nouorum cambiorum insar esse docentis. *Iur. Priu. Lib. 10. cap. 5. §. 50.* (e) *Sigism. Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 369-375. Ierem. Reusner ibi ff. 24. Disp. d. Cambiis, quae mutato thesium numero Hexr. Rennemannii Iurisprud. Rom. Germ. Memb. 3. Disp. 28. in-*

& transfanti-
um.Rationes de-
cidendi,

deserta est. Ordin Camb. Brunsvic. art. 16. (f) Forma enim mandati indiuidua est. *Excell. Dn. Hoffmann. d. Iur. Rer. Indiuid. cap. 4. Scil. 6. Aph. 1. n. 2. p. 446. Add. Scil. 2. aph. 15. n. 62 vbi contrauentione in vna tantum parte mandati toti mandato contraueniri ex *Cylin. docet. Adcoque fines eius diligenter custodiri debent**

ter illum etiam, cui remissa dirigitur, eo ipso mandatum solvendi habere aliqui (g) arguantur, quod mandata exigendi & solvendi correlatiua sint, nec alterum absque altero stare possit (h). Quo ipso diuersissima miscentur (i). *alios quicunque:* Multo minus alii quicumque a scriptore literarum cambialium ad executionem earum subsidiarum mandato (k) instructi creduntur: quamuis nec ab eo excogitando aliqui alieni videantur (l). Mandatum ergo, quoties eo opus creditur, expressum requiritur. Idque sensim ab iis, qui literis suis cambialibus aliquid sinistri metuebant, in omnem euentum dari coepisse probabile est. Quod si eodem careret quisquam, cui animus erat, collegis amici non adimpletis auxilio esse, is aliquando absentis & ignorantis negotia, iure permittente (m)

b) & negotiorum gestionis.

B 3

gerere

l. 5 ff. mandat. c. 16. §. 2. c. 27. d. Praebend. 6. Quod posset hoc casu, si vellet, honorans. Vnde, quoties illud integrum implere non vult, ab eo profus abstinere debet. *l. 46 ff. Mandat. Add. c. 22. X. de Res.ript.* Idque facere putandus est, quisquis non mandatarii animo, sed studii solum causa defert officium *l. 10. §. 7. ff. Mandat. j. l. 6. §. 1. ff. eod.* (g) *Raph. de Turri d. Quaest. 13. n. 58-65. Quaest. 15. n. 13-17 Vffenbach. d. Protest. cap. 5. n. 7-9. Dn. Hoepner. d. Camb. Lit. Acc. c. 4. n. 75.* (h) docente *Paul. Castrenf. in l. 12. ff. d. solut. quem sequitur Rot. Gen. Dec. 93. n. 9* (i) Qui enim iubet Sempronium, vt centum a Titio exigat, duplex equidem mandatum dat, sed alterum Titio, vt soluat, alterum Sempronio, vt exigat, prout ex *Castrenf.* ipse tradit *Raph. d. Disp. 2. Qu. 5. n. 9. & 26.* non eidem vtrumque. (k) quod ad personam certam dirigi debet. *Turri d. Disp. 2. Quaest. 13. n. 18.* Alias qui i lud executur, negotio: um gestorum actionem habet. *arg. l. 31 pr. ff. 2. negot. gest. iunct.* *l. 10. §. 3. ff. quod iussu l. 8. C. mand. add. lit. pracc. 1* sed pinguorem ad exemplum infortiorae *d. l. 31. pr. l. 10. §. 5. ff. mand.* (l) Vid. *S. seq. Negot. gestor honoris causa recte adimplet.* (m) Negotiorum gestioni hic locum esse magna consensione docetur. *fac. l. 4. l. 46. ff. d. Negot. gest.* Sufficiat ex multis

Mandatum solvendi & exigendi datur diuersis,

certae personae dirigendum.

Negot. gestor honoris causa recte adimplet.

gerere maluit, quam serius expectato consensu, quem recte praesumebat, cunctando deserere. Haec prima videntur adimplementi literis cambialibus honoris causa praestiti incunabula.

Obstacula

prima r. st.
debitoris,

negotiorum
gestoris,

mandatarii

§. VIII. Non poterat tamen illud non magnis primum difficultatibus premi. Nam collybi debitorem metus arcana prodendi (a), amicos in cassum defatigandi (b), impensarum (c), frustrationis (d), recusationis (e) &c. ab euentuali mandatarii constitutione deterrebat. Aliis, licet iis, quorum intererat, etiam non mandantibus consultum cuperent; tamen ignorantia obstabat, quo minus, quae tractari nesciebant (f), negotia suscipere possent. Ne vero notis etiam vellent immisceri, incerta dominorum utilitas (g), & periculum ex horum damno

allegasse *Ordin. Camb. Brunsvic. art. 16. Rot. Gen. Dec. 6. n. 7. Dec. 19. Dec. 23. n. 17. Dec. 32. n. 1-3. Dec. 41. n. 3. Jac. Menoch. Conf. 296. n. 24. Lauterbach, d. Iur. in Cur. mercat. vsu. ib. 178. Add. §. seq. 25. not. L.*

Incommoda

1) mandantis

ex mandato

subsidiario:

reuelatio ar-

canorum,

defatigatio

amicorum

gratuita,

impensae,

metus fru-

strationis,

& recusatio-

nis.

2) negotio-

rum gestoris.

3) eiusdem &

mandatarii:

Periculum,

ne honorari-

um adimple-

(a) Nam mandatario exigua, quam aut in mandante suo, aut in transato collocabat, fiducia & arcana cambiorum cum aliis celebratorum patefacienda erant, cum adhuc dubia esset operae ab ipso petitae necessitas. (b) Cum enim plerumque liberum adimplementum sequatur; plurimis inanibus epistolis lassandi erant, qui rarissimum inde emolumentum sensuri videbantur. (c) In mercedes nunciorum impendendarum. (d) Cum nesciret saepe mandatarius, quis cambium exigeret; & exactor, vtrum illud cuiquam & cui nominatim esset commendatum. (e) Neque enim negotium multis committere expediebat, nec satis certum erat, mandatum susceptum iri ab vno. Hoc vero post preces interpositas pariter recusante, plerumque grauiorem ignorantiam protestatio allatura erat. (f) Raro enim scire poterant, amicum tractas adesse & periclitari. (g) Nam incertum erat, vtrum is, quem honorare cupiebant, exactori ac remittenti teneretur? annon potius valutae non numeratae exceptionem in continenti docere aut compensare posset? annon literas ea lege

damno (h) aut ingrato animo (i) gestoribus imminens, maxime in spe honorarii dubia (k), dissuadebat. Denique exactor in admittenda honoraria solutione titubare poterat, quia honorati ad eam accipiendam mandato carebat (l). Quod si de acceptatione quaereretur, verendum erat, ne pro expromissore venditaretur, quem literis collybisticis haud nominatum exactor admitteret ad obligationem ea mente in se recipiendam, ut negotii dominum ab eius petitione immunem praestaret. Quo facto exactor, honorante forsitan bonis labente, ad suos

aucto-

scripserit, ut iisdem redeuntibus valorem saltem acceptum absque recambio restitueret, vel solutione demum secuta pretium acciperet, vid. *Ord. Camb. Lips. art. 26.* eadem vero deficiente contractus esset nullus? (h) Obiici enim poterat, negotiorum gestorum actionem non competere ei, qui, quanquam putauit se vtiliter facere, indebitum soluit *l. 23. ff. d. Negot. gest.* aut quod non solui debitoris interfuit. *l. 43. ff. cod. ut si solutio non fuerit necessaria, vel patremfamilias oneret, l. 10. §. 1. ff. cod.* (i) Quippe aliqui fluctus in simpulo mouebant, & eos etiam a quibus negotia sua vtiliter sic gesta fuisse negare non poterant, restitutionem ab aliis petere iubebant, seque ipsis minime obstructos profitebantur. Vnde in communem errorem ac proverbium tandem inter campores haud paucos abiit, de suo patrimonio eum soluere teneri, qui sine mandato soluit. Quo pertinet Paroemia Italica: *Chi paga senz' ordine, paga da sua borsa.* Quam ipsam non nemo adhuc anno 1699. sibi prodesse credidit ad liberationem ab altero, qui tractam ipsius, honoris causa, soluerat, nummosque in eius vtilitatem erogatos repetebat, ut patet ex specie facti, quam exhibet *Dn. Leser. Schrifftl. Beantwort. & C. Beslage no. 6. rat. 5. p. 90.* (k) Neque enim absque prouisionis, lucrum prouisionis; incertum; quam vocant, emolumento pro aliis facile subibant labores, & poterat dubitari, annon gratuitam fidem praestare teneretur negotiorum gestor. *l. 38. ff. d. Neg. gest. sed vid. §. seq. 25. not. F.* (l) arg. 4) exactoris;

l. 39. ff. cod.

Proverbium
Italicum;

auctores reuerti prohibitus (m) aut saltem anticipiti lite circumactus fuisset.

*Adimple-
menti hono-
ris causa
progressus
per admini-
cula,
& tentami-
na.*

§. X. Artamen isti quoque obices successu tempo-
ris remoti fuerunt. Nam varia pededentim inuenta
sunt adminicula, quibus citra molestias antea recensitas
ii, quorum intererat, certiores redderentur de prae-
stando atque exigendo honorario adimplemento (a).
Idque aliqui neglectis, quas modo allegaui, suspitioni-
bus admiserunt ac sine mandato executi sunt felici suc-
cessu. Neque enim deerant, qui grata mente agnosce-
rent officium sibi exhibitum. Potius credibile est, ali-
quibus, etiam cum emolumentum inde nullum senti-
rent, tamen bonae fidei congruum fuisse visum, vt in-
demnem seruarent, qui spontaneas in probabile ipso-
rum commodum impensas fecisset. Plane cum intel-
ligerent, quanto sibi vsui ea res aut fuerit aut in poste-
rum esse posset, etiam honorarium alteri, qui collybos
suos honorauerat, persoluere non grauabantur. Quod si
alterius cambiis vicissim executio deesset, etiam par pa-
ri referendo ad vltiorem beneuolentiam testandam i-
psum prouocare non dubitabant. Ille aut mutuo gratias
sponte referebat, aut inuitus cogebatur vicissim ag-
noscere beneficium, quod aliis primus imputauerat.
Quod cum commerciorum salutem manifeste promo-
veret, sensim plures habuit imitatores. Ita boni mores
paula-

*Eiusdem
generalis
introdu-*

*metus dimit-
tendi iresi-
quos in erro-
re veterum,
transstantem
post accepta-
tionē liberari
docentium.*

(m) Id enim eo facilius in foro admissum fuisset, quo plures
olim ex ICris acceptatione, etiam libera, transstantis obligatio-
nem tolli statuerunt. Pro quo errore pugnat, & Bartolum ac
multos alios ex medio aeuo allegat *Reusner. d. Camb. lb. 19.* Qui-
bus addo ex antiquioribus *Salices. ad l. 6. num. 4. C. d. bon. auct. iud.*
possid. Aretin. Conf. 5. Thom. Carleual. Tom. poster. d. iud. Tit. 3.
Disp. 6. n. 25. Bonauent. Strach, d. Decolor. Pari. 5. n. 5. (a) Vid. §.
seq. 17.

paulatim reliquorum tenacitatem vicerunt, & vbique locorum in legem vniuersalem (b) transferunt iure obseruantiae (c). Atque illa postmodum, cum constitutiones cambiales passim conderentur, nusquam improbata legitur (d), sed fere vbiuis diserte fuit confirmata. Quod leges cambiales quam plurimae Italarum (e), Belgarum (f), Germanorum (g), Liunorum (h), Gallorum (i), Prufforum (k) ac Suecorum (l) abunde testantur.

§ XI. Quod hac ratione introductum fuit, adimplerementum honoris caussa in omnibus omnino cambialibus literis locum habet. Nec interest, vtrum illae

C

(b) teste *Raph. de Turri Disp. 2. Quaest. 13. n. 50. Quaest. 14. n. 54.*
 (c) seu *styli*, quem vocant, *mercantilis*, ex quo causae mercatoriae & cambiales potissimum deciduntur *arg. c. 8. X. d. consuet. Bald. vol. 5. Consil. 440. Col. 1. n. 11. Consil. 466. Col. 2. n. 4. Iason. in l. 2. C. Si contr. ius vel utilit. publ. Tabor. Barbof. locuplet. Lib. 17. cap. 54. ax 1. Magnif. Dn. Horn. d. praerog. mor. Germ. in concurs. cum leg. recept. Sect. 1. §. 10.* (d) Ne quidem in iis locis, vbi acceptatio limitata pro pura habetur, aut prohibetur. *Ordin. Camb. VVratisl. art. 16. Ioh. Phoojsen. Cap. 12. pos. 5. 6. Sperand. Orgfalt. Negot. u. Wechsl. p. m. 27.* (e) *Statut. Genuens. Lib. 4. cap. 14. §. qui voluerit & §. si tracta. Capitoli & ordini delle fiere di Bisenzone cap. 16. 30. 34. 35. 37. Decretum Senatus Genuens. ann. 1637. adieclum dicti. capitulo 35. Aliud ann. 1636. additum art. 1. ibid.* (f) *Consuetud. Camb. Antwerp. art. 5. Statut. Amstelodam. ann. 1662. in Append. Consuetud. ap. Phoojsen. Part. 2. p. m. 2.* (g) *Statut. Hamburg. ann. 160. Lib. 2. Tit. 7. art. 9. Ordin. Nundinar. Bolzanens. art. 5. 7. Ordin. Camb. Noric. renou. art. 1. 11. August. art. 9. Francofurt. renou. art. 8. 9. VVratisl. art. 11. 16. Lipsienf. §. 17. 36. Brunsvic. art. 16. 19. Ius Camb. Magdeb. art. 22. Brandenb. renif. art. 24.* (h) *Statut. Rigenf. MSC. Lib. 5. Tit. 8. art. 8.* (i) *Ordinat. Mercator. Regis Ludou. XIII. Tit. 5. art. 3.* (k) *Ordin. Camb. Ducatus, nunc Regni, Prussici art. 9. Dantiscan art. 11. 14.* (l) *Ius Camb. Suec. art. 7. 12.*

Stio per
mores,
& leges.

Honoris
caussa ad-
implentur
literae
cambiales

Auctoritas
styli mercan-
tilis.

Generalis re-
ceptio adim-
pl. honor.

Consensus
iuris Italici,

Belgici,

Germanici,

Rigenfis,
Gallici,
Prussici,
Sueuici.

f. scribentis ipsi scribenti (a), an tertio fuerint directae: quanquam
tertio direc- postremarum potissimum mentio fieri plerumque so-
tae, let. Multo minus necesse est, vt mandato alicuius ter-
ctiam, ad tii & pro eiusdem computo cambium trassatum fuerit,
trassantem licet id prae se ferat communis doctrina (b). Nam cer-
 tum est, posse aliquem protestatione interposita hono-
 re literarum soluere, etsi trassantis voluntati haecenus
 obtemperet, vt de pecuniis exactori cambii praestandis
 ipsi fidem habeat (c). Eo scilicet sine, vt instar nego-
 tiorum gestoris iure cambiali restitutionem ab illo pe-
 tere queat (d). Deinde fieri potest (e), vt schedula pro
 trassati

Adimpl. hon-
 orarium,
 quando lo-
 cum habere
 vulgo creda-
 tur.

(a) *i Ord Camb. Lips. § 36.* (b) Vulgo enim executio testifi-
 carum collybisticarum honoraria obtinere traditur, cum acce-
 ptator trassantem sibi obstringere maouit, quam alium ab eo
 delegatum. *Rot. Gen. Dec. 23. n. 17. pr. Sigism. Scaccia d. Commerc. &*
Camb. §. 2 gl. 5. n. 358. Vffenbach. d. Protestat. in Camb. cap. 3. num. 2.
Dn. Hoepner d. Cambial. liter. acceptat. cap. 4. n. 110. Dn. loh. Georg.
Fleck Bibliobec. iur. Civil. Lib. 3. Tit. 5. n. 20. Add. Ord. Camb. Brun-
svic. art. 16. in fin. (c) Dn. Barth. Hodeget. Forens. cap. 4. §. 4. lit. z.
num. 5 pag. 700. Dn. Marperger Beschreibung der Messen und Jahr-
Märkte cap. 10. p. 45. (d) Vid. §. 25. lit. V. vnde vsus adimple-

Tribuit pro-
 cessum cam-
 bialem.
 Virum libere
 adimplens
 gaudeat exc-
 cutiuo ?

menti subsidiarii in hoc casu insignis, minimum quoad Theori-
 am, apparet. Nam libere adimplentem saltem ordinarie aut
 summarie agere posse asserit *Dn. Barth. loc. cit.* Id quod princi-
 piis processus Saxonici conuenientissimum puto, nec ultra re-
 medium §. 8. *Resolut. grauam. anni 1661. concedendum arbitror.*
 Vereor tamen, ne, quia ex literis cambialibus & auisoriis li-
 quere solet, quis, quid, quantum, cui, vnde & quando debeat,
 etiam executiuus processus aduersus trassantem decernatur. Li-
 cet id menti legum Saxonicarum aduersum & valde iniquum iu-
 dicem. Aliud fert ratio processus in hoc Ducatu vsitati, secun-
 dum quem dubium non est, quin hoc casu trassatus simpliciter
 adimplens executiuo agere possit. *Dixi in Different. ad Dn. Grib-*
ner. Princip. Process. Iudic. Lib. 2. cap. 2. pr. & §. 1. lit. b. (e) Quod

trassati computo scripta non nisi ad alium hono- aut trassa-
 randum executioni mandetur (f). Maxime si trassan- tum spectan-
 tem alius honoret quam trassatus (g), aut hic alium tes,
 quam illum (h). Quo ipso satis confutatur eorum sen- vel simplex
 tentia, qui ab honorario adimplemento excludunt cam- mandatum
 bia simplex mandatum soluendi aut in rationes refe- soluendi aut
 rendi complexa (i), etia nisi detur, quod vulgo docent impuandi
 (k), illorum scriptorem se acceptantis debitorem confi- continentez
 teri. De literis cambiariis me acturum negaui, adeo- An assigna-
 que aliis excutiendum relinquo, an & quatenus asfi- tiones?
 gnationes aliorum honoris causa possint adimpleri. Li- non lit. au-
 teras auiforias hac ratione exequi minime licet defici- foriac.
 entibus cambialibus (l), sine quibus ne simpliciter qui-
 dem illis recte satisfacit. (m)

§. XII. Ad cambiales ergo literas pertinet adim- Adimple-
 plementum nostrum, verum, utpote subsidiarium, non mentum ho-
 nisi deficiente ordinario (a) siue libero (b). Ne ex vssu supponit
 illius deficere li-

C 2

frustra negat *Raph. de Turri Disp. 2. Quaest. 15. n. 32.* (f) etiam
 ab ipso trassato. Accidit enim aliquando, debitum, cui cam- Trassatus et-
 bium imputari iubetur, non agnosci, aut inter moram, quae iam tractas
 contractibus alio loco perficiendis inest, extingui. *arg. l. 41. §. 1. factas hono-
 ff. d. verb. oblig. (g) Vid. §. seq. 14. lit. H. L. (h) dict. §. 14. lit. G. ris causa ad-
 (i) si simpliciter mandatum, ut soluat, aut saltem additum: Stels- implet.*
 lets a Conto. Vid. *Vffenbach. d. Protestat. in Camb. cap. 6. num. 27.*
 (k) *Scacc. d. Comm. & Camb. §. 2. gloss. 9. n. 3. Sprenger. Wechsel-
 Practic. p. 44. Ahasuer. Friisch. Addit. 3. ad Vogt. d. Camb. thes. 7. p. m. 202 & qui hos magno numero sequuntur. (l) Dissentire
 videtur Dn. Remer. d. Ver. Oblgat. Valor. Sect. 2. cap. 13. §. 28. (m) Ex literis a-
 Anton. Gama Decis Lusitan. 336. n. 4. Coelius Bichius Decis. 481. n. 6. uifortis male
 7. D. Marta Digest. Nouiss. Tom. 3. Tit. Epistola cap. 18. ut in casu soluitur.
 valde notabili Hamburgi pronunciatum, eamque sententiam ab
 Illustr. Facult. Iurid. Hall. confirmatam fuisse refert Dn. Ludovic.
 Inrod. ad Proc. camb. c. 4. §. 17. (a) *arg. l. 12. l. 16. pr. ff. d. Minor. §. 2.**

berum illius intempestiuo commercia, quibus per illud consuli
 debebat, turbentur (c), & ratiocinia, quae vtramque in-
 ter campsores paginam faciunt, distrahantur. Deficit
 autem simplex cambiorum executio, atque adeo hono-
 rariae locus est saepius. Primum si is, cui cambium di-
 rigitur ab eo loco, in quo adimplementum sequi debe-
 bat, eo tempore, quo illud moribus exigitur, procurato-
 re non relicto (d), absit (e). Deinde si soluendo esse de-
 fuerit (f). Denique si cambium recusauerit. Id quod ei-
 dem regulariter licet, si noht approbare media restitutio-
 nis à traifante, aut, cum cambium alterius gratia cele-
 bratum fuit, a mandante oblata (g). Idem permittitur,
 si defint literae auiforiae traissantis (h), vel principalis,
 quoties negotium ad alterius computum spectat (i). Quo
 loco distinctione casuum tentanda est compositio recen-
 tis controuersiae, vtrum sine periculo simpliciter adim-
 pleri

ob trassati
 absentiam,
 decoctio-
 nem,
 vel dissen-
 sum.

an necess-
 rium aui-
 fio defici-
 te?

l. l. §. 15. ff. d. inoff. testam (b) *Statut. Ciuitat. Rigens. MSC Lib. 5. Tit. 8. art. 8. Decret. Senatus Gen. pro feriis Placent. ann. 1633. conduum, quod post cap. 35. nundinarum Besenoniarum reperitur. Ordinat. Mercator. Gall. Tit. 5. art. 3. Idem de acceptance in specie disponunt Ius Camb. Ciuitat. Antverp. art. 5. pr. Statut. Hamburg. l. 2. Tit. 7. art. 9. Ordin. Camb. VVratisl. art. 11. Danziscan. art. 11. Ius Camb. Suec. art. 12. Pruss. art. 9. Magdeb. art. 22. Brandenb. art. 24. (c) arg. l. 25. ff. d. leg. l. 3. §. 5. in fin. ff. d. Carbon. Edict. (d) l. 39. ff. ex quibus causis mai. (e) Phoosfen cap. 12. pos. 8. (f) arg. Nou. 4. cap. 1. Nou. 99. cap. 1. Ioh. Phoosfen cap. 41. posit. 22. quemadmodum censuit Illustr. Fac. Iurid. huius Acad. ap. Dn. Ludouic. Proc. Camb. cap. 4. §. 88. pag. 120. (g) Scacc. d. Com. & Camb. §. 2. gl. 5. n. 358, 364. (h) Ord. Camb. Lips. §. 27. Brunswic. art. 16. Sprenger. Wechsels Praetic. p. 44. Dn. Fleck. Bibliothec. Iur. Ciu. libr. 3. Tit. 5. n. 28. Dn. Sam. Frid. VVillenberg Diss. d. Except. dol. in Camb. cessant. §. 19. & 30. Dn. Ludouic. Proc. Camb. cap. 4. §. 58. (i) Du-Puy d. art. liter. Camb. n. 1. (qui in vers. Lat. 2. est.) seq.*

pleri queant literae cambiales auisio destitutae (k) ?
 Quodsi enim solutionem vel omiffa epistolae auisoriae
 mentione imperent, vel ea non expectata fieri diserte
 iubeant, nihil obstat, quo minus libere executioni
 mandentur (l). Sin ad auisium se referant, vix tuto iisdem
 simpliciter satisfacet, qui eodem caret (m). Caeterum *Locum ha-*
 si cambium ex parte saltem adimpleri contigerit, dubi *bet in adim-*
 um non est, residuum honoris causa recte praestari (n). *plemento*
 Licet enim nec particulare adimplementum irritum sit *particulari.*
 (o), ratione tamen residui minime satisfactum crede-
 tur (p).

§. XIII. Transeo ad personas, quas negotium istud Personae
 tangit. Illae triplicis generis sunt. Aliae per illud ho- *adimpl. ho-*
 norantur, aliae illis honorem habent, aliis inde acquiri- *noris causa*
 tur *intervenien-*

C 3

(k) Affirmat *Dn. Barth. Diss. d. Anticipat. cap. 3 §. 1. Id. Ho-*
deget. iur. cap. 4. §. 4. lit. L. p. 685. & lit. Z. p. 699. Negat B. Gottl.
Gerh. Titius iur. priuat. Libr. 10. cap. 5. §. 37. (l) Neque enim traf-
 satus videri poterit tacite consensisse in conditionem a trassante
 mente retentam. *arg. l. 9. §. f. ff. de transact. l. 50. ff. de condit. indet.*
l. 3. §. 7. ff. d. Condit. caus. dat. caus. non sec. l. 7. C. eod. l. 25. C. d. trans-
act. (m) Nam referens ex relato interpretationem capit, *arg.*
l. 15. §. 1. ff. d. alim. legat. Phil. Decius Cor. sil. 647. n. 3. atque idem
continer, ac est in illo, Excell. Dn. Ioh. Sam. Stryk. d. dot. non pro-
miss. non praestand. §. 22. Protestatio vero nimis sero postea, re
 non amplius integra, auisio subsecuto interponitur. *§. seq. 22. lit.*
B. vnde acceptationi honorariae locum facit Ord. Camb. Lips. §.
27. (n) *Ioh. Domin. Peri Negotiator. P. 3. cap. 13. p. m. 37. Sperander*
Marta Digest. Nouiss. Tom. 3. Tit. Epistola. cap. 3. (o) Quoties aut
 statuta locorum id admitti postulant, *fac. l. 21. ff. de Reb. Cred. aut*
creditor in illud consentit. l. 41. §. 1. ff. d. v. sur. (p) *arg. l. 3. §. 1. ff.*
d. duob. reis. Nou. 4. cap. 1. Ioh. Ronchegallus ad d. l. 3. num. 73. Dn.
Harpprecht d. assignat. nominis §. 52.

f.) Honoratur, quod ex adimplemento simpliciter sperauerant. Honorari possunt omnes, qui ex cambio tenentur, aut cessione ab exactore facta obstringi possunt, nec non, qui executionem mandant. Quodsi ergo cambium ab institute alterius iussu celebratum principalis honorandi causa soluatur, idem tenebitur (a). Quin pro honore trassantis adimpleri possit, dubium non est (b), quo casu id proprie fieri dicitur *honore literarum* (c). Idem licet honore *indossamenti*, siue in gratiam alicuius ex indossantibus (d). Sunt qui generaliter honore indossamentorum adimpleant, eo siue, ut omnes habeant obstrictos (e). Quod dicis gratia fieri dixeris, cum indossantes maius commodum inde haud sentiant, quam si solus postremo is honos habitus fuisset. Illi quoque, cui literae directae sunt, aliquando hoc officium praestari potest, puta si absens fuerit, postquam aut ipse cambium scripsit, aut acceptauit, aut se acceptaturum promisit (f).

Nec

Honoratur principalis & medius inter eum & trassantem. Quid per honor di Lettera? Vox haec pro trassante sumi vulgo creditur, per honor del giro.

(a) *arg. l. 2. l. 3. l. 4. l. 46 ff. de Negot. gest. Distent. Peri Negotiantem p. 3. cap. 13. p. m. 37.* Par ratio est eorum, qui inter primum mandantem & trassantem intercedunt. vid. § *seq. 15. lit. D.* (b) *Ordin. Camb. Lips. art. 7. Dantisc. art. 11.* (c) *Per honor di lettera*, qua voce campforum stylo trassantem intelligi communis fabula est. Vid. *Turri Disp. 1. Quaest 1 n. 39. Anleitung zum gründl. Verstand des Wechsels Rechts edente Heydiger cap. 2. lit. d. p. m. 14. R. Georg. Beyer. Volckmann. emend. Part. 1. cap. 25. n. 2.* (d) *Proprie per honor del giro Dn Marperg. Beschreib. der Messen und Jahr-Märkte cap. 10. p. 122. siue di girata. Ansaldo d. Ansaldo, de Commerc. & Mercat. Discurs. 79. n. 1, 3, 4. de quo vid. Ordin. Camb. Lips. & Dantisc. loc. alleg. Consult. Dn. D. Ioh. Christ. Koenig ad Ord. Camb. Lips. §. 17. Annot. 3. 4.* (e) vid. *Phoosfen cap. 12. pos. 12 cap. 18. pos. 8.* (f) *arg. l. 46. ff. d. Neg. gest. quae parum abest, quin casum in terminis, ut loquuntur, decidat. Add. Vffenbach. d. Probst. Praefat. verb. pro eo.*

Nec quicquam impedit, quo minus eius etiam obligationi ita satisfiat, qui pro literis cambialibus ex auallo (g) tenetur. Quae tamen omnia limitanda sunt, nisi quis honoris sui causa cambiales literas adimpleri prohibuerit. Tum enim hic quoque valet, quod alias expediti iuris est (h), neminem inuitum negotiorum gestori obstringi (i), maxime cum alia ratione consuli possit ex auctori (k). Interim solus modus obtinendae prouisioni, quam vocant, vnde cambium soluendum, praescriptus vix inuoluit prohibitionem, quo minus illi ea lege satisfiat, vt nummi eidem impendendi aliunde repetantur (l). Quodsi literae cambiales aliquem pretio numerato sal-

*aualli scri-
ptor ;
Non prohibens,*

*nec nudus
mandatari-
us,*

(g) id est, subscriptione accessoria, ex qua scribens instar debitoris principalis in solidum vna cum altero obligatur. *Peri Negotiant. Part. 1. cap. 26. p. m. 77. Dn. Ludouic. Wechsel-Process. cap. 4. § 93.* (h) *l. fin. C. d. Negot. gest.* cuius vsum vindicat *Illustr. Stryk. V. Mod. ff. d. T. §. 5.* (i) *Statuta Genuens. Lib. 4. cap. 14. §. Quando aliquis. Iac. Menoch. Consil. 296. n. 25. Scacc. d. Comm. & Camb. §. 2. Gloss. 5. n. 75. & 390.* Dissentire videtur *Stypmann. de Iur. marit. Part. 4. cap. 8. n. 34. Bod. thes. 7. lit. Q.* (k) Quodsi enim illum literarum cambialium dominum esse appareat, debitor etiam inuitus omnibus tenebitur ex eius cessione, transportati-
one vel indossamento *l. 3. C. de hered. vel act. vend.* Vnde pariter passu ambulat honoraria solutio & transportatio. *Statut. Hamb. L. 2. Tit. 7. art. 9. Consuetud. Camb. Antverp. art. 5. Statut. Rigens. Lib. 5. Tit. 8. art. 8.* Quare nec obstat praetextus publicae vtilitatis §. 7. allegatae, cuius intuitu domini prohibitio aliquando negligitur. *Excell. Dn. Bochner. Introduc. in Ius Digest. Lib. 3. Tit. 5. §. 5.* Quo referunt *l. 14. §. 13. ff. d. Religios.* (l) An negotia Nota est controuersia, vtrum, qui modum ponit mandato, eundem excedi eo ipso veteri aliis cum *Arn. Vinn. ad §. 8. I. d. mandat. n. 5. Schuzio Compend. Lauterb. Tit. Mand. p. m. 288. Stru. ad ff. Exercit. 22. thes. 12. & in Euolut. ib. affirmantibus, aliis cum*

*Literarum
camb. trans-
portatio; ca-
rundem ad-
implemento
honorario
affinis.*

*An negotia
gerere liceat
vltra fines
mandati?*

aut manda-
tor ex dno
nia.

2 Mandan-
tes quicun-
que

II) Perso-
nae hono-
rantes:

Ius tertii va-
lutam nume-
rantis.

tem alteri obligationem acquisivisse (m), aut eas, reten-
to dominio, executionis tantum gratia nudo mandatario
remisisse (n) testentur, pro eodem (o) non magis, quam
pro quolibet extraneo honorarium adimplementum
praestare licet. Neque enim honorari videbitur in-
scius, cuius nomine, quod istum non debere constat,
perfoluitur. Secus est si luculenter declaret quicun-
que, desiderare se, ut sua gratia collybo satisfiat (p).
Eius enim mandatum suscipitur, aut negotium geritur
tuto, quicquid eius interfit (q).

§. XIV. Dixi, cuius gratia honorarium adimple-
mentum fiat. Sequitur quis illud praestet. Paucis qui-
libet (a), modo alias literas cambiales sibi directas vali-
de

Bern. Scotan. ad ff. D. ff. 35. lb. 21. negantibus. Forte non errabit,
qui acrem dicit vtrinque verberari. Saltem non est dubium,
quin, qui literas cambiales certa ratione libere solvi iubet, eo
ipso alium adimplendi modum aliquando, velut in casibus *l. r.*
f. q. N. nec non §. 14. lit. E. adductis, improbare praesumatur,
plerumque vero in subsidium admittat lubens, imo vltro expetat.

vid. §. 7 §. 5 16. (m) Quod faciunt, qui ipsi suum nomen cambio non adscribunt, sed alterum alteri valore soluto obstringunt. E. gr. *Menius*, in casu cambii vel indossamenti, quo *Titius Catio* solui mandat pro valuta a *Menio* accepta. (n) Vnde id colligi possit, disquirunt *Exc. Dn. Ludovic. d. Legitimat. ad caus. §. 1. Executi Dn. Ioh. Paul. Kress Specim. Iurisprud. Civil. forens. Libr. 3. Tit. 22. §. 8. Dn. Koenig ad Ordin. Camb. Lips. §. 11. Annot. 1. Id. Diss. de praesentat. liter. Camb. §. 10- 12.* (o) *Add. Peri Negotiat. P. 3. cap. 13. p. m. 37. Sperander pag. 10.* (p) ut si per formulam: *oder Ordre*, potestatem cedendi concesserit, *arg. l. 31. pr. ff. d. Negot. gest. aut nummos, etiamsi libere ex cambio infitori soluerentur, sibi credi voluerit. arg. d. pr. §. 1 46 ff. eod.* (q) *arg. dd. II §. 3. l. 21. C. mand. (a) Consent. de acceptatione Dn. VVittenberg. d. Excepti. dnl. in Camb. cessant §. 23. & de solutione Capitul. Feriar. Ventsuntin. cap. 35. Phoonsen cap. 18. pos. 1.*

de acceptare & soluere possit. Adeoque nec ^{trassatus}trassatus
excluditur, qui vel euentuales, si quae fusae fuerint,
preces exequi, vel recusato mandato negotiorum trassan-
tis gerere nusquam, ne in Gallia quidem (b), prohibe-
tur (c). Modo cambium non concernat debitum liqui-
dum & praesens, quo trassanti eiusus principali tenetur. ^{nisi debeat.}
Quamuis enim ne tum quidem inuitis tesseris credi-
toris collybiticas acceptare cogatur (d), tamen si ipsi-
us negotium suscipiat, a se ipso exigere debet (e), ade-
oque loco liberi adimplementi inutiliter adhibet hono-
rarium (f). Quin pro alio, quam trassante, literas cam-
biales honoris ergo exequi possit, dubio caret (g). Pari- ^{exactor;}

D

ter

(b) Rationem dubitandi supeditat *Ordin. Mercat. Ludou. XIII.*
Tit. 5. art. 3. Cui occursum *Iac. Du-Puy* casum, quo trassatus ipse
super protestu honorare recusat, supponi contendit *d. Art. Lite-*
rar. Camb. cap. 9. n. 8. qui apud interpretem Latinum nonus est.
Mihi dicto loco propositio non exclusiua, sed absoluta contine-
ri videtur, quam ita reddo: *In casum protestationis literarum cam-*
bii, eae a impleri poterunt per quemcumq; ab eo, cui tractatae erunt, diuersum.
(c) *Ord. Camb. Lips. § 27. Scacc. § 2. Gloss. n. 358-373. Raph. d. Turri Disp. 2.*
Quaest. 13. n. 50. 73. § 74. Marquard. d. Iur. Mercat. l. 2. c. 12. num. 45.
Carpzou. d. Camb. ibes. 49. Interim de trassato diutius, quam de
caeteris, ob neglectos mandati fines disceptatum fuit. At du-
bium istud iam occupatum est §. *praec. not. L. nec decebat eos,*
qui quoad reliquos consentiebant. Nam voluntas domini tras-
sato declarata vim eandem habet etiam ratione scientis exacto-
ris *arg. l. 12. §. 2. ff. d. Solut. & cuiusuis negotiorum gestoris a. l. 31.*
§. 4. i. l. 46. ff. d. N. G. (d) Quod vulgo male quidem probatur, bene
tamen asseritur. Vid. *loc. Sanary P. 1. L. 3. c. 11 p. m. 220. Heydig. Anleit.*
zum gründl. Verstand des Wechsel-Rechts C. 8. pag. 71. Dn. Koenig
ad Ordin. Camb. Lips. § 5. Annot. 4. §. 27. Annot. 6. 7. Dissent. B. Tit. Iur.
priu. Lib. 10. cap. 5 § 24. (e) *l. 6. §. f. l. 38 ff. d. Negot. gesti.* (f) *Raph.*
de Turri Disp. 2. Qu. 13. n. 35 36. Dissent. Lauterb. d. Iur. in curia
mercator. vsitato ibes. 178. (g) *ex. gr. pro indolante, Phoonsen.*

Sensus art. 3.
Tit. 5. Ord.
merc. Gall.

Debitor in-
uitus acce-
ptare non te-
netur.

tertius: ter exactor pro omnibus recte interuenit (h), excepto eius auctore (i). Denique omnes literis cambialibus haud nominati, etiam Bononiae (k), admittuntur (l). Quodsi quisquam eorum, qui ex literis cambialibus iam tenentur, veluti *traffans* aut *indossans*, in loco solutionis forte praefens honorarium earundem adimplerementum offerat, eidem permittendam esse solutionem non dubito (m), acceptationem nego (n), nisi forte cambium adnexa schedula eidem fuerit commendatum

Exactor pro suo auctore non adimpl. hon. caussa. cap. 12. pos. 3. (h) *Ioh. Marquard. d. Iur. sing. mercat. Libr. 2. cap. 12. n. 45. Dn. Ludou. Process. Camb. cap. 4. §. 56.* (i) a quo immediate accepit cambium. Nam qui huic a praesentante exhiberetur, honos vsu careret. *Sperander Sorgf. Negot. p. m. 10.* saltem regulariter. *Add. Peri Negot. P. 3. cap. 13. p. m. 37.* (k) Quamuis enim

Sensus Ord. Bonon. s. l' acceptatione. *Capit. Camb. real. Bonon. §. l' acceptatione, apud Scacc. p. m. 506.* inualida declaretur acceptatio non ab eo facta, qui negotiatiioni, cui tracta dirigitur, praestit; id tamen de acceptatione libera intelligi debet. (l) *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3. Ordin. Camb. Pruss. art. 9. Swecic. art. 12. VVratislau. art. 11.* Idemque docuit *B. Strykius d. Caut. Contr. Sect. 3. cap. 5. §. 13.* in quo lineam integram Typographi recentiores omiserunt, prono errore ex repetitione vocum earundem: *Licet, inquit, recepti iuris sit, vt, si u,*

Error Typographicus in Caut. Contr. Strykianis commendatus. *cui trassa facta, literas acceptare* (suppleo ex prima editione: *no-lit, vnusquisque tertius illud cambium acceptare*) & soluere, indeque sibi actionem negotiorum gestorum acquirere possit contra *traffantem. Marquard. d. Iur. Mercat. ling. libr. 2. cap. 12. n. 44.* (m) *Capit. Veriar. Vesunt. cap. 35. Peri Negotiant. Part. 4. cap. 15. p. 20.* Cum nec creditorum interfit, nec mandans, quod mandauit, ipse exequi prohibeatur *l. 52. pr. ff. pro soc. ibique Gabr. Mudaeus n. 1. p. m. 22.* (n) Debitores enim cambii, aut, vt acceptatione facta nouus debitor obligationi accedat, efficere, aut sufficientem de futura solutione cautionem praestare tenentur. *Statut. Hamb. Part. 2. Tit. 7. art. 7. Ordin. Camb. Lips. §. 21.* At neutrum obtineri *traffante ad acceptandum admissio prudenter monet Dn. Leser*

Debitor cambii non accipit h. e.

tam (o). Qui semel pure acceptavit, mutato proposito honoris causa solvere merito prohibetur (p). Denique nemini licet mediis, quibus opus erat ad cambialium literarum executionem, acceptis, quemquam, qui cambio ex iis soluto liberatus fuisset, honorario adimplemento obstringere (q), etiamsi aliam in promptu habeat

Non qui iure acceptavit, aut provisionem accepit.

D 2

causam,

Schriftliche Beantwort. 2c. pag. 14. Add. *Raph. de Turri Diss. 2. Qu. 15. n. 1. inutil. Qu. 13. n. 7.* (o) Nam cum ista commendatio exactorem ad acceptationem a commendato petendam obliget §. seq. XVII. not. E. sibi imputabit, qui, quem honorario adimplemento destinari passus est, idoneum esse comprobavit. *arg. l. 10. §. 1. ff. Qui satiad. cog. l. 3. ff. d. Fideiuss. l. 1. §. 10. ff. d. separar. Add. P. ab Eyndhouen d. Inani Action. propter inop. §. 119.* (p) Qui simpliciter acceptavit tractam alterius nomine factam, solvere nequit honore trasantis *Phoonfen. cap. 18. pos. 2.* nec cambium pro trasantis computo scriptum ad indossantes honorandos. *Id. cap. 30. pos. 22.* Imo ne illum quidem ipsum honoraria solutione strictius obligare potest, cuius mandatum semel simpliciter susceperit, adeoque sic exequi tenetur *arg. l. 17. §. 3. ff. Commod. Add. l. 75. ff. d. R. I. Conf. not. praec. E. F. fraudulenta protestatione haud relevante. arg. l. 39. ff. d. ad. emt. Hartm. Pistor. Lib. 1. Quaest. 37. n. 67.* quicquid dissentiat *Phoonfen. cap. 18. pos. 3.* (q) Dum enim accipit pecunias solutioni destinatas, tacite recipit mandatum, idque integrum exequi tenetur. *Vid. §. 8. not. f.* Quo ipso etiam remittentis ex cambio creditoribus, quibus civili quoque iure debitor valide stipulatur *l. 38. §. 23. ff. d. V. O. §. 20. l. d. inutil. stipul.* obstringitur, uti *incl. Fac. Iur. VVitteb. Mens. Jul. 1698.* in causa G. Rovers c. J. G. Schmieden respondisse accipi. Frustra igitur executione cambii honoraria ius aliunde restitutionem petendi acquirere studet ille, quem, etiamsi negotia saltem gesserit, bonam fidem etiam in suum praedudicium praestare *arg. l. 19. §. 3. ff. d. Neg. gest. officium susceptum plene implere, a. l. 32. §. 2. ff. eod. a se exigere supr. lit. E.* ac debitum ab aliis accipere, imo, quantum absque strepitu iudicii licet, perere oportet *l. 8. pr. l. 24. ff. eod. Add. Reinb. Bachou. in Primam Part. ff. dict. Tit. C. 5. n. 6. Sta.*

nisi cambium adnexa scheda illi commendatum.

Qui libere accepit, libere solvat.

Accepta provisione ex eadem solvendum.

Proedria
honoratu-
rorum.

*I. Inuitu
diuerforum
admittitur
adimpletu-
rus pro
i) principali*

licet eadem
in aliud debi-
tum imputa-
ri possit.

Neglectus
communis
definiendi
Protopraxi-
am honora-
torum.

Praelatio e-
ius, qui plu-
res liberat,

causam, in quam accepta velit imputare (r).

§. XV. Quodsi plures ad honorem eidem collybo habendum se simul offerant, disceptari solet, quis potissimum admitti debeat (a). Principio videndum, vtrum eidem omnes, an diuersis reuerentiam testari cupiant. Hoc casu ratio iubet, eum praeferrri, qui plurium obligationes tollit (b). Vnde sequitur, eum, qui principali

tuz. Gen. libr. 4. cap. 14. §. Est quis faceret. (r) Creditor enim accepta in id debitum imputare tenetur, quod debitor voluit solutum, & quo ipse, si deberet, se potissimum esset exoneraturus, l. 1. l. 3. ff. d. Solut. Excell. *Dn Boehmer. Inrod. in Ius Digest. d. Tit. §. 12.* Aliud visum *Rotae Gen. Dec. 19. n. 5. 6.* quam sequitur *Vffenbach. d. Protest. cap. 3. n. 4 5.* cum transfatus a transfante pro computo tertii, qui transfato aliunde iam debebat, soluere iussus, mandato a tertio confirmato, pecunias ab eodem cum in finem remissas pro altero debito retinisset, ac nomine cambii, protestatione interposita, pro honore literarum adimpleti restitutionem a transfante petiisset. Sed hac ratione, qui pecuniam remisit, spoliari videtur, *conf l. 2. ff. d. solut. ac mercatoria fides prosterne- retur, docente Scacc. d. Comm. & Camb. §. 2. Gl. 5. n. 377. 378.* (a)

Eam controuerfiam admodum superficialiter plerique tractant. Plane omittit *Dn. Marpergerus cap. 16. des neu et d'offneten Zane- dels Gerichts p. 502 ad fin.* in specimine *Ordinationis cambialis plense*, quam se ex tot Ordinationibus Cambialibus Europaeis, Responsis ac Decisis Collegiorum Iuridicorum, sententiisque mercatorum collegisse scribit. Leges cambiales nec multae eius meminerunt, nec de multis concursuum speciebus egerunt. Quae obseruatio eum habet usam, ne ad alias, de quibus non fuit cogitatum, classes extendatur, quae personis quibusdam tribuitur, praelatio: quam proinde non nisi caeteris paribus concessam intelligi par est. (b) *Iac. Du-Puy d. Art. lit. Camb. cap. 9. n. 20* Cum enim is praeter vnum remotissimum perfecte reliquos causam ab ipso habentes liberare, & ne sibi quidem ad quicquam obligare cupiat: non cadit in illos beneficium, quo per alios possint obstringi *lit. seq. L.*

palis debitoris nomine adimplet, reliquos omnes prae-
cedere (c). Proximus est adimpleturus pro eo, qui in-
ter ipsum & trassantem intercedit (d). Succedit hono-
raturus trassantem (e). Eum excipit, quisquis honorem
habiturus est illi, a quo trassanti valuta fuit numerata
(f). Postremum locum occupant, qui indossantium
causam agunt, eo ordine, quo indossamenta scripta (g).
Inter plures eiusdem nomine semet offerentes volun-
tas domini pro lege est, adeoque negotiorum gestores
cedunt mandatariis (h), & inter hos generales speciali-
bus

2) eius manda-
datario,
3) trassante,
4) eo, qui
valutam
numeravit,
5) indossan-
tibus.
II. Intuitu
eiusdem ex-
inacqualib9
i. mandata-

D 3

(c) *Sperander p. m. 10. Add. Du-Puy d. l. n. 15. Raph. de Turri*
Disp. 2. Quaest. 13. n. 78. Idemque illi innuunt, per dicta §. 5. *lit. d.*
qui praesentanti, trassato & tertio praesertunt quemcumque libe-
re & simpliciter soluentem. Vid. *Seacc. §. 2. Gloss. 5. n. 389. Vffen-*
bach. d. Proest. c. 5. n. 17. Hoepner. d. Camb. Lit. Accep. cap. 4. num. 75.
(d) Veluti Benedictus in exemplo sequente, quo totum negoti-
um illustratur. Abrahamus Florentinus (*principalis*) mandat Be-
nedicto Veneto (*intercedenti*) ut pro suo computo mille sumat cambio,
Dauidi Francofurtensi dirigendo. Benedictus cum id exequi
non possit ipse, idem Caio Bolzanensi (*trassanti*) mandat, qui cambium
illius summae Dauidi (*trassato*) scribit, Erico Viennensi eiusue
substituto soluendum. Ericus (*indossans primus*) id, indossamento
facto, cedit Francisco Augustano (*indossanti secundo*), is Gabrieli
Noribergenensi (*indossanti tertio*), hic Henrico Francofurtensi (*exa-*
ctori). (e) *Du-Puy d. l. n. 19. Phoonfen. Cap. 18. pos. 6. & 12.* ubi ab
hoc incipit, nec tamen dissentit. Vid. *lit. praeced. a.* (f) Conf.
Du-Puy n. 2. Quod pariter ad eos pertinet, qui indossantibus
pretium cambii cessi soluerunt. Attamen utrumque non regulari-
ter, sed tum saltem obtinet, cum ipsos ex cambio aut mandato
teneri aliunde constar §. 13. *lit. m.* (g) *Du-Puy d. l. n. 20. Phoon-*
fen. ib. Ita in exemplo adducto, qui pro Francisco honorarium
adimplementum offert, praesertur alii Gabrielelem honoraturo:
qui pro Erico, utriusque. (h) *Iob. Domin. Peri Negotiant. Part. 3.*
cap. 13. p. 36. Etsi enim, ubi nihil expressum, taciti eadem vis sit,
quae expressi, *arg. l. 32. ff. d. Leg. l. 3. ff. d. Reb. Cred. l. 94. ff. d. Verb.*

vt, qui hono-
rat principa-
lem,
medium in-
ter ipsum &
trassantem,
trassantem,
valutae nu-
meratorem,
indossantem
priorum.
Praerogativa
mandatarii,

2. negotiorum gestorū. bus(i), priores posterioribus(k). Inter negotiorum gestores ob vtilitatem honorandi primus locus debetur illius debitoribus, qui ei non nisi liberationem cupiunt praestare(l), sequentem occupant creditoribus, qui ipsum ab aliis securum reddere volunt, vt sibi obstringant. Ex his quoties impar onus eidem imposituri sunt, praeferrī meretur, qui ipsum minimum grauaturus est: veluti, qui se spatio ad restitutionem concessō eroganda tantisper in rationes relaturum pollicetur(m), aliis pecunias recambio sumpturis. Eadem ratio pro illo militat, a quo honoratum plane dimissum iri magna spes est,

oblig. Euerhard. a Middelburg. Loc. Argument. Legal. Loc. 27. Orto rāmen concursu expressā voluntas tacitae praefertur. *arg. l. 39 §. 1. ff. d. vulg. & pup. subst. Euerhard. d. l. n. 20. Suendoerffer ad F. big. Process. p. 245. Eamque vim trāsantis mandato tribuunt Cap. pit. Nund. Vesunt. Cap. 35. Sperander. p. m. 26. Phooosfen. cap. 12. pos. in primis specialis,*

14. C. 18. p. 6. vbi idem de indossante monet. (i) *arg. l. 80. ff. d. R. I. ex quo generale mandatum etiam anteriori speciali postponit Christian. Henel. Comment. ad Libr. 3. ff. Tit. de Procur. lit. M. p. m. 120. (k) l. 31. §. f. ff. Mandat. c. 14. X. eod. modo eadem sit pluriū mandatorum latitudo. (l) Phooosfen Cap. 12. §. 14. Ex eodem fundamento qui integram summam debet, prae alio partem tantum a se, fide honorato de reliquis habitz, exacturo admitti debet. Sed haec praelatio ad illos tandem debitores pertinet, qui solutionem honorariam ex debito suo praestant, quod iis non licet, quibus illius intuitu tractae a creditore directae sunt. His enim potius simpliciter, quam aliis honoris causa, satisfacere tenentur. Statut. Genuens. Lib. 4. cap. 14. §. si antequam. Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 391. (m) Add. §. seg. 19. not. H. Quem aliis praefero, siue trāsatus sit, de quo id nominatim docet Du-Puy d. l. §. 17. Conf. Cap. 7. Nundin. Bulzan. siue alius. Ratio est, quia pretium, siue cursus, quem vocant, recambii debitorem plerumque valde grauat. Ex quo principio ordinationes cambiales vsurariae prauitati occursum vetant, ne cambio gum protestatione re-*

& nouissimi, Prioratus debitorum, Protoctasia credituri spatio ad restitutionem indulto.

est, aliis eidem incubitaris (n). Quod si omnes debeant, *III. Inter*
 aut aequali onere credituri sint, is praecedit, quem ae- *aequales*
 quitas & negotiationum commoditas praeferrere suadet
 (o). Vnde ante omnes praesentanti (p), postea trassa- *1) exactor,*
 to *2) trassatus,*

uero recambium regulariter poscatur. Vid. *Lips. §. 30. Brunsvic.*
art. 20. Dantisc. art. 22. Ordin. Mercator. Gall. Tit. 6. art. 4. Aliud
 tamen supponere videntur, qui pecunias cambio sumi, easque
 eo sine, vt promptissime inde solui queat recambium, otiosas ser-
 uari suadent, ac inde nihilominus trassanti lucrum satis pingue
 promittunt. Vid. *Sittil. Macht & Kunst oder unerschöpfte*
Gold-Grube Cap. 8. §. 29. p. m. 216. (n) Vnde spe futurae solu- *Proedria li-*
 tionis simplicis praeferrere merentur libere vel cum protestu adim- *bere vel cum*
 pleturi. *Du-Puy d. l. n. 17. & Ax. 4. Capit. Feriar. Bulsan. cap. 7. vid.* *protestatione*
§. seq. 19. not. G. (o) Add. *Peri dict. cap. 13.* (p) Exactorem praef- *adimplentis.*
 ferunt *Statut. Gen. lib. 4. cap. 14. §. Si iracta. Capit. Nund. Vesunt.* *Primatus ex-*
Cap. 31. Bolzanens. Cap. 7. Ordin. Camb. August. art. 9. Idem ex *actoris*
 stylo cambiali tradunt *Sig. Scacc. §. 2. Gloss 5. n. 389. Peri loc. alleg.*
Phoonfen Cap. 12. pos. 14. Cap. 18. pos. 6. Du-Puy d. l. n. 18. Quorum
 sententiam ex iure communi defendit *Turri Diss. 2. Qu. 15. n. 1. 12. ad fin.*
 & ex eo *Vffenbach. Cap. 5. n. 7-16* quem sequitur *Hoepner. d. Camb.*
Lit. Acc. Cap. 4. n. 74. 75. Potissimam rationem a mandato taci-
 to confutauit §. praec. 8. reliquis non immorabor, sed alias dabo,
 quas puto poriores. 1) Cum deficiat solida ratio alios praefe- *cius rationes.*
 rendi, iniquum est, exactorem inuitum ad nomen vendendum
 cogi. *l. 5. C. d. solut.* 2) Idem possidet literas cambiales, estque
 eo intuitu melioris conditionis *l. 10 ff d. pignor. l. 128. ff. d. R. I.* 3)
 Commodius sibi ipsi soluit per solam scripturae directionem, ad-
 eoque in pari causa praestat negotium paucis absolui. 4) Ple-
 rumque parcitur prouisioni trassato soluendae, cum exactori idem
 honorarium debeat, siue pecunias ab alio praesente exigat, siue
 cambio corresponsali absenti directo sumat. 5) Ita inuitatur li-
 berum adimplementum &c. Trassantem tamen praesentanti praef-
 ferret *Carpzou. Diss. d. Camb. rebf. 49. allegans Ioh. Marquard. d. iur. Dissensus*
mercat. singul. Lib. 2. cap. 12. n. 45. vbi nihil de hac quaestione re- *Carpz.*
 perio,

3] *tertius.* III. Perfo-
nae, quib9
adimple-
mentum
honoris
caussa
praestatur.
*Quo peri-
nent
exactores,
volentes,
imo inuii
quoad
solutionem,*

to (q), hisque demum deficientibus cuius extraneo (r)
licebit hoc officio defungi.
§. XVI. Nunc videndum est, cui praestetur hono-
rarium literarum cambialium adimplementum, quod
pro quibus suscipiatur, & a quibus, satis mihi pro insti-
tuti ratione videor excussisse. Fit illud eidem, qui libe-
ram earum executionem sperauerat, exactori (a). Ac
de volente quidem dubium nullum superest (b). Inui-
tum quoque ad solutionem honoris causa, nisi eam sibi
ipse praestare malit, accipiendam teneri manifestum est
(c). De acceptatione statuta cambialia dissentiunt, ali-
is (d) rem exactoris arbitrio permittentibus, aliis (e) i-
psam quoque admitti praecipientibus. Postremam sen-
tenti-

*Praerogatiua
traffaci,*
extraneorum
*Exactor sibi
ipsi adimplet.*
*Acceptatio
honoraria
potest non
admitti.*
*Dissensus sta-
tutorum,
(Art. 16. Ord.
Camb. VVra-
tisl. cum art.
11. conciliat9)*

(q) *Statut. Gen. Scacc. Du-Puy loc. cit. Vffenb. d. l. n. 17. Hoepner, d. l. n. 75.* Eamque tertio cuique praeferrere iubet 1) negotii compendium, cum intra pauciores omnia peragantur, & quoad ipsum adimplementum, & epistolas eo nomine vtro citroque scribendas. 2) Conseruatio scripturae mercatoriae, quae minus mutatur, traſſato quomodocunque adimplente, quam si plane alius satisfaciat. 3) Commoditas adimplementum honorarium in liberum mutandi, si posthac defectus suppleantur. (r) Quodsi plures concurrant, potior erit, quem honorandus praesumitur praelatum cupere. v. gr. cognatus, proximior, & magis idoneus. Add. *Carpzou. Proc. ff. Tit. 5. art. 6. n. 28.* Inter omnino pares exactori optionem permitto. *arg. l. 2. ff. d. duobus reis.* (a) Etiam si ipse honorare cupiat *arg. l. 13. ff. d. Negot. gest. l. 9 §. 5. ff. d. admin. & peric. tut.* Add § 22. not. K. Modo non incidat casus, quo id frustra fieret. *vid §. 14 lit. I.* (b) Post ea quae § 10. plenius deducta fuerunt. (c) Cum eius non intersit, quis soluat *l. 12. §. 5. ff. mand. pr. l. Quib. mod. toll. oblig. add. l. 17. C. d. solut.* (d) *Ordin. Camb. Norimberg. art. 11. Danisc. art. 11. & 14.* (e) *Statut. Gen. Lib. 4. cap. 14. §. Si traſſa. Ordin. Camb. Lips. §. 17. VVratisl. art. 11. cui aduersa fronte oppositus videtur art. 16. vbi acceptatio honoraria adstringitur ad consensum exactoris. Sed componi ta-*

tentiam aliqui iuri conuenientiore[m] putant (f), alii prior[em] non accepta
rem amplectuntur (g), quibus merito subscribo (h): vt tionem re-
E ta gulariter.

men haec pugna potest, si postremus locus de eo casu capiatur, quo exactor ipse quoque honorarium adimplementum medietatur, aut eidem contradicendi potestatem ab honorando accipit. Tum enim eius dissensus ubique regulariter aliis obstat, vid. *S. praec. 17. lit. I & S. 15. lit. N.* (f) *Dn. Marperger. Fragen über die Rauffmanschafft. p. 215. Dn. Koenig. ad d. S. 17. Ord. Lips. Annotat. 5. ex ratione, quia creditori perinde est, quis soluat. Verum quanquam id argumentum ad solutionem quadrat, plurimum tamen interest, quis acceptet. Posset equidem vterius vrgeri praesumptio, qua quilibet soluendo esse creditur, donec contrarium probetur. Add. *Menoch. d. Arbitr. iud. Quaest. Lib. 2. Centur. 1. Cas. 87.* At eam nec fatis probant, nec constant replicatio, ter defendunt Doctores. vid. *P. ab Eyndhouen. d. Inan. Action. propter inop. §. 23.* vbi postquam auctoritate *l. f. ff. d. agnosci. & al. liber. & plurimorum l. Crorum inopiam ab asserente probandam p. 55. tradidit; eandem in dubio praesumi ex l. f. §. 10. C. d. iur. delib. variorumque decisionibus p. 59. contendit, idque inter alia lepida ratione, quod omnes nascamur nudi, ex *Cauler. Decis. 233. n. 1.* probat. Saltem campsores indistincte locupletes iudicari non possunt. Plane *Scacc. §. 1. Quaest. 6. n. 15.* tam alienus est ab illa praesumptione, vt potius accipientes cambio ad dilapidandum tendere videri scribat. Id certum est, frustra sperari generaliter, omnes soluendo fore, qui aliena debita recipiunt. Itaque vagae eiusmodi, si quae apud ignaros valent, coniecturae exactoris arbitrio certioribus & specialioribus argumentis plerumque nixo merito locum cedunt. Quo praestruo non moror iura varia, quibus dissentientium causam instruere possem ex *l. 25. §. f. l. 26. ff. d. recepte. l. 2. §. 8. ff. d. religios. l. 14. §. 2. ff. d. constit. pec. l. 9. pr. l. 60. ff. locat. l. 1. §. f. ff. d. aqu. & aqu. plu. (g) Dn. Consuetu-
V Villenberg. d. Except. dol. in camb. cessant. §. 23. Phoonfen cap. 12. pos. 13. Dn. Leser Schriftl. Beantw. 20. p. 14. Eamque ordina-
tionis suae cambialis, *art. 38. inforuit Dn. Marperger. Fleu-er-doff- met. Handels-Ges. Cap. 16. p. 514.* (h) Nam qui cambium cum Ratio decem-
remit- dendi l.***

& Docto-
rum.

Ratio dubi-
tandi,
responsio,
exceptio,

replicatio,

Consuetu-
ter.

Ratio decem-
dendi l.

tamen mandatarium ex culpa in admittendo aut recu-
 sando acceptatore commissa domino teneri contem-
 dam (i). Caeterum notorium decoctorem aut ipsum
 cambii debitorem ne quidem statutis comprehendi cen-
 seo, quae admissionem alicubi necessariam reddiderunt
 Limitatio. (k). Vice versa nusquam ab honoraria acceptatione
 arcendum existimo tractatum (l), aut commendatione,
 quam

II.

remittente celebrat, aut, ut tractatus illud acceptet, efficere, aut
 cautionem interim praestare tenetur. Huic ergo obligationi
 praecise satisfaciendum est, non alius surrogandus, sicut invito a-
 liud pro alio non soluitur l. 2. §. 1. ff. d. reb. cred. nec nomen assi-
 gnatur *Dn. Harprecht. d. assignat. nom. §. 8. conf. l. 45. §. 2. ff. Mandat.*
 Adde, quod nullo iure aut acqutate adigi queat exactor, ut mi-
 nus idoneum admittat. *arg. l. 25. §. 2. ff. d. recept. l. 14. §. 2. ff. d. con-*
stitut. pecun. Id vero si ipsi relinquatur aestimandum, frustra ad
 bonum nomen agnoscendam cogetur. Iudicis arbitrium de hac
 altioris indaginis quaestione expectari non patitur cambiorum cer-
 leritas. Denique deterior fieret praesentantis conditio, non modo,
 si alter minus soluendo foret, sed &, si difficilior conueniendo
 l. 2. l. 7. ff. qui sasiud cogant. l. 1. ff. si quis in ius vocat. At mundinarum
 rationibus aduersatur incolae melioris conditionis esse, quam
 exteros maximis priuilegiis acciri solitos. Itaque ex isto etiam
 fundamento defenditur libertas exactoris in cambiis regularibus
 seu mundinalibus, quae irregularibus normae instar esse commu-
 nis opinio est. *Petr. Müller. ad Stru. Syn. Iur. Ciuil. Ex. 25. ib. 40.*
 n. 4. (i) *arg. l. 15. ff. d. Admin. & peric. tut.* (k) Cum enim ex ho-
 rum acceptatione finis, quem sibi contrahentes proposuerant mi-
 nime possit obtineri; vid. §. 14. lit. N. iniquam puto statuti ge-
 neralis ad casum ex peculiaribus rationibus excipiendum appli-
 cationem *arg. l. 90. l. 192. §. 1. ff. d. R. I. add. l. 15. §. 4. ff. Locat.* licet
 in eam inclinari videatur *Dn. Leser. d. l. p. 13.* cuius magna est a-
 pud me auctoritas. (l) Quia utrum libere an honoris causa ac-
 ceptet, exactori perinde est, *Phoosfen Cap. 12. pos. 6.* At prius
 permittere tenetur.

Statutorum
 differenti-
 um limitatio.

quam creditor agnouit, assignatum (m), aut idonee ca-
 ventem (n). Quodsi quis consentire noluerit in hono- *Iniuste dis-*
 rarium, quod admittere tenebatur, adimplementum, *sentiens ipse*
 Genuenses id ab ipso recusante tacite praestitum fuisse *honorasse*
 fingunt (o). Idemque alibi etiam perinde habendum *videtur.*
 existimo (p), nisi quod processui cambiali contra eum
 vix locum concedam (q).

§ XVII. Vt autem illae ad finem communem fa- *adminicu-*
 cilius queant concurrere, adminicula quaedam in usu *la adimple-*
 sunt, paucis nunc enarranda. Ex loco cambii celebrati, *menti ho-*
 norarii, *norarii,*
 qui

E 2

(m) *Dn. Leser. d. p. 14.* Ratio patet ex §. *praeced. 14. lit. O.*
 (n) *Phoosen d. l. pos. 12.* Modo securitatem oblatum sufficere in
 continenti liquet. (o) *Satur. Gen. d. l. Scacc. §. 2. Gloss 5. n. 389.* *Iniuste recu-*
Raph de Turr. Disp. 2. Quaest. 15. n. 11. [p] Quod *Scaccia de Ciui-*
 bus suis refert, quasi ius generale repetit *Vffenbach. d. Protest. cap 5.*
 n. 3. Nec id male. Nam de negotiis non gestis tenetur is, cuius con- *betur*
 templatatione alius ad haec non accessit *l. 6. §. 12. ff. de Negot. gest. & ad*
 idem obligatur, quod alter praestitisset §. 1. *in fin. ff. d. obligat quae*
quasi ex contr. nasc. Omnes ergo, quos alterius adimplementum hono- *vbique,*
 rarium liberaffet, ab illo securi erunt. Imo non modo ab ip-
 so illo exactore, sed & ab eius auctoribus. Frustra enim hi ab
 aliis poscent euictionem, ad quam ipsi non tenentur exactori *l.*
51. pr. l. 56. §. 1. ff. l. 15. C. de euic. damnunquae ab ipso datum me-
 rito ferent, quod eum elegerint, qui eo ipsos adficeret *l. 21. §. 3.*
ff. de Negot. gest. l. 60. §. 7. ff. Locat. Plane si is, quem exactor iniu- *& cogi pot-*
 ste recusat, iure praclationis gaudeat, eoque vti velit, poterit il- *est, vt hono-*
 lum ad acceptationem vel solutionem admittendam iisdem me- *rarium adim-*
 diis adigere, quae trassato simpliciter adimpleturo aduersus mo- *plementum*
 rosus in accipiendo competunt, iamque a me supponuntur. *admitrat.*
 (q) Rigor enim cambialis ad literas cambiales adstrictus esse *Processus*
 videtur &, si actionem ad valutam petendam excipias, de qua *cambialis a*
 vid. *Ord. Camb. Lips. §. 26.* ad eos tantum pertinere, qui ex sua *litteris camb.*
 in illis scriptura obligantur. Reliquos licet cambii intuitu obli- *dependet.*
 gatos mitiori processu puto conueniendos.

ex loco contractus

I. mandatum debitum,

II. Scedula commendatitia.

In loco solutionis

qui de literarum vel indoffamentorum suorum honore solliciti sunt, mandatum expediunt saepissime, quo quis in omnem euentum subornatur (a), idque aliquando denunciant exactori (b). Non raro mandatum euenuale inscribunt cambialibus literis (c), saepius schedulae commendatitiae, quam illis adiungunt (d). Huius postquam conditio extitit, eadem efficacia est, quae tractae simplicis (e), nisi quod protestationum solemniam aduersus mandatarium haud requiram (f). Quoties hinc

Subornatio honoraturi.

Indicium exactori faciendum,

aliquando ministerio trassati.

Schedula commendatitia.

Notitia. Adresse. Eius formula,

Effectus,

An protesta-

(a) Vel ipse trassatus, si tracta ratione proprietatis tertium concernat: vel alius, illo plerumque infcio. Cuius moris meminit *Matth Bode Diss. de Camb. ibes. 7. lit. G. Consult. Dn. Henr. Zipffel d. Tesser. Collybiel. Sect. 4. §. 7. operis maioris von Wechsels Briefffen und dero Vfsancen p. 103.* (b) Siquidem illum nouerint. Aliquando remittens, vt ipsum ea de re certiozem reddat, rogatur. Eaque potissimum obtinent, si dubitare postea incipiat de adimplemento trassati, quem cambii scriptor initio idem optime sperauerat executurum. (c) Vel trassato mandant, vt si ipse literas recuset, exactorem ad tertium ableget. Quoties nimirum non dubitant palam fateri, quod alium substituerint, siue ambigentes, vtum ipse simpliciter soluturus sit, siue de illius dissensu iam certiores facti. (d) Nempe cera, oblata acue affigitur cambialibus literis schedula, quam *notitiam* vocat *Dn. Barth. Hodeget. Forensf. cap. 4 §. 4. not. aa. p. 704.* campsores plerumque appellant *eine Adresse.* vid. *Dn. Leser. Schriffel. Besantw. 25. 26. p. 14.* vbi refert formulam, qua vutur: *Man gel verhoffender Richtigkeit ist selbe bey Hr. N. N. zu finden. Aliam eodem tendentem refert Dn. Barth. d. §. 4 p. 676.* aliam *Dn. Koenig. Annot. 3. ad §. 17. Ordin. Camb. Lipsf.* (e) Itaque, qui per illam rogatur, vt cambio suppetias ferat, pariter ad mandatum suscipiendum cogi nequit, susceptum vero exequi debet. Vicissim, qui eandem accepit ab eo, qui in illa nominatur, adimplementum petere tenetur. Ex obligatione nimirum communiorum, qui aliena negotia tractant. (f) Quodsi pariter adim-

hinc in loco solutionis sibi inuicem haud innotescunt, qui cambii executionem praestare cupiunt exiguntque,

E 3

dilipere nolit alter, etiam contra eum protestationem interponendam ac in instrumentum redigendam esse contendunt. *Dn. Barth. d. not. az. Dn. Leser. loc. cit.* Quae sententia inde adiuuatur, quod is trassato videatur substitutus esse, adeoque non solum in locum, sed & in ius successisse. *arg. l. 23. ff. d. Manumiss lac. Menoch. Consil. 211. n. 74.* tam quoad commoda, quam incommoda c. 7. X. de Immunit. Ecclesiar. Add. l. vn. pr. C. d. Coll. giat. Verum argumentum allatum tum saltem procedet, cum ipsum cambium alicui, & eo recusante alteri directum est, in qua specie idem iuris esse, ac si vnus tantum oneratus fuisset, definit *Ius Camb. Succ. art. 11. in fin.* Dispar ratio videtur, si alius substituatur per meram assignationem, quae nec alias, etiamsi cambii intuitu facta fuerit, opus habet protestatione. Sicuti ab eadem teste quotidiana experientia, illi quoque recte abstinere, qui diligentiam inquirendo honorante ignoto a iure praeceptam, vid. *lit. seq. G. frustra* adhibuerunt. Maxime cum aequi bonique ratio, & quam iudex in obscuris sequi iubetur, *L. 192. §. 1. ff. d. R. I. benignitas*, minime patiatur, liquidissimi iuris priuatione creditorem multari ob neglecta solemnia, quae & minus necessaria saltem non improbabili errore credit; & ex abundantia seruare, potissimum quia sumtus requirunt, merito dubitauit, & mandantis fidem apud alios, ad quos ea res nihil pertinet, labefactura esse nonnunquam praecidit. Quae Doctorum Regumque fallentis porro exornare facillimum est. Nam surrogatum naturam eius, cui surrogatur, non sapit, si sit diuersae qualitatis. *Alex. Libr. 3. Conf. 106. n. 17. Paris. Libr. 3. conf. 49. n. 70.* aut vna commissionis forma ab altera multum differat. *Menoch. Conf. 340. n. 42. 43.* Deinde surrogatio ad naturam rei primordiale adstringitur, nec quoad accidentalem, siue intuitu eorum, quae accidentaliter superueniunt, admittitur. Vid. *Salicet. ad l. Certi conditio 9. ff. d. Reb. Credit. Euerhard. a Middelburg Loc. Argumens. Legal. Loc. 122. n. 20.* Id lubens omitto, quod

III. Scis-
ratio exa-

tionem re-
quirat?
Affirmantes.
Ratio dubi-
candi.

Responso.

Negatur.
Rationes de-
cidenti

I.
II.

III.

III.

V.
Confensus
brocardico-
rum.

Floris & honoraturi, III. Notarii mercantiles. diligenti sciscitatione alter alterum explorat (g). Quod si non nisi ab vno aut paucis Notariis peculiaribus (h) negotia mercatoria expediantur, ex illorum ore aut libris facillimum est necessaria discere (i). Ad eundem scopum

Error communis de stricta interpretatione statutorum. vulgo docent, statuta strictè interpretanda, quo minimum a iure communi recedant, ex quo principio illa ad personam expressam nominatim adstringit *Bald. in l. maximum citium q. num. 6. vof. Practerea C. d. liber praeter.* Quam male enim erronea haec interpretandi regula iurisprudentiae consulat, satis ostendit *Excell. Dn. Ludeovigius d. emendand. German. Iurisprud. cap. 20.*

Protestatione opus non solvente eo, qui honoris c. acceptavit. Siscicitatio fit generaliter in boetia oretenus, schedula affixa, specialiter. Interim protestatione omnino opus erit, si moras in soluendo necstat assignatus, postquam acceptatione honoris ergo iam praestitae prioris locum in ipsis literis cambialibus plene occupavit. (g) Quod fieri iubet *Ordin. Cambial. Lips § 36.* Idque perficitur, dum generaliter inter campsores, maxime in aedibus publicis eorum conuentui destinatis, *boersas* vocant, quaeritur, vtrum aliquis huius vel illius cambiae exigat, aut honoris gratia exequi cupiat. Quod aliquando schedula valuis publicis affixa denunciatur. Quod si negotium tangat campsores aliquem inter ceteros celebriorem; norunt plerique, cuius ex praesentibus operae is potissimum vti soleat, eundemque nominatim ad literas recusatas soluendas aut exigendas inuitant. (h) Notarii vel Cancellarii peculiare negotiis mercatoriis & inprimis protestationibus cambiorum constituti sunt in nundinis Italicis, vid. *Capit. Feriar. Vefuntin. cap. 30. & Bolzanensibus secundum Capit. harum Nundin. 6. Venetiis, Phoosfen cap. 11. pos. 4. in not. Ricard. Traitè General du Commerce p. m. 155. multisque alijs plateis. Dn. Koenig ad §. 36. Ord. Camb. Lips. Annot. 6. vt Vratislaviae & Francofurti ad Moenum memini obtinere. Add. Ordin. Camb. Franc. art. 9.* Horum in nostro argumento ingens est vsus, quem sibi quoque ab actuario Iudicii mercatorii praestari voluerunt Lipsienses *di. §. 36.* Sed non tulerunt id amplissimi illius collegii rationes. Vnde dicti actuarii operam ad hunc finem nemini prodesse, nec a quoquam requiri habeo persuasum. (i) Nam cum ipsi

Notarii & Cancellarii mercatorii in nundinis Italicis, Bolzani, Venetiis, Vratisl. & Francofurti. Actuarium mercat. Lips.

Vtilitas illorum in hon.

pum aptissimae sunt, quibus Itali in nundinis cambialis vtuntur, intimationes (k). V. Intimationes.

§. XVIII.

ipsi protestationibus literarum cambialium interueniant, sciunt, quae cambia honorario adimplemento indigeant, & cui illorum exactio curae sit. Superest ergo, vt, qui eadem exequi cupit, id illis denunciet. Imo ipsis Cancellariis feriarum Italicarum non ante protestus instrumentum exactori tradere permittitur, quam campsores aut potissimam earum partem rogauerint, vttrum aliquis collybis illis honorem velit habere. *ditl. cap. 30.* Denique copias omnium literarum cambialium, quarum nomine protestatio fuit interposita, inferere iubentur libro publico, quem cuius campsores eo fine permillum est perustrare. *Phoosensen. de Ricard. d. locc. & Capp. all. inter quae Capit. 6. Feriar. Bolzanens.* apud Phoosensium p. 190. mendose legitur verbis: *letere, che saranno in potestate pro protestate*, quod sphalma non a Typographis, pro more, insertum, sed ab ipso interprete praeteruisum fuisse, ostendit versio Belgica: *de brieven die in handen zullen zijn.* Caeterum relata refero, cum ex Dni *Marpergeri Beschreibung der Wiesen und Jahr-Marckte cap. 10. p. 45. itemque p. 122.* recensco, Bolzani literas cambiales, de quibus protestatio facta, idco in aperta capsula *) omnium inspectioni publice exponi. Non idem facerent Lipsiensis, qui ne quidem literas cambiales acceptatas & probabiliter extra litem positas boersae publicae ab ipsis exactoris inferendas arbitrati sunt, veriti ne ex tanto numero quaedam amitterentur, si ipsi saltem possessores solutionem particularem iisdem inscribere, aut plene adimpletas soluentibus tradere ibidem cogerentur. Quam prouidentiam approbavit & pro fundamento legis latae agnouit *Sacr. Reg. Matiesl. polon. Declarat. ordinat. Mercat. & Camb. Lips. ann. 1699. Decis. 2. in fin.* quae extat *Statut. Lips. p. 103.* (k) Harum meminit *Capit. Intimationes Italorum.* *35. Nundinar. Vesuntin. in fin.* vberioorem descriptionem dedit *Petri Negotiant. P. 1. cap. 23. pag. 72.* Germaniae institutis eae non conueniunt. Quare sufficet paucis commemorare mores Italorum. Hi peculiari genere nundinarum vtuntur, quas cambiales

*) in einer offenen Schachtel.

Tempus adimple- §. XVIII. His adminiculis tempestive uti solent, nec
menti hon. caus. eam industriam lex vlla aut consuetudo improbat. Po-
quod statim licet (a). Non tamen oportet eam, nec illi quidem,
offerre licet, quem honoraturi sumus, tam cito polliceri (b). At præ-
non tamen oportet. stare eandem tum demum permittitur, si tempore,
Idem præ- quod acceptationi vel solutioni liberæ definitum est,
standum inchoato vel eandem ab eo, cui cambium dirigitur, vel-
uti

ales vocant. In iis si quis aliquid ad nundinalia negotia spe-
ctans in eorum, quorum interest, noticiam peruenire cupiat,
Cancellario id denunciat, siue *intimat*. Tum primo feriarum
die earum Magistratu & negotiatoribus præsentibus solemniter
conuenitus celebratur. In eo initium nundinarum fieri iubet Ma-
gistratus. Hoc edicto eas orditur Cancellarius eo ipso, dum
publice prælegit factas sibi denunciationses s. *intimationses*.

Ante recusa- (a) Ut vt aliqui secus sentire videantur. Nam ex ore mer-
tum adim- catorum se referre ait *Vogt. d. Camb. ibid. 7. lit. C. p. m. 116. repe-*
plementum- tente *Ioh. Marquard. d. Iur. mercator, & Commerc. singul. Lib. 2. cap.*
liberum of- *12. n. 44. Anonymo Heydigeri cap. 8. p. 72. daß Keiner == sich præsentiren*
ferre hono- *12. n. 44. Anonymo Heydigeri cap. 8. p. 72. daß Keiner == sich præsentiren*
rarium licet, *ren könne/ vder dürffe == zu acceptiren == ehe und bevor derjenige/*
auf welchen die Brieffe gezogen sind/ protestiren lassen. Vnde B.
Strykius vetat, ne quis prius offerat &c. vid. Cautel. Contract. Sect.
3. cap. 5. § 14. Vfus Modern. Pandect. Tit. de Rer. permutat. § 13. Id
vero de oblatione simplici intelligi debet, conditionalis in ca-
suum subsecutæ protestationis concepta utique permittitur. (b)
non oportet, *Equidem non nemo aliquibus persuasit, se traslato, qui literas e-*
ius cambiales honoris causa soluerat, ideo minime obstringi,
quod is acceptatione simpliciter recitata honorarium sibi adim-
plementum eo tempore haud obtulisset. Attamen præuia ac-
ceptatione & solutionis promissione minime opus fuisse rectius
respondit de illa specie consultus Dn. Leser Parere Hamb. quod
exhibet in denen Beslagen zur Schriftl. Beantwort. 1c. 1c. N. 4.
pag. 89 - 93. Ratio patet ex not. seq. E. n. 1,

luti post absolutam eius recusationem aut decoctionem
 (c) iusto die frustra expectari appareat, vel is in mora
 fit (d). Tunc vero ad solutionem admitti honoraturus
 debet, & ad acceptationem potest, licet trassatus non om-
 nium futurae solutionis liberae spem tollat (e). Quod-

F

si quis

(c) Vid. §. *præced.* 12. lit. F. (d) Elapso nimirum spatio, quod
 acceptanti vel soluenti consuetudine aut conventionis lege con-
 ceditur. Quodsi exactori indulta sit libertas largiendi inducias
 ad acceptationem, vid. *Ius Camb. Magdeb. art. 7. Brandenb. art. 9.*
 vel solutionem, vt in *Ordin. Cambial. August. art. 5.* poterit pro
 lubitu honorarium adimplementum oblatum vel statim admit-
 tere, vel tantisper recusare. De protestatione præmittenda ex
 instituto dicam §. *seq.* 20 -- 22. (e) Dissent. *Dn. Koenig ad §. 8.*
Ordin. Camb. Lips. Annot. 3. Add. Annot. 1. ad §. 30. Pro cuius sen-
 tentia duplex ratio allegari potest. Nam I. *Ordin. Camb. Fran-*
cos. art. 9. protocollo, de quo §. *præc.* 17. lit. I. dixi, inferi tantum
 iubet cambia, quorum nomine ob non factam acceptationem
 protestatio absolute interposita fuit. II. Deinde plerisque locis
 cambiales literas, quarum solutio non simpliciter denegatur,
 ne quidem post protestationem de non facta acceptatione ad au-
 ctorem licet remittere, sed dies earum expectari & solutio de-
 nuo peti iubetur. *Ius Camb. Pruss. art. 10.* Quare, antequam pe-
 riculum sit, ne cambia inania reuertantur, locus videbitur de-
 negandus remedio ad id impediendum inuento, & subsidiario,
 adeoque nec admittendo, quo vsque ordinarium speratur. *arg. l.*
11. pr. ff. de testam. tutel. add. §. præced. 12. Verum Francofurtense
 statutum protestationem absolutam intelligit non ratione futu-
 rae solutionis sed acceptationis, cumque hac nondum simplici-
 ter denegata etiam ante lapsum spatii ad acceptandum indulti
 protestationem permittat *art. 8.* merito cauet, ne trassato per
 eam præiudicetur. Porro quoties periculum in mora est, sub-
 sidiarium remedium ordinario pendente recte adhibetur *arg. §. 1.*
1. de Attil. tut. At protestu ob deficientem acceptationem ablen-
 gato, qui ex cambio tenentur, cautionis oneri aliisque incom-

*cum deficit
liberum,*

*etiam a so-
luto qui
acceptare
noluerat:*

*Spatium ad
implementi
liberi
Induciae.*

*Acceptatio
honoraria
locum habet
absolutam
recusationem
liberae solu-
tionis.*

Ratio dubit. F.

II.

Respons. I.

II.

*Ratio deci-
dendi.*

modis

*Non necessa-
rio ante vel
post termi-
num,
attamen
ante extra-
neum &
trassatum,*

si quis honoris ergo acceptare noluerit, non ideo post recusationem ita soluere prohibetur (f). Lapsus termini acceptationi vel solutioni simplici destinati plenus non impedit, quo minus adhuc in subsidium satisfiat (g), nec tamen necessario debet expectari (h). Quoties inter plures aequales trassatus tertio aut exactor utriusque praeferrere cupit, acceptare vel soluere tenetur, antequam ab aliis fuerit praeventus (i). Contra qui re-

motiori

modis subiiciuntur, adeoque illis etiam auertendis honoraria acceptatio inferuit, ac recte adhibetur, licet de solutione adhuc dubitetur. Add. l. 7. § 3 ff. de dol. mal. c. 8. X. de integr. restit. (f) Vid. sententia mercatorum, quam not. praec. B. allegavi & iudicio suo mercatorio inferuit Dn. Marperger. Anhang von Payer, und Respons. p. 148. 151. (g) Citra praevudicium exactoris. Is enim inducias sibi noxias concedere non compellitur, quo pertinere puto *Statut. Genuens. Libr. 4. c. 14. §. Qui voluerit.* Saltem adimplementum postea oblatum, si eius nihil interfit, admittere tenetur. a. l. 135. § 2 ff. d. V. O. (h) Spatium enim additum creditur in trassati fauorem arg. L. 17 ff. d. R. I. Quo cessante frustra expectatur tempus ideo praescriptum. Vnde minime obstat *Capit. 5. feriarum Vespuntinarum & Decretum senatus Genuensis anni 1633. Capitulo 35. subiectum.* Proinde cambium nundinis Lipsiensibus directum primo secundae septimanae die, non expectato termino solutionis peremptorio, honoris causa recte soluitur. Atque ita intelligo

*Exactor ho-
noratur in-
ducias con-
cedere non
cogitur.*

*Lapsus ter-
mini omni-
modus non
est necessari-
us.*

Præuentio,

Dn. Dondorff. d. Term. peremt. solut. & protest. cambior §. 87. in fin. (i) Postea enim ne quidem simpliciter adimpleturus tertio honoranti praefertur. *Ordin. Camb. VVratisslau. art. 11. Lips. §. 17. Brunsvic. art. 19. August. art. 9. Dn. Koenig. ad d. art. 17. Annot. 8. Dn. VVillenbergh. d. Except. dol. in Camb. cess. §. 23.* Ut tertius in honoraria acceptatione trassatum praeventurus termini ad soluendum destinati lapsum expectet, frustra requirit Dn. Remer. d. Ver. Oblig. Valor. Sect. 2. Cap. 13. §. 61. nec quicquam, quod huc trahi queat, habent auctores ad id confirmandum ab ipso exacti.

motiori debitori honorem habiturus est, aut vnum e-
 undemque minus grauaturus, etiam post implemen-
 tum honoris ergo ab aliis iam praestitum admitti debet
 (k), modo illi indemnes seruentur (l).

§. XVIII. Itaque creditoribus praeiudicare non
 debet adimplementum literarum cambialium honoris
 causa. Ex quo consequitur, illis id eadem ratione prae-
 standum esse, qua liberum. Acceptatio ergo in scriptis
 facienda est (a), & in ipsa schedula cambiali honorantis
 potius, quam Notarii, manu exaranda (b). Eaque sub-
 scriptio etiam ab eo, cui acceptationis petendae cura
 commissa est, si ipse cambium exequi velit, recte exigi-
 tur (c). Ut ipse literarum cambialium dominus acce-
 ptationem honorariam subnotet, necesse non est (d).
 Reliqua pariter naturam & ius acceptationis ac solutio-
 nis simplicis imitantur, nisi quod, qui parte saltem
 cambii a trassato promissa residuum in se recepit, ultra
 quantitatem nominatim acceptatam nusquam teneri
 videatur (e). De tertia acceptatione nihil superest,
 quod

F 2

(k) *Phoosfen Cap. 12. pos. 16. & 17.* Ratio petenda est ex §. seq. 26.
 not. O. (l) Vnde aliud obtinet, si, qui honoris causa adimple-
 uit, pecunias iam sumferit recambio, *Phoosfen cap. 18. §. 13.* Add
 §. seq. 26. not. P. (a) *Ordin. Camb. Dantisc. art. 11.* (b) Notarii
 quidem scripturam in cambio requirit *Dn. VVill. rberg. d. Except.*
dol. in camb. cess §. 23. Sed aliud diserte docet *d. art. 11.* ab ipso
 quoque excitatus. (c) *Phoosfen Cap. 12. pos. 11.* (d) *Id. ibid. arg.*
l. 41. pr. ff. d. Euis. l. 11. ff. d. Legat. 1. Nisi forte urgente alio beni-
 gnis conditionibus honoraturo, cui admissis iisdem praeferi
 cupit exactor. (e) Licet enim alicubi limitationes acceptatio-
 nibus additae pro non adiectis habeantur, vid. *Ord. Camb. Lips.*
 §. 8. id tamen non alium finem habet, quam securitatem credi-
 toris quoad integram obligationem ex acceptatione simplici ac-
 quita-

nisi minus
 privilegia-
 tum.

modus ad-
 implemen-
 ti honoris
 causa.

1) Inuitu
 creditorum
 imitatur li-
 berum,
 etiam quo-
 ad accepta-
 tionem,

admissa ta-
 men parti-
 culari.

Honoris caus-
 sa adimplen-
 dum ante re-
 cambium.
 Accept. hon-
 nor. cambio
 non inferibi-
 tur a Notario
 nec domino
 literarum
 camb.
 fieri potest
 quoad par-
 tem residuum

2) intuitu quod addam iis, quae iam occupauit (f). Eorum, qui honorati sciuntur honorantur, intuitu liberius est honorantium arbitrium. Possunt enim vel expectato eius, cuius causa cambium ipsis directum, mandato tantisper alternatiue, nimirum *libere aut supra protestum*, satisfacere (g): vel benignis conditionibus honoris causa adimplere, quo pertinet executio cambiorum, quam *supra protestum computi* appellant (h): vel eo animo, ut erogata suo arbitratu

quirendam. Ast illam praestat potius, quam impedit acceptatio reliquorum. (f) §. *pracc. 16. lit. O. Q.* (g) Id fieri docet *Du-Puy d. art. lit. camb. cap. 9. n. 13. edit. Latini. 14.* quoties transatus ab eo, pro cuius computo cambium fuit celebratum, soluendi media tenet, sed eius mandato desinitur, adeoque se obstringit ad solutionem mandato secuto, libere; non secuto, in honorem transantis praestandam, vel ratiociniis inferendam. Eundem sensum esse puto *capit. 7. Feriar Bulsanen.* cum *acceptationis supra protestum mandati expectandi gratia* meminit. Itaque huius formulae ea vis est, ut consensu domini tempestiue cognito euanescat honorarium adimplementum & in liberum resoluitur. Quae spes quia satis probabilis est, merito non caret effectu, ut

Abusus eius dicitur, dictum §. *pracc. 15. not. N.* Equidem alium porro modi huius visum allegat *Du-Puy d. l.* eumque solum in hoc argumento explicando commemorat *Ricard. Traité General du Commerce p. m. 152.* Nempe cum literae cambiales ab eo, cui transatus fidem habet, ei scriptae fuerunt pro computo alterius, a quo nondum accepta est, sed tamen adhuc speratur prouiso. Verum ea superueniente semper libere soluere oportet §. *pracc. 14. Lit. Q. R.* adeoque cum haec conditio tacite insit negotio, superfluum est hoc casu nec attendi meretur alternatiuum adimplementum, *arg. l. 1. ff. d. Legat. 1.* cuius ope alias tantum non semper Protopraxia

Adimplementum *Sopra* sua fraudari posset exactor. (h) Adimplementum hoc *Sopra Protesto Conto* campsores solitam breuitatem secuti tribus literis initialibus *S. P. C.* exprimunt. *Peri Negot. Part. 4. Cap. 15. in fin. Du-Puy d. l. num. 12.* qui in *Latina edit. 13.* est *Ricard. loc. cit.* Idque hono-

tu repetere ipsis liceat, hoc officium exhibere, quod indicant, quando *supra protestum* (i) acceptant. Sunt, qui ali-

S. P.
An cum obligatione

F 3

honorario simplici praefert *d. cap. 7. Fer. Bulzan.* Huc enim pertinent literae acceptatae *permittere cont.*, id est, vt ponatur computus. Fallitur quippe vernaculus interpret *sp. Dn. Koenig. Ap. predic. Annot. ad Ord. Camb. Lipsiens. p. 203.* qui id ad publicam protestii cambiorum aestimationem refert, vertitque: von denen Briefen welche mit *Protestation acceptiret* werden / deswegen und daruber noch andere *Berordnung* / oder bis der *Conto gemacht* wird / zu erwarten. Licet enim parum absit, quin illa dictio vtrumque sensum aequaliter admittat; series tamen orationis postremum respicit, cum per totum diem computo, quo protestii cambiis ponuntur, statuendo praefinitum deliberare liceat, vtrum quis literas sibi directas acceptare velit an recusare *Cap 5. Caescriptores. Io. Dom. Peri dist. loc. contendit, recambium salua-* transstantis obligatione, tum illi dirigi, cuius intuitu pecunia primum cambio sumta fuit. Sunt, qui sic honorantem ab illo solo, dimissis reliquis, restitutionem petere existiment. Quod refert & vanum iudicat *Id. Part. 3. Cap. 13. p. m. 37 pr.* ideo quia eam vbiq; protestationi causam & efficaciam tribuit, vt scriptor cambii, donec illi satisfiat, teneatur, secus ac *S. praec. 13. lit. A. asserui. Jac. Du-Puy loc. cit.* hac ratione illos ait adimplere, qui transstantis pro aliorum, quos recusant, computo sibi directis honore transstantium satisfaciunt, quoties illorum nummos possident. Ad stipulatur *Sim. Ricard. loc. all.* addito casu, quo modus restitutionis minus gratus ab ipso transstante offertur. In eo consentit vterque, sic adimplentem, vt recambii expensis parcarur, pecunias ex cambio soluendas in rationes saltem referre. Id vero etiam si transstanti nihil debeatur, fieri posse ostendi *S. praec. 15. lit. M.* Quae omnia adimplementum supra protestum computi saltem recambium non admittere, caeterum vero variis admodum occasionibus & conditionibus praestari satis euincunt. (i) *Adimpl. So-* *Supra protesta.* Quod indicant literae, initiales: S. P. vid. *Peri dist. pra. Protesto.* *Cap.*

Sensus Cap. 7.
feriar. Bulzanens.

Effectus adimplenti
S. P. C. controuersus.
vt retrahatur principali:
vt reliqui dimittantur:

vt soluat ex pecuniis transstantis: vel recusata restitutione ab ipso oblata:
vt pareatur recambio.

Vltimus effectus generalis est.

(i) Adimpl. So. pra. Protesto.

Cap.

eorum, qui aliquorum honori hoc ita tribuant, vt saluam velint aliorum, causam ab illis habentium, obligationem (k). Sed vereor, vt ista cautio satis certam exorta lite praestitura sit securitatem (l). Caeterum, quoties quis honoris causa acceptat, necesse est, vt id in ipsa, quam cambii

cum obligatione aliorum,

quae frustra referuatur.
Ratio I.
II.

III.

Ratio dubit.

Responso.

Cap. 15. Du-Puy d. l. n. 9. Lat. 10. Ricard. loc. all. Dn. Leser. Deant wort. ic. p. m. 13. quo ipso facultas honoranti iure concessa nullam sustinet restrictionem. (k) Idque admittit *Phoosfen*, siue acceptetur S. P. cum obligatione trassantis Cap. 30. pos. 18. 19. aut honore eiusdem, cum obligatione indossantis cuiusdam Cap. 12. pos. 12. siue soluatur honore trassantis cum obligatione indossantium. Cap. 18. pos. 22. (l) Protestando enim iura competentia conseruantur, non acquiruntur noua. *Illustr. Dn. Praeses d. Protestat. fact. contr. ibes. 8* Nec vilius momenti est protestatio in his, quae non tam ex voluntate nostra, quam ex legum dispositione dependent. *Sand. Decif. Libr. 4. Tit. 9. Defin. 9. Carpzou. P. 1. Const. El. 11. Def. 18. n. 4.* At leges cambiales, saluo tantum vinculo acceptantis, creditorem a propioris debitoris auctore ad priorem, causam ab hoc habentem, redire non modo non permittunt, sed diserte vetant. Vid. *Ord. Camb. Lips. art. 20.* in quam sententiam respondit *Illustr. Fac. Iurid. huius Acad. ap. Dn. Ludovic. Eine leitung zum Wechsels Proc. Cap. 4. §. 12. in fin.* iniunguntque, vt a postremo indossante ad praecedentes ordine haud interrupto reuertatur. *Ius Camb. Magd. art. 20. Brand. art. 22.* Quare nec indulgendum est obtentui damni, quod ex gradato regressu oritur, auertendi. Add. *Peri Part. 3. c. 13. p. 36. in fin.* Id enim commodum in remotiores debitores redundat, propioribus non solum haud prodest, sed praeiudicaret etiam, si ipsi tenerentur. Nam principali non satisfaciente etiam onerarentur grauissimis recambii auctori suo directi & ab eo denuo reuersi impenfis, in quas ipsos diserte condemnat *Phoosfen d. c. 30. pos. 20.* At aequitas non est, quae de vnius commodo cum aliorum iniuria laborat. *arg. l. 54. §. 1. ff. d. furt. i. l. 206 ff. d. R. I. Add. s. nen est putanda 27. l. q. 1. cansf. 14. q. 1 per tot.*

cambialibus literis inscribit, acceptatione moneat (m).
 Formulae tamen *pro conseruatione honoris & fidei N.N.* formula de-
 cora,
 (n), quam plerique scriptores commendant, aliquem v- addito no-
 mine hono-
 norare
 sum esse vix credo (o). At nomen eius, quem quis ho-

(m) Equidem aliqui id superfluum putant, si coram Notario
 protestatio interponatur. vid. *Bode d. Camb. Thes. 7. lit. K. in fin.*
Dn. Barth. Hodeget. For. Cap. 4. §. 4. lit. Z. p. 703. Sed vtrumque re-
 quirat *Ord. Camb. Lips. §. 17. Pruss. art. 9. Dantisc. art. 11.* Solent ergo
 tum adhiberi verba: *accepto S. P. honore literarum &c.* vel simi-
 lia. *Du-Puy dict. cap. 9. n. 5. Lit. 6.* Idque generaliter receptum
 videtur. Plane, cum in Gallia post solutionem auersae litera-

rum cambialium parti apocha soleat inscribi, eidem etiam exe-
 cutionem transantis honore factam ab exactore inferi iubet *Saua-
 ry Parfait Negociant Part. 1. Libr. 3. cap. 6. p. m. 160.* (n) den
 Traffrey bey Ehren und Credit zu erhalten. Ita cambio subscri-
 bendum monent *B. Dn. Stryk. d. Cautel. Contr. Sect. 3. Cap. 5. §. 12.*
Id. d. Action. For. inuestig. Sect. 1. Membr. 7. §. 25. Illustr. Dn. Berger.
Supplem. ad E'ed. Proc. Execut. Thes. 50. posit. 34. p. 14. Dn. Barth. d. l. p.
702. i. p. 699. aliis magno numero praecuntibus. Nam communis
 persuasio est, existimationem debitorum cambialium, cambiis
 absque executione reuersis, apud alios laedi, adeoque per eum,
 qui subsidiarium adimplementum praestat, ab imminente peri-
 culo liberari. Vid. *Dn. Koenig Annot. 4. ad §. 17. Ord. Camb. Lips.*

(o) Neque enim eum aut ab vilo campfore allegatum memini, non est in
 fu,
 aut negotio congruere existimo. Reditus literarum cambiali-
 um cum protestatione ignominiam campforibus non importat,
 nisi ex causa recusationis eorum existimatio iacturam patiatur. nec conuenit
 negotio.
arg. l. 22. ff. d. hi qui not. infam. Tum vero illi reparandae ne suf-
 ficat quidem honorarium adimplementum. Saltem rarissime
 quicquam imputari potest indolentibus, maxime quoties cam-
 bium per plures personas ambulauit. *arg. l. 15. ff. d. Minor. l. 39. ff.*
d. euis. At horum etiam honore solet adimpleri. *§. praec. 13. lit.*
D. Quare hoc ita interpretor, satisficientem re ipsa ostende-
 re, quantum honorem ipse alterius scripturae habeat, non quam
 cupiat

norare cupit, addendum est (p), nisi ipsi trassanti hoc officium praestetur, (q).

Solemnitas praecedens duplici protestationis.
I. fit ab exactore.

§. XX. Haec tamen haud sufficiunt, nisi protestationum etiam publicarum solemnitas praecedat. Protestationum inquam: duplici enim opus est. Prima contra defectum adimplementi simplicis interponitur (a), eoque officio exactor defungi debet, non qui honoris causa cambium executurus est (b). Id vero cur requiratur,

cupiat eiusdem famae suppetias ferre, ideo quod illam alias laefactatum iri putet. Saltem vix decet publice eum, qui officium alteri exhibere decreuit, rem illi iam tum adeo ignominiosam publice prae se ferre. Vt concludam simili; recte index inferior appellationem admittit, & par etiam a pari ad forum incompetens vocatus comparet: ille in superioris, hic in vocantis honorem. At quis utriusque suaserit, ut protestetur, hoc ideo tantum fieri, quo honorem non illis ipse, sed illorum apud alios, seruet illibatam? (p) *Ord. Camb. not. praec. M. allegatae*

Quis honoratus credatur si adimpleatur honore literarum,

per honor del giro.

Protestatio ob defectum adimplementi simplicis

non fit ab honorante,

(q) Nam is intelligitur, si honore literarum acceptetur, *Bod. d. Camb. Thes. 7. not. l. Anonym. Heydigeri. Cap. 8. p. 75. add. §. praec. 13. lit. C. Conf. tamen Dn Hoepner d. Camb. Liter. Accept. Cap. 4. n. 94. aut simpliciter per honore*, quoties debitum in eum ultimo redundat. Haec enim interpretatio & plurium liberationi fauet, *arg. l. 47. ff. d. O. & A. l. 9. ff. d. R. I. & contra eum fieri debet, qui clarius, cum potuit, non est locutus. arg. l. 39. ff. d. Pact.* Quod si quis adimpleat per honor del giro, id est, honore indosamenti, ex iisdem rationibus primum indosantem videbitur obligasse. *arg. l. 38. ff. d. V. O. i. §. seq. 26. not. N.*

(a) *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3. Ordin. Camb. Lips. §. 17. Danvisc. art. 11. Ius Camb. Magdeb. art. 22. Brand. art. 24. Sprenger Wechfels Praedia. §. 17.* Eaque supponi videtur etiam ab iis, qui nominatam eius mentionem non faciunt. Vid. *Ius Camb. Succ. art. 12. Annon. Heydigeri cap. 8. p. 76.* (b) *dd. ll. Marquard. d. Iur. Merc. singul. l. 2. cap. 12. n. 44. Vogt. Thes. 7. lit. D p. m. 115. Dn. VVillenberg d.*

Exc.

ratur, non vnam omnes causam allegant. Aliqui ambiguae interpretationis controuersiae hac ratione occurrerunt existimant (c). Alii certo constare aliter negant, tractatum literis cambialibus non esse satisfactorium (d), quam conditionem existere necesse est, antequam locus sit honorario adimpleto (e). Genuinam rationem statuta cambialia docent, quo saluus sit honoranti aduersus honoratum regressus (f), tractantisque

G

Exc. dol. in camb. cess. §. 23. Attamen hanc protestationem vel ab ipso tractato vel a presentante fieri posse tradit *Dn. Barth. Hodeget. Forens. cap. 4. §. 4. not. 2. p. 700. in fin.* Eandemque nomine procuratoris ab honorante interponi scribit *Hæpner. d. Camb. liter. Accept. cap. 4. n. 94.* (c) Rationem hanc generalibus verbis ex *Dn. Remero d. ver. oblig. valor. Sect. 2. cap. 13. §. 50.* obscurius excerptam non possum luculentius explicare. Neque enim, quae eius mens sit, distinctius dicere audeo. Rectius itaque integra eius verba adducam: *Protestatio dupliciter consideratur, vel pro ipso protestationis actu, ad quem suscipiendum presentans inuitatus, quod correspondens acceptationem plane denegauerit, vel iuxta tenorem literarum recusauerit, dum acceptationem in honorem tractantis saltem interpretatus est: in quo casu prudenter agit, si mediante protestatione presentans voluntatem declarat suam, ne protestatio deinceps alio modo interpretetur.* (d) *Dn. Barth. d. p. 700. pr.* Quam assertionem de certitudine legali intelligo. Naturaliter enim res aliunde certa esse potest, nec occultari a tractatis aut negari solet. Sed iura cum protestationem requirant solemnitatis gratia, alias probationes non admittunt. Idemque forsitan in mente habuit *Dn. Koenig.* protestationem ideo exigens, quia per illam probandum, tractatum non acceptrauisse *Annot. 11. ad §. 17. Ord. Camb. Lips.* Id enim ex ipsa literarum cambialium inspectione satis patet. (e) *§. praec. 12. not. A. B. C.* (f) *Capit. Feriar. Vesuntin. 34. Ord. Camb. Lips. §. 17. Ius camb. Magd. art. 22. Brandenb. art. 24.* Nam honoratus non raro causam habet ab aliis, ad quos non potest

non inter-
pretationis,aut proba-
tionis ergo,sed ad con-
seruandum
ius erga de-
bitores,

& in-

D. sent.

Eius usus ad-
uersus inter-
pretationem
dubiam se-
cundum Re-
merum.An inde con-
stare debeat
de adimple-
menti liberi
defectu?Ratio huius
protestatio-
nis, confer-
uatio obliga-
tionum.

non acce-
ptantem ob-
ligandum.

& indossantium obligatio, in exactoris in primis com-
modum, illibata perseueret (g). Vnde simul patet, ad
debitum, quod honorans acceptando contrahit, hic mi-
nime respici, adeoque ipsum etiam ex acceptatione ante
protestationem praepostere facta teneri (h). Vt trans-
missio

est reuerti, si quid in exactione fuerit neglectum. Vnde iniquum
foret, ipsum iure, quod vicissim aduersus alios habebat, extin-
cto teneri. *arg. l. 19. § 3. ff. d. neg. gest.* II.) Etiam qui pro suo com-
puto transiit, acceptatione facta vel actione aduersus translatum
cessa a remittente eiusque cessionariis liberatur, quoties prote-
statio neglecta fuit. *Ius Camb. Magdeb. art. 9. § 19. Brandenburg. art.*
11. § 21. Itaque sibi imputabit, qui alterius nomine plus, quam
illum debere constabat, soluit. *l. 23. ff. d. Negot. gest.* II.) Licet
honoratus nummos cambio comprehensos adhuc saluos habe-
at, tamen exactori, neglecta protestatione, non competit actio
cambialis. Itaque tum quoque honorans eidem non poterit in

Extinctio o-
bligationum
neglecta pro-
testatione.

pinguius ius succedere. *arg. l. 143. l. 54 ff. d. R. l. c. 79. cod. 6.* (g)
Ord. Lips. d. l. Sperand. Sorgfalt. Neg. p. m. 27. Quisquis enim
interposita protestatione iuri suo aduersus transantem ac indos-
santes non cauet, cum tenori cambii non satisfit, illis dimissis
fidem acceptantis sequi censetur, *Rhet. d. versur. Part. 1 cap. 5. Theßf.*
12. illis pacto tacito liberatis. *arg. l. 2. C. d. pact. Conf. ICtus Cele-*
berr. Dn. Gerard. Noodt. d. pact. § transact. Cap. 2. pag. Oper. 65. d.

Acceptatio
praepostera
obligat.

Ratio dubit.

Rat. decid.

(h) Equidem praepostera acceptationem ob ordinis pro regula
praescripti neglectum inualidam pronunciat *Dn. Koenig ad d.*
§. Annot. 10. Cuius sententiam adiuuat, quod, quae praeposte-
re fiunt, non valere videantur *arg. l. 5. C. d. hered. act.* Verum i-
psa quoque *ordinatio Lips. d. §. 17.* acceptationem obligare sim-
pliciter asserit, & tum demum, quid honorans pro conferuan-
do iure aduersus literarum & indossamentorum scriptores prae-
mittere debeat, subiicit. Quam ob rem a neglectu eorum,
quibus actio aduersus alios seruari debet, ad nullitatem acce-
ptionis minime licebit argumentari. Nam vt docet *Illustr.*
Dn. de Coccei. d. bis quae praepost. fiunt cap. 1. §. 7. & probat *l. 64. pr.*
ff. d.

missi o instrumenti protestationis ad locum, vnde lite
rae cambiales acceptae fuerunt, praecedat, nec opus
est, nec liquido a quoquam requiritur ante honorariam
acceptationem (i). Eadem vero obtenta nouam de li-
bera solutione deficiente protestationem tum demum
exigo, si & nemine honoris causa solvente eadem nihi-
lominus opus esset (k), & acceptans trassato simpliciter
adhuc soluturo cedere cogetur (l).

G 2

§. XXI.

ff. d. Excus. praeposteri exceptionem frustra opponit, qui ordinem
in suum fauorem sancitum inuertit. *Accedit arg. §. 3. l. Quib.*
mod. toll. oblig. (i) Potissimum enim honorariae acceptationis
fructus est, ne publicum protestationis testimonium auctori suo
mittat exactor, sed vt ab illius incommodis liberetur honoratus.
Alias plerumque nullum ipse emolumentum ex illa sentiret, sed
sufficeret honoraria solutio die cedente post modum secuta. *Add.*
§. 23. nor. E. Quod quia tam liquidum est, quam imber, cum
pluit, merito dubito, vtrum quisquam dissentiat. Et ne dubi-
tarem quidem, omnes consentire, nisi aliqui, forte praeter in-
tentionem, aliud scribere viderentur. Ita *Dn. Zipffel d. Tesser.*
Collyb. Sect. 4. §. 6. Tractatus vernac. p. 102. requirit, vt prius prote-
stum ille, cui res ipsa (legendum: remissa) directa est, eleuauerit. I-
deinque repetit *Hoejner. d. Camb. Lit. Acc. Cap. 4. n. 73.* At ele-
uari protestum, cum ad trassantem remittitur, communis fabula
est, cui praeter alios complures subscribit idem *Dn. Zipffel. Dissut.*
Sect. 7. §. 9. Operis maior. p. 223. vbi illam Phrasin vertit, den Pro-
test auf der Post fort schicken. (k) Fluit hoc ex praecedentibus.
Neque enim ista protestatio interponitur, quia honoris ergo ad-
impletur, sed ne quid omittatur, quod ad retinendam debito-
rum obligationem necessarium sit. Quoties igitur exactori ad-
suis auctores reuersuro hoc subsidio non esset opus, toties eod-
em honorans quoque tuto carebit. Vice versa huic etiam ob-
erit quicunque neglectus, qui illis posset opponi. (l) Quoties
enim, qui honoris causa acceptauit, simpliciter soluturo prae-
fertur, frustra aditur, qui ne volens quidem ad cambii executi-
onem praefertur.

*Praecedens
transmissio
protesti non
requiritur.*

Honoris cau-
sa adimplere
licet, ante-
quam instru-
mentum pri-
mae protesta-
tionis trans-
missum.
An aliqui
dissentiant.

Protestum ele-
uare quid
ex communi
opinio?

Repetitio
protestatio-
nis in solu-
tione.

Superflus,
quoties ho-
norans libe-
re soluturo
onem praefertur.

II. Proce-
fatio ho-
norantis
de quo,
aduersus
quem,
per quem,

607AM quo

§. XXI. Exactoris protestationem excipit alia ab honorante interponenda (a). Is enim eadem, quae acceptationi inferenda dixi (b), declarare debet. Vnde saluntur, qui protestationem istam non solum contra datorem literarum, sed etiam verbis expressis contra alios quoscunque, ad quos spectat quouis modo cambium, fieri sibi persuadent (c). Seruat vero sibi hac ratione ius suum honorans ipse (d), aut per mandatarium speciali mandato instructum (e). Neque id clam, sed coram

onem amplius admittitur. Absonum quippe esset, ab eo petere, a quo non liceret accipere. *arg. l. 6. §. f. ff. d. Neg. gest. l. 2. §. 1. ff. d. Reb. Cred. & superfluum instrumentum, vnde constet, moram in exigendo nullam fuisse commissam, vbi ne potuit quidem vlla fieri arg. l. 127. ff. d. V. O.* Et quid si trasatus adhuc offerat cambii executionem? Frustra exactor aduersus eum, qui praesentem pecuniam soluere paratus est, quasi denegata solutione, protestaretur. (a) *Add. Ius Camb. Suec. art. 12. Vffenbach. d. protestat. cap. 4 n. 8.* (b) *§. praec. 19. lit. M seqq.* Addere potest, se minime acceptare aut soluere sub conditionibus mandato auisorio comprehensis, nec in petenda restitutione ad modum illo praescriptum alligari velle. *vid. Dn. Barth. d. l. p. 701. 703.* Ita enim a-pertius declaratur, quod ipsa honorarii adimplementi contenta-tio iam non obscure ostendit. (c) Pertinet hoc ad protestatio-nem priorem, de qua §. praec. Sed non solet vtraque satis ab omnibus distingui. Quae confusio etiam *Raphaelem de Turris* in errorem, contra quem disputo, seduxit *Disp. 2. quaest. 13. n. 30.* quem ab eodem adoptauit *Ansaldo. de Ansaldo. d. Comm. Et Mere. Disp. 79. n. 9.* (d) Declarationem in propria persona requirit *Ius Camb. Prussic. art. 9. Ordin. Camb. Dantisc. art. 11. Dn. Hoepner d. Camb. Liter. accept. Cap. 4. n. 94. Phoosen Cap. 12. pos. 11.* Quo ipso id puto caueri, ne exactoris forte aut etiam famuli fidem in re tanti praeiudicii Notarius sequatur. (e) *arg. 72. X. d. R. I.* Nec pro dissentientibus habeo eos, quos domini praesentiam agi-

Protestatio
solemnis ab
honorante
facienda
quomodo
concipiatur?

non interpo-
nitur aduer-
sus omnes.

Facienda ab
ipso hono-
rante,

eiusve man-
datario spe-
ciali.

ram Notario, siue eodem, qui priori protestationi interponen-
 terfuit (f), siue alio ad cambiales causas idoneo (g). In ^{de?}
 feriis tamen Nouenis sufficit exactorem interuenire
 protestationi (h), eamque postea Cancellario denunci-
 ari, attestantibus iis, qui solutionem acceperunt, eorum- ^{debet in in-}
 ue mandatariis (i). Quae ita peraguntur, instrumento ^{strumentum}
 prioris protestationis adnecti debent, aut in nouum re- ^{redigi,}
 digi (k). Eaque omnia etiam a tertio honoris causa ^{& a tertio}
 cam- ^{quoque fieri,}

G 3

flagitare modo retuli. Id enim alio sine ab iis dictum monui.
 Quo minus domini vice fungatur mandatarius specialis, a quo
 integram acceptationem mandantis nomine praestari finit *dict.*
Ius Camb. Pruss. art. 8. Ord. Dantisc. art. 10 Dn. Hoepner. d. h. Cap. 2. n.
34. 35. Phoonsen Cap. 10. pos. 12. non videntur prohibere *arg. l. 22.*
§. 3. ff. ad L. Iul. d. Adult. (f) Eundem praecise requirit *Ordin. Coram quo*
Camb. Dantisc. d. art. 11. quam sequitur *Dn. VVillenber. d. Except. Notario?*
dol. in Camb. §. 23. quod suis commodis non destituitur. (g) *Solemnitates*
Phoonsen cap. 12. pos. 11. Vterque Notarius potestate interuenien-
 di protestationibus cambialibus pollere debet, & solemnia, v. g.
 adiunctionem testium, seruare, quibus alias opus est. Vnde ead-
 em merito suppono. Vt praesentans etiam dictae declaratio-
 ni interueniat, requirunt *Statut. Genuens. Libr. 4. cap. 14. §. Qui*
voluerit. (h) *Statut. Genuens. ib.* Vbi obseruantiae feriarum ad-
 uersus contrariam statuti dispositionem prospicitur. (i) *Capit.*
34. Nundinar. Vesunt. quod statutis Genuensibus pariter diserte
 derogat verbis finalibus, quae male vertit *Phoonsen Part. 2. p. m.*
355. Consent. Scacc. §. 2. Gloss 5. n. 386. (k) Cum illud litem in lo- ^{Protestatio}
 co cambii celebrati celerrime determinare debeat. *Add. §. 19.* ^{in instru-}
26. lit. C. Vnde protestatio in scripturam redigenda est, non sal- ^{mentum re-}
 tem plerumque redigitur, vti opinatur *Bod. d. Camb. Thes. 7. lit. L.* ^{digenda,}
Muller. ad Struss. Synr. Iur. Ciu. Exerc. 25 Thes. 44. Lit. d. Not. 7. pag.
1757. in fin. Caeterum illam priori instrumento adnecti nomi-
 natim desiderant *loca not. praec. F. citata.* Idque commodius est,
 nisi forte priore protestatione iam ad remittentem ablegata. For-
 mulae

non in solu- rione itera- ri. cambium adimplente obseruanda sunt (1). Quodsi honoris causa satisfaciendum fit literis cambialibus cum protestatione iam acceptatis; dubium oritur, vtrum eam iterare teneatur soluturus. Vnus, quantum nemini, PHOONSENIVS protestationem acceptationi adiectam etiam ad adsolutionem pertinere recte asseuerat (m). Ali-

Etiam tertio honorante.

Protestationem in acceptatione interpositam honorans iterare non tenetur in solutione.

qui mulae protestationis prioris, cum ea cuius recusationi cambiorum communis sit, proprie ad meum argumentum haud spectant. De posteriori exempla habet *Dn. Barth. locc. all.* quo lectorem breuitatis studio remitto. (1) Ob paritatem rationis. Add. §. 22 *Nor. C.* & quia statuta cambialia id generaliter honoris ergo adimplenti, ac diserte tertio iniungunt *loc. alleg.* vnde non assentior *Raph. de Turri*, qui hunc saltem vtiliter, non tamen necessario, protestari existimat *Disp. 2 Quaest. 13. n. 36. 37. 78.* (m) *Phoosen Cap. 18. pos. 25.* Nam praecedentia in sequentibus intelliguntur repetita *l. 26. l. 27. l. 28. ff. d. leg. l. 38. §. f. ff. d. Ad. emt. l. 24. ff. d. vulg. & Pup. Subst. l. 19. l. 34. l. 74. l. 108. §. 7. 8. l. 113. §. 2. ff. d. Legat. l. 1. l. 13. l. 54. l. 63. ff. d. Legat. 3. l. 3. ff. d. dot. praeleg. l. f. ff. d. reb. dub. l. 89. ff. d. Condit. & demonstrat. l. 47. l. 134. §. 2. ff. d. V. O. l. 82. ff. d. V. S. Cuiac. libr. 8. obs. 36.* Imo maiorem efficaciam ad sequentia determinanda, quam haec ad praecedentia definienda habent, obtinere videntur *Iasoni in l. 45. ff. d. Legat. l. n. 12. Menoch. Consil. 222. n. 40.* Vnde actus simpliciter gestus praesumitur factus in executionem praecedentis tractatus vel contractus *l. 40. ff. Solut. matr. l. 6. §. 4. ff. d. acquir. vel omitt. hered. l. 4. §. 1. ff. d. Manum. l. 13. §. f. ff. d. Vsurp. & Vsup. Rot. Gen. Dec. 6. n. 10. 12. Dec. 91. n. 4. Dec. 133. n. 1. Menoch. d. Praesumpt. L. 2. Praesf. 74. num. 3. Libr. 3. Praesumpt. 49. n. 4. Alex. Lib. 6. consil. 156. 101.* Adeoque solutio facta creditur ex obligatione praecedente *arg. l. 3. ff. d. Solut. Crauet. Consil. 158. n. 14.* hoc est, ex acceptatione sub protestu praeflita. Estque ea vis protestationis, vt actus duplicem sensum recipiens interpretationem ex illa capiat *l. 34. ff. d. Negot. gest. Bartol. ad l. 8. §. 6. ff. d. Nou. op. nunc. n. 18.* siue in ipso negotio interponatur, siue

qui fluctuant (n). Plerique repetitionem putant necessariam (o), eumque in finem non modo doctrinas quasdam de protestatione tam generales (p), quam speciales (q), sed

sive illad praecedat. *arg. l. 7. pr. ff. Naut. caupon. & stab. l. 4. C. d. V. sur. Alexand. Libr. 4. Cons. 7. n. 11.*

(n) *Scacc. S. 2. Gloss. 5. n. 387. Add. n. 384-386 Raph. d. Turri Diss. Fluctuantes.*
2. *Quaest. 14. tota.* Ille rem in medio relinquit. Hic multis argumentis vtrinque allatis tandem magis in affirmatiuam sententiam inclinatur. *n. 50-54.*

(o) *Rot. Gen. Dec. 6. Nicol. de Passeribus Dissidentes.*
d. Scriptur. Priuat. Lib. 3. Tit. Epistola n. 83. p. m. 556. D. Marta Diges. Nouiss. Tom. 3. Tit. Epist. cap. 15. Bod. d. Camb. thes. 7. lit. M. Marquard. d. Iur. Merc. Sing. Lib. 2. Cap. 12. n. 50. Ioh. Gryphiander Occonom. Legal. Lib. I. cap. 26. n. 79. Ahasuer. Fritsch. ad Vogt d. Camb. thes. 7. not. 6. p. m. 207. Anonym. Heidig. Cap. 8. p. 81. Lauterbach. d. Iur. in Cur. mercator. vst. thes. 178. Aug. Bened. Carpzou. d. Camb. thes. 49. Yffenbäch. d. Protest. in Camb. cap. 2. n. 4-9. Dn. Fleck. Bibl. Iur. Ciuil. L. 3. Tit. 5. n. 20. Dn. Zipffel. d. Tess Collyb Sect. 4. §. 7. Op. mai. p. 103. Müller. diu. loco Ex. 6. thes. 33. lit. E. Ex. 25. Tb. 44. lit. d.

(p) *Not. 8. Dn. Hoepner. d. Camb. Liter. Accept. Cap. 4. n. 91. Dn. Remer d. Ver. Oblig. Valor. Sect. 2. Cap. 13. §. 63.*

(q) *Nimirum protestationem praecedentem I.) ad actus ex interuallo gestos non extendi, vid. Franzk. Lib. I. Resol. I n. 252. II.) nisi in omnibus repetatur, iterum derelictam censerit, Tabor. Barbof. locuplet. Lib. 14. Cap. 103. Ax. 15. imo III.) per actum subsequenter tolli arg. III. sublatio.*

t. 9. X. d. constitut. c. 34. X. d. Appell. Verum vltima ratio ad Responso.

facta protestationi contraria pertinet, priores in disparatis locum habent. Connexa, quoties res a sola voluntate agentis dependet, ex protestatione diiudicari probaui *not. praec. M. Sed Exceptio.*

urgent dissentientes, acceptationem & solutionem esse actus diuersos, cum diuerso tempore gerantur *arg. cap. 16. III. q. 9. ac diuerso iure regantur, vid. §. 16. lit. C. seqq. §. 25. not. D. diuersorum vero diuersam esse rationem l. f. ff. d. Calumn. nec ab vno ad alterum consequentiam valere arg. d. l. f. l. 12. §. 1. l. 52. pr. ff. d. acquir. vel am. poss. ff. l. 10. C. d. probat. At non requiro eodem actus, Replicatio.*

Ratio dubit,
I. interual-
lum,
II. derelictio,
III. sublatio.

Responso.

Exceptio.

Replicatio.

(q), sed a re praesenti alienas adducunt, aliaque argu-
 menta

sufficiunt coniuncti, quorum alter ab altero, licet diuerso, de-
 pendet. Imo cum acceptatio sit promissio solutionis. §. *prae. 4.*
lit. N. qui se honoris causa acceptare protestatur, non potest non
 eo ipso declarare, se honore transantis alteriusue, non libere, so-
 luturum esse. Id quod praefraete nimis negant, quicum dice-
 re inficiantur, se nolle soluere, nisi cum protestu. Licet enim
 id totidem verbis haud exprimat, attamen non, quid protestans
 locutus sit, sed quid senserit, potissimum inspicere debet. *arg. l. 19.*
§. 1. ff. ad Sc. Trebell. l. 15. §. 2. ff. ad Leg. Corn. d. fals. l. 6. §. 1. ff. d. V.

Duplicatio. *S. Carpzou. Part. I. Constit. El. 19. def. 22. n. 7.* Nec aduersatur, quod
 porro videtur, cum, qui de mandato literis auiforiis dato non
 suscipiendo protestatus est, non teneri in hac voluntate perseue-
 rare, sed siue provisione aut precibus principalis superuenienti-
 bus, siue poenitentia ductum, adhuc libere soluere posse. *arg. c. 7.*
de procur. 6. Non enim vnquam facultatem iuribus protestan-
 do conseruatis iterum renunciandi cuiquam denegauit. Id sal-
 tem asserui, protestationem impedire, quo minus ex facto subse-
 quente connexo, quod dubiam interpretationem admittit, tam-
 cita renunciatio colligatur. (q) Sigillatim obiciunt III.) tam-

Ratio dubit.

III.

analogia iu-
 ris in prote-
 statione de v-
 suris peten-
 dis.

Resp. 1.

et si, qui solutionem fortis accipit, ius vsuras petendi protestan-
 do posuit conseruare, nihilominus effectu carere reservationem
 potestatis eandem adhuc poscendi in petitione fortis factam, nec
 in actuali exactione repetitam, vti iudicauit *Rota Gen. Dec. 61.*
integr. Vnde protestationem in acceptatione factam pariter in
 solutionem haud influere colligunt. At 1) si vsuras reseruatas
 iure nouae conventionis & contractus innominati separatim de-
 beri iudicemus; vid. *Berous Lib. 1. Consil. 200 n. 19.* a defectu con-
 uentionis ad inutilitatem protestationis non licebit argumenta-
 ri. 2) Falluntur, qui protestationi secundum leges Romanas
 eam vim largiuntur cum *Carpzou. Part. 2. Const. El. 30. defm. 12. n. 5.*
6. & Hubero, frustra ad *Sandium* prouocante, *Praelect. ad ff. Tit.*
de Vsur. l. 25. vt ius pariat separatim petendi, quod non est
 in obligatione *l. 49. §. 1. ff. d. Ad. emi. l. 4. C. Depos. i §. praec. 19. nor.*

L. Add.

menta parum quadrantia superaddunt (r): verum etiam

H

iam

L. Add. Du. Noodt. d. Foen. & vsur. Lib 3. Cap. 6. & 14. Opp. pag. 310. a & 327. b. 3) Horum sententia admissa etiam protestatio fortis petitioni adiecta sufficiet per *not. praec. M.* 4) Ex principiis dissentientium in causis cambialibus vsurae etiam non reservatae adhuc debebuntur. Nam ne vigeam, quod non sine similitudine veri monet *Titius Observ. Lauterbach. 699. & Iur. Priu. l. 4. c. 21. S. 30.* sublato processu formulario aequae efficaciter peti, quae officio iudicis, quam quae iure actionis debentur: saltem illam subtilitatem ad mercatores & cambiorum iura non debebant transferre, qui ex illorum foro omnibus iuris apicibus toties exilium indixerunt. vid. *Rot. Gen. Decis. 153. n. 8. Dec. 195. n. 12. & passim. R. de Turri Disp. 2. Quaes. 8. n. 44. Qu. 14. n. 44.* V) Porro opponitur necessitas protestationem recusationi acceptationis oppositam die veniente, nisi solutio praestetur, reiterandi, quam probat *Ius Camb. Pruss. art. 10. & 14. Add. not. seq. V.* Sed adiuveris inferitur. Exactor enim ibi iubetur etiam post denegatam acceptationem in termino diligentiam in exigendo adhibere, eamque protestationis instrumento docere. At de illa ex prioris protestu per rerum naturam constare non potest. Alia longe est ratio eius, qui honoris causa adimplet. Is enim praecedente quoque protestatione liberae solutionis praesumptionem tollere nec natura nec iure prohibetur. (r) VI.) Id quoque frustra vrgent dissentientes, quod in ipsa solutione debitor declarare debeat, in quam causam velit solutum *l. 1. l. 2. l. 3 ff. d. solut.* Nam ut ipsae leges adductae ostendunt, r) id saltem pertinet ad eos, qui ex pluribus causis debent. At honorantes ex sola acceptatione restricta tenentur. 2) Praesumitur solutum in causam duriolem, adeoque potius, ut satisfiat obligationi secundum rigorem cambialem ex acceptatione honoraria contractae, quam mandato, quod impune licet repudiare. 3) Prohibemur tantum constituere, quod debitum solutione sublatum esse debeat, post rem peractam. Praecedens declaratio eandem vim habet, quam quae in re praesenti fit, ut nominatim confirmat *l. 21.*

3.

4.

Ratio dub. V.
Necessitas re-
petendi pro-
testationem
contra defe-
ctum acce-
ptionis
interpositam.
Resp.

Rat. dub. VI.
causa, in
quam solui-
tur, in ipsa
solutione de-
claranda.
Resp. 2.

5.

iam ad campforum consuetudinem nec constantem, nec obligatoriam prouocant (s). Horumque sententia Genuensium statutis recepta est (t), quod de aliis quoque perperam adstruitur (u).

§.XXII.

Rat. dub VII. l. 21. C. d. *Vsur.* VII.) Nec obstat, quod in dubio semper praefenda sit opinio, quae fraudibus occasionem praescindit *arg. l. 8. §. 20. ff. d. Transact. l. 38. ff. d. R. V. l. 9. C. d. S. S. Ecles. Decian. Libr. 1. Conf. 4. n. 32.* Neque enim dolis aperitur via, si solutio simpliciter facta ex praecedente protestatione aestimetur. Saltem inanis est Doctorum metus, ne, qui hac ratione honoris causa soluit, superueniente rerum mutatione liberam solutionem obrendat. Nam 1) fides illi minime habebitur, 2) etiam post executionem honorariam variare & restitutionem re adhuc integra secundum mandatum petere licet, *arg. c. 7. d. Procur. in 6. add. §. 26. not. O. Vill.* Denique scopum haud ferit argumentum *l. 6. §. f. l. 7. ff. d. Leg. Commiss.* Quod opponere videntur, qui pro contraria sententia allegant *Carponium Part. 2. Constit. el. 33. Def. 22.* quo loco altissimum est de ista lite silentium, saltemque docetur, venditorem legi commissoriae, partem pretii post diem eidem praestitutum accipiendo, tacite renunciare. Nam pretium accipere nequit, qui lege commissoria vsurus est. At solvere non modo potest, sed & debet, qui alterius honore literas cambiales cupit adimplere. (s) VIII) Protestationem consuetudine mercatorum repeti solere asseruerunt testes plurimi Genuae, Romae, in Flandria & Hispania ea de re examinati. Sed nec id mouet. Nam 1.) de contraria consuetudine testati sunt alii *Rot. Gen. Dec. 6. n. 17. Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 385.* 2] agitur de cautela, qua omnis dubitatio tanto magis tollitur *arg. l. 4. ff. d. pignorat. ad. l. 32. ff. ad Sc. Trebell.* Adeoque illius vsus nunquam poterit introducere consuetudinem obligatoriam, quam sine actibus ex opinione necessitatis susceptis oriri nemo dixerit. *Exc. Dn. Boehmer. Introd. in Jus Digest. Tit. d. Leg. §. 20. n. 5.* (t) *Lib. III. cap. 14. §. Qui voluerit.* (u) Equidem duplicem illam protestationem *Capit. Camb. real. pro ciuit. Bonon. §. Quanto poi alle lettere confirmari*

Resp.

Rat. dub. VIII
ex l. 6. §. f. l.
7. id. Leg.
comm.

Rat. dub. IX.
consuetudo
mercatorum.

Resp. 1.
2.

Consensus
statuti Bono-
nensis

§. XXII. Itaque iura, quae vel denegatio acceptationis aut solutionis, vel simplex adimplementum laedere possent, utraque protestatione referuanda sunt. Unde nec alterutra sufficit (a), nec res dilationem patitur post adimplementum (b). Multo minus utramque negligere licet, etiamsi vnus plurimum personarum in loco solutionis alias concurrentium potestate fungatur. Quare nihil refert, vtrum alius, an ipse trassatus literas cambiales honoris ergo exequatur (c), veluti si alii, quam

Comma-
nia vtrius-
que prote-
stationis.

sunt coniu-
gendae,

etiamsi tras-
satus hono-

ret,

H 2

firmari putat *Bod. Thes. 7 lit. M.* Sed pariter confundit protestationem exactoris, de qua Bononienses loquuntur, & honorantis, in qua ipse occupatur. *Hamburgensium* quoque *Statutis Part. 2. Tit. 7. art. 10.* communem sententiam receptam fuisse tradit *Laurentbach. d. Iur. in cur. merc. vst. tbes. 178.* sed altissimum est de hac quaestione in toto illo titulo silentium.

& Hambur-
genfis.

(a) Add. tamen *Dn. Barth d. l. p. 700. in fin.* (b) *Bod. Thes. 7. Tit. K. Vffenbach. Cap. 7. n. 2. Müller ad Stru. Ex. 25. Thes. 44 Lit. not. 6. p. 1757.* Protestatio enim statim re adhuc integra, interponi debet, nec post intervallum facta tertio ius semel quaesitum aufert. *l. 13. §. f. ff. d. Decur. l. f. C. d. negot. gest. c. 20. in fin. X. d. Regular. Add. l. 7. ff. Naut. Campan. & stabul. l. 1. §. 3 ff. d. instr. ad. Dn. Praeses d. Protestat. factio contrar. Th. 24-29. Carpzou. P. 2. Const. El. 10. Def. 22. n. 7. Men. P. 4. Dec. 282 n. 9.* Unde nec Praxi mercatoriae congruit, ut acceptatio honoraria primum absolvetur, ac tum a praesentante contra eandem protestatio interponatur, licet id doceat *Anon. Heydig. Cap. 8. p. 75.* & ex eo *Dn. Remer. d. Ver. Oblig. Valor. Sect. 2. Cap. 13. §. 61.* (c) *Tit. Iur. priu. Lib. 10. Cap. V. §. 30. Add. Sperander p. m. 51. pr.* Non desunt tamen, qui quoties ipse trassatus honoris ergo satisfacit, publica protestatione opus esse negent. *Bolz. ad ff. Disp. 26. p. 605. Hoepner. d. Camb. Dissentientes Liter. Accept. Cap. 4. n. 77. Add. Sperand. p. 27 §. Wenn einer. Dn. Villenberg. d. Exc. dol. §. 23.* Inque eam sententiam respondit *Facult. Iurid. Regimont. ap. Bolz. dict. loc.* Sed rationes pro-

Protestatio-
nes statim
faciendae.

ante accepta-
tionem,

etiam trassatō
honorante.

Dissentientes

Rat. decid.
testa-

recusato
 principali,
 aut auiso
 deficiente:
 vel cambi
 um trassato
 remissum sit
 vel praesen
 tans hono
 ret,
 licet ipsi tra
 da directa;

cui iussus est, cambium soluendum velit imputare (d): maxime, si quem elegerit, qui a trassante, causam habet, vt indoffantem (e). Imo ne quidem si literis auisoriis destituatur, haec solemnia tuto ab eodem poterunt praetermitti (f). Idemque obtinet, licet cambiales literae ipsi trassato eo fine, vt illas a se exigeret, fuerint remissae (g), aut praesentans earum nomine sibi ipse honoris causa satisfaciatur (h). Plane eodem iure tum etiam vtimur, cum cambium ipsi exactori directum ab eo ipso in subsidium saltem, recusata executione simplici, adimpletur (i). Potestque is vnus aperte trium vicem sustinere

Subit,

Resp.

aut auiso de
 ficiente,

etiam si idem
 sit praesen
 tans de tras
 satus,

testationum etiam ad hunc casum pertinent. *Ad. §. praec. 20. lit. F. G. §. 21. not. L.* Imo ipse trassatus, cum honoris causa adimplet, instar tertii cuiusdam consideratur. *a. l. 15. §. 1. ff. d. Adopt. l. 6. pr. ff. Quod cui vnivers. nom.* Argumentum vero dissentientium, quod protestatione priuata plus honorari trassatus reputetur, quam si illa publice coram Notario manifestetur, & fallit vt plurimum & nimium probat. Idem enim etiam valeret quoad praesentantem & tertium quemcunque, quibus illud ipsi eius auctores applicari nolunt. (d) vt, si alterius, pro cuius computo tracta fuit facta, mandato careat, aut fidem sequi nolit, adeoque eo fine adimpleat, vt ipsum trassantem eo nomine teneat obligatum. Vid. *Phoonsen cap. 28. pos. 3. 4.* (e) *Id. cap. 12. pos. 4.* Hoc enim casu magis adhuc necessarium est, indoffanti ius erga suos auctores integrum seruari. (f) *Tit. d. l. §. 37.* quem opposuit *Dn. Barthio d. Anticipat. Cap. 3. §. 1.* Sed cum dissensum mihi sustulisse videor *§. praec. 12. lit. K. L. M.* maxime cum *Dn. Barth.* dicta sua legaliter intelligi, nec protestationem excludi velit, prout ipse contestatur *Hodeger. Forens. Cap. 4. §. 4. not. Z. pr. p. 699. Conf. Phoonsen Cap. 12. pos. 2.* (g) *Statut. Gen. loc. alleg.* Nam nihilo secius eius auctores partim ipsi tenentur, partim sibi inuicem, Opus itaque est, vt obligationes illae pariter conferentur. (h) *Bode Thes. 7. lit. M. Du-Puy. d. cap. 9. n. 6. ex eadem ratione.* (i) *Statut. Gen. d. l.* Cum enim tripli-

nere, nec inanes subtilitates sectari, & alium, qui cambium ab eo exigit aut luat, subiicere tenetur (k). Pariter eadem

H₁₃

cem personam repraesentet, triplex quoque officium implere tenetur. Debet igitur 1) denegare simplex adimplementum, 2) iura propter illam recusationem competentia protestando conservare, 3) honoris causa adimplere eoque nomine protestari. Atque istae obligationes propter alios, quorum in causa interest, per concursum in vnam personam non confunduntur. (k) Vel omnium personam sustineat,
 Dubium moueri posset ex l. 19. §. 3. ff. d. *Negot. gest.* vbi negotiorum gestor in conditione vsucipiendi rem domini positus subiicere iubetur alicui, qui ab eo petat domini nomine, vt & illi rem & possessori stipulationem euictionis committat. Sed pace subtilissimi *Pauli* non moror nimiam & miseram diligentiam, quae ipso tempore formulariae Iurisprudentiae ob deficientem agendi facultatem l. 6. ff. eod. plerumque ne quidem ad cancellationes praeueniendas utilis fuisse videtur, quicquid pro ea tuenda laboret *Ant. Faber Rational.* ad d. §. 3. lit. c. *Bachon.* ad *πεῦρα* Tit. d. N. G. cap. 5. n. 1. p. 908. Saltem quin illa minus necessaria credi debeat, dubium superesse nomini potest, cui euictionem etiam illi, qui omnia temeraria iniustaque lite rem domino concedit, praestandam statuit cum Tit. *Iur. Priu. Lib. 4. cap. 21. §. 13.* Sed eam sententiam iam quidem in medio relinquo, nec vrgeo, quod *Dn. Praeses aduersus Huberum* ad eundem *Prael. Tit. d. Eui.* Thes. 16. demonstrat, in causa euicentis liquido iusta frustra litem denunciari. *arg. l. 11. §. 12. ff. d. Ad. emt. i. l. 53. §. 1. ff. de Eui.* Sufficit ne quidem ex *Pauli* sententia iudicalem euictionem expectandam aut vsucapionem domino tacente absoluendam esse ab eius negotiorum gestore. At perinde est, siue sepositis ambagibus rem domino ipse tribuat, siue alii data opera subornato post iudicis sententiam cedat. *arg. i. Tit. C. Plus valere, quod agit.* neque enim id aegre feret venditor, quod parcatur sumtibus litis, qui alias in ipsum redundarent l. 17. C. eod. Tantum abest, vt masculam camporum Iurisprudentiam nemis hisce castrare posse negem, vercarque, ne alias minus attendatur, quod

re

vel *trassatus* eadem, qua alias opus est, diligentia etiam adhibenda foro *cesserit*, est, quoties *trassati* decoctio honorario adimplemento nisi in *negle-* praebet occasionem (l). Verbo: solemnitas praescripta *flum con-* obseruanda est, nisi illam negligi voluerint illi ipsi, quorum obligatio ab eadem pender (m). Interim illorum *sentiant de-* voluntas non praesumitur, ne quidem si subsidiarium *bitores,* adimplementum mandauerint (n), aut ratam habuerint *etiam man-* honorariam acceptationem (o). *dantes &* *ratihabentes.*

Necessitas
protestatio-
num, licet
mandatarius
honorat,

aut honora-
tus accepta-
tionem ap-
probat.

re ipsa gestum, quam quod simulatum fuisse constat. (l) *Phoon-*
sen cap. 41. pos. 23. (m) *arg. l. 1. § 1. ff. d. Legat. praest. l. 161. ff. d. R.*
1. [n] Dissent. Dn. Koenig. ad Ordin. Camb. Lips. §. 36. Annot. 1. & ad
§ 17. Annotat. 12. auctoritate mercatorum Lipsi, quos respondisse
refert, praenotio mandato & commendatione minime requiri pe-
culiarem acceptationem, eiusue in protestu vel cambialibus litem
commemorationem. Sed haec obscurius paulo recensetur.
Neque enim probabile est, illorum quoque iudicio per de-
bitorem stare, vtrum creditori debeat acceptatio. Quare in-
ciuite puto, de illo responso iudicare. *arg. l. 24. ff. d. Leg.* Interim
solemnitates a domino per mandatam nec remitti vbiq; pos-
sunt, *arg. l. 38. ff. d. V. O. i. §. seq. 25. not. N.* nec in dubio remissae
censentur, cum verba contractuum ambigua & indefinita secun-
dum naturam negotii & ius commune capiant interpretationem
l. 4. pr. ff. d. vsur. ibique Dion Gothofred. lit. D. Add. l. 15. § 26. ff. d.
Iniur. Saltem per illud non tollitur praesumptio adimplementi
liberi, vel primi debitoris intuitu praestiti. *arg. l. 56. ff. Mandat.*
(o) Quoties coepto negotio domini ratihabitio superuenit, qui
illud gerit, mandatarius fit. *l. 60. ff. d. R. I. Hahn. ad Wesenbec.*
t. d. Neg. gest. n. 4. Rhez. ad l. Diss. 23. ib. 6. adeoque illius iure in iis,
quae coepit, absoluendis vitur. Quare minime assentior *Phoon-*
senio liberam solutionem sufficere asserenti, quoties *trassans* vel
indossans acceptationem honoris causa supra protestum factam
approbat. *cap. 12. pos. 23.* Interim haud inficior, cum qui adim-
plementum honorarium neglectis solemnitatibus praestitum ra-
tum habuit, non posse amplius impugnare, quod, quamuis ma-
le gestum, semel probauit. *l. 9. ff. d. Neg. gest. Add. l. f. pr. C. ad SCR.*
Maced.

§. XXIII. Dixi, qua ratione literae cambiales honoris ergo adimpleantur. Nunc videndum est, qua efficacia. Ea circa obligationes illorum, ad quos negotium spectat, occupatur, seque exerit, dum illas partim contrahit, partim distrahit. Nam totidem iuris vincula honorario adimplemento tolluntur, quot dissoluerentur, si cambium honorati gratia ab eodem honoranti fuisset directum, & ab hoc executioni mandatum (a). Itaque omnes causam ab honorato habentes e lite censentur dimissi (b). Pariter a priore creditore

Effectus adimplementi honorarii

in liberati-
one prae-
standa
iū qui causam ab honorato habent.

(a) Nam honorans in tollendis obligationibus honorati locum occupat, adeoque idem praestat, quod ille *arg. l. 23 ff. d. Manum.* (b) *arg. l. 21. §. 2 ff. d. Euiet. Du-Puy d. Art. lit. camb. cap. 9. n. 11. Lain 12.* Horum enim obligatio, qua successori suo tenentur, subsidiaria est, & ad eum casum restricta, si eorum auctor haud effecerit, ut in loco solutionis sequeretur adimplementum. Idque ipse successor exigere tenetur, antequam ad illos pateat regressus. At huic perinde esse censetur, siue simpliciter, siue honoris causa satisfiat. Honoranti vero minime obligatur. *Statut. Amstel. Append. p. 842. ap. Phoorsen. Part. 2. p. 2. Ordin. Camb. Lips. §. 17. Danisc. art. 13. Phoorsen. cap. 12. pos. 23. & 25 cap. 18. pos. 10. & 11.* Cum ipse eo consilio interueniat, quod durante illorum obligatione exitum habere nequit, *vid. not. seq. C. adeoque, si quod ius haberet, eidem tacite renunciaret arg. l. 2. C. d. pass.* Nec aliud cautum puto *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3.* quo honorans in omne ius exactoris, cui hos quoque obstringi certum est, surrogatur. Neque enim dubito, quin haec surrogatio intuitu debitorum restringi debeat, & ad eorum tantum onus referri, quos saluo honorario adimplemento teneri negotii natura patitur. *arg. l. 7. ff. d. bon. libert. Add. §. seq. 27. not. C.* ut non opus sit, ideo erroris incusare & vix validum credere ipsum articulum, quod velle videtur *Du Puy loc. alleg.* In-
terim non aliam *lac. Sauario* causam fuisse puto duplicis erroris sedulo

Liberatio eorum, qui causam ab honorato habent.

Vnde non tenentur honoranti.

Sensus Ordin. Gall. T. 5. a 3.

Error Sauarii.

Et ipsi ho-
norato:

quousque
adimple-
tum;

alius.

Honorans
non obligat
omnes, ad
quos cambi-
um spectat,

Liberatio ho-
norati.

Stypm. nota-
tus.

ditore tutus redditur honoratus (c), ut in manifesto errore versentur, qui illum eidem, quasi causâ, propter quam is pretium cambii numerauerat, non secuta, teneri sibi persuadent (d). Eaque liberatio eatenus contingit, quatenus literae cambiales honoris ergo execu-

tionem sedulo cauendi. Alterum is committit, cum ei, qui traslantis honore acceptat, honorato non satisfaciente, recurforiam, ut vocat, actionem aduersus singulos indossantes competere docet *Part. I. Negot. Perfect. libr. 3. cap. 6. p. m. 154 155.* In alterum incidit, cum in fin. arbitrii seu *Parer. 26.* cuius versionem Germanicam publicauit *Dn. Marperger. post Iudic. Mercator. p. 46. 47.* de iure consultus respondit: indossantes singulos honoranti in solidum teneri, adeoque Bartholomaeo cuidam, qui cambia tricies mille librarum Ioannis intuitu soluerat, saluum esse regressum aduersus Augustinum, postremum indossantem, qui literas cambiales ex Ioannis cessione demum obtinuerat. Pariter actionem negotiorum gestorum contra omnes, ad quos Cambium quouis modo spectat, concedit *Raph. de Turri Disp. 2. Quaest. 13. n. 36 43.* quem sequitur *Anfaldus de Anfaldis d. Comm. & Mercat. Disc. 79. n. 10. 11.* nimis generaliter. Nam 1) quae de protestatione aduersus omnes adducunt, iam confutauit §. 21. lit. C. 2) *Capit. Feriar. 35. pr.* minime de omnibus loquitur, sed saltem de principe debitore, a quo honoratus causam habet. Imo ne hunc quidem diserte asserit teneri, sed saltem recambium illi dirigere iubet honorati periculo. 3) *Leges quas Turri adducit, officium perdunt, quoties ipse adimplens id agit, ut negotiorum domini plenissime liberentur a. l. 29. C. d. pact.* (c) *Phoenixen cap. 12. pos. 15.* Is enim totius negotii scopus est, §. praec. 7. Nec utilitas honorati promoueretur, nisi a suis creditoribus liberaretur. Quod ipsis eiusue procuratoris facto non contingit, quamdiu illi in nexu haerent. *arg. l. 39. ff. d. N. G. l. 5. §. 5. ff. d. N. O. N. l. 2. ff. quod vi aut clam.* (d) Ita *Stypmannus* philosophatur *d. Iur. Marit. Part. 2. cap. 8. n. 38.* nulla veri specie. Ut patrum absit, quin huic loco typhothetas aliquid demisisse credam;

tionem mandantur (e). Vnde honoraria acceptatio non impedit, quo minus solutio postmodum haud secuta conveniri queant, qui eius nomine antea tenebantur (f). Quamobrem falluntur etiam, qui superueniente alterius acceptatione honoraria priorem acceptantem dimittendum contendunt (g). Neque enim exactor quemquam ab obligatione semel suscepta ante solutionem liberare tenetur (h), nec ius reliquis, a quibus

salua post acceptationem obligatione pro solutione, etiã quoad acceptantẽ priorem.

I

caus-

(e) *arg. l. 3. §. 1. ff. d. duob. reis. Nou. 4. c. 1.* Nempe subsidiarium adimplementum eandem quam liberum, ad illos liberandos vim habet, non maiorem. Itaque si honoris causa acceptetur, immunes erunt a cautione, qui acceptatione deficiente ad eandem praestandam recte compellerentur. (f) Non honoratus modo, sed eius etiam successores. Quemadmodum alias quoque denunciatus intermedius ex lite haud dimittitur, si tertius vel vltimus reo ex causa euictionis conuento assistat, *Carpou Part. 3. Decis. 212.* vel defensorio siue procuratorio nomine litem suscipiat. *Ordin. Process. Sax. Tit. 14. §. f. Magdeb. Cap. 24. §. 3.* (g) *vid. Sperander. Sorgf. Negoc. und Wechsler p. m. 68.* ubi priorem in scriptis liberandum arbitratur. Quae sententia inde inuatur, quod is non aliam ob causam interuenit, quam propter acceptationis ad remotiorem auctorem liberandum susceptae defectum, quem nunc supplet alter, qui iure praelationis vititur. At conditione consequi possunt, vt liberentur, qui sine causa obligantur *l. 3. ff. d. Condit. sine caus.* non modo cum ab initio sine causa promissum est, sed & cum fuit causa promittendi, quae finita est *l. 1. §. 2. ff. cod.* Verum enim vero sublata licet occasione, qua acceptatio primam facta fuit, ipsum tamen cambiale debitum adhuc pro sufficiente causa est, qua illa sustinetur. *arg. l. 6. C. si cert. petat.* Quemadmodum cautio semel praestita durat, licet postea is possidere coeperit, quem ab initio immobilium possessio ab ea liberauisset. *L. 15. §. 7. ff. Qui satisd. cog.* (h) *arg. l. 45. §. 2. ff. Mandat. Phonsen cap. 12. pos. 16. 17.*

Acceptatio honoraria liberat a cautione, non ab obligatione pro solutione.

Vnde nec prior acceptans dimittendus.

(i) *vid.*

causam habet, quaesitum (i) suo facto auferendi habet potestatem (k).

2) in pro-
ducendis
obligatio
nibus mu-
tuis,

& simplici-
bus.

§. XXIII. Officia, quae inde nascuntur, vel plures sibi inuicem, vel singulos aliis obstringunt. Ad mutua refero mores feriarum Italicarum, ubi lites occasione cambiorum in illis scriptorum, & ubicunque terrarum, interposita protestatione, solutorum ortae forum competens nanciscuntur (a). Nomina ex literis cambialibus honoris ergo acceptatis contracta ratiociniis vtrique inferi vix est, vt moneam (b). Officia simplicia comode ostendam, si singulorum, quos huic negotio interue-

(i) vid. §. 26. not. N. (k) *Phoonsen. loc. cit.* Is enim cuius ministerio actionem semel acquisiuimus, eandem nobis in seipsis & non consentientibus a contractu recedendo interuertere amplius non potest. *arg. l. 4. C. d. Emancip. l. f. C. d. pact. l. ii. ff. d. R. I. ibique Cagnol. n. 14. versis. oppositum. Consult. Dn. Floerck. d. Iur. expact. tert. quaesit. Tb. 23. Socin. Iun. Libr. 3. Consil. 134. n. 7. 8. Menoch. Consil. 296. n. 10.*

Forum com-
petens ad-
impl. honor.

(a) *Capit. Fer. 37.* Quod iure communi secus est. Neque enim locus contractus creditur is, ubi coepit negotium, cui postea alterius consensus alibi accessit. *arg. l. 19. §. 2. ff. d. Iud. i. l. 55. ff. d. O. & A. Compara ill. Berger. d. Except. non num. pec. aduersus camb. thes. 26. quae extat Philocal. Iur. p. 164-173. ibique trifarias ICIorum Lipsiensium, Wittebergenstem & huius Fridericianae de foro cambii cum protestatione reuersi sententias. (b) Nimis enim a mea tractatione remota puto, quae ad omnia omnino campforum nomina pertinent. Vnde superfluum est, commemorare, quibus illi libris haec etiam siue debita siue credita inferbant. Ne tamen id plane intractum relinquerem, obstitit *Vffenbach. d. Protest. cap. 8. n. 11.* ubi ad effectus adimplementi cum protestatione facti, nisi me omnia fallunt, refert, quod creditum, de quo literae cambiales agunt, ponatur in bilancio, siue inferatur epitomae reliquorum ex ratiociniis magistratui feriarum exhiberi solitae.*

Libri, quibus
id inferen-
dum.

Bilancium.

teruenire monui (c), aut illo tangi constat (d), obligati-
ones (e) inde oriundas perlustrum (f).

§. XXV. Ordior ab eo, quod honoratus debet. E Obligatio
um honorans aliusue, cui is iura sibi competentia ces- I. honora-
sit (a), ad eadem deuinctum tenet, ad quae transfatus, cu- ti, quae tenen-
ius officio functus est, si hic tractae pro computo ho- rur hono-
norati absolute factae simpliciter satisfecisset, eundem ranti;
haberet obstrictum (b). Imo exactoris etiam iure ad- ciuue cense-
versus eum plenissime gaudet (c), modo honorarium onario,
adim- tanquam
missio,

litae. Quod tum saltem contingit, si inter honorantem exacto-
remque nulla nominis illius cum aliis compensatio facta fuerit.

Sed publica illa, quae vocant, bilancia aduersantur rationibus
nundinarum non solis cambiis ac solutionibus, sed mercium
etiam venditioni destinatarum, adeoque illorum usum Germa-
ni cum plerisque, praeter Italos, populis ignorant. Add. *Bod.*
thes. ultim. lit. A. D. E. (c) vid §§. *pract. 13-16.* (d) quo refero ac-

Publicum
Germanis
vitatatum.

ceptatorem simplicem, nec non honorati auctores ac fideiuflo-
res. (e) Obligaciones, inquam: Sensu stricto, quibus nempe
ipsi aliis tenentur, non quibus alios sibi obstrictos habent. Scio

Obligaciones
sensu stri-
ctus.

aliis sufficere, si cambialia argumenta secundum ordinem perso-
narum, vel iurium sensu generali, quo etiam obligaciones com-
prehendunt, iisdem competentium pertractentur. Sed cum sin-
gulorum iuri aliorum obligatio respondeat, malo hanc solam du-
cem sequi: ne aut cramben eandem saepius recoquere cogar,
aut temere vno loco ponere, quod aequali iure alium occupa-
ret. (f) Vnde §. 25. honorati, §. 26. honorantis, §. 27. exacto-
ris, §. 28. aliorum obligaciones exponam.

(a) *Rot. Gen. Dec. 32. n. 2. 3. Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 183.* (b) *arg.*
l. 23. ff. d. Manum. l. vn. pr. C. d. Collegiat. Dn. Barth. Hodeg. For. cap.
4. §. 4. not. Z. pag. 700. (c) *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3. cu-*
ius versionem Germanicam post alias Dn. Marperger. Collig. Com-
merc. Part. 2. pag. 46. exhibet nouam, sed perplexam. Ord. Camb.
Lips. §. 17. Danisc. art. 13. Ploonsen. cap. 18. pos. 5. Quod ne quis, etiam secun-
tan-

Honoratus
gaudet iure
exactoris.

imo exacto- adimplementum penitus absoluerit (d). Hoc facto ho-
 ri
 ad sortem, honoratus ad sortem ex literis cambialibus solutam, & o-
 impensas, mnes quae ideo erogandae fuerunt, impensas restitu-
 das (e), salariumque soluendum (f) obligatur. Insuper

dum princi-
 pia legum
 Rom.

tanquam privilegium a iure communi exorbitans, ultra ea, qui-
 bus nominatim concessum est, loca proferendum neget; ope-
 rae pretium est, eius probationem ex ipsis iuris Romani prin-
 cipiis tentare. Sane qui sua pecunia creditorem dimisit, in ius
 pignoris, quo ille gaudebat, succedit, *l. 16. ff. qui pot. in pignor. &*
vsuras, quibus debitorem liberauit, ultra ea, quae ipsi absunt,
consequitur l. 3. §. 1. ff. d. contr. iur. Saltem negotium confectum
 est, si actiones suas cesserit exactor. Has vero praestare tenetur
 §. 27. *lit. H.* Itaque eo ipso, dum solutionem accipit, quodam-
 modo nomen debitoris vendit docente *Paulo in l. 36. ff. d. Fidei.*
 Quare honorans ut emtor ex rescripto Diui Pii iam habet acti-
 ones utiles *l. 16. ff. d. pati. l. 5. C. d. hered. vel. ad. vend.* etiam acces-
 sorias *l. 7. C. d. O. & A.* Quae cum idem, quod directae, ope-
 rentur, *not. seq. K.* & secundum rigorem cambialem competant
not. seq. V., iure exactoris plenissime gaudet. Quod erat de-
 monstrandum, *Add. d. not. V.* (d) Docent hoc leges cambiales
 modo adductae, quae surrogationem honorantis in locum prae-
 sentantis solutione demum praestita fieri diserte fanciunt *Conf.*
Ius Camb. Magd. art. 22. Brand. art. 24. Idque nec a civili Iu-
 risprudentia abhorret *arg. l. 10. §. 12. ff. l. 10. C. mund. Add. Not. praec.*
 Proinde acceptatio subsidiaria h uod obstringet honoratum ad
 cautionem secundum rigorem cambialem praestandam, licet e-
 am extorquere potuisset exactor. Poterit tamen honorans, si
 res ita ferat, honoratum ad media soluendi subministranda vel
 relinquenda instar tralati ac suo iure, etiam antequam soluerit,
 adigere *arg. l. 28. in fin. ff. d. N. G. l. 45. pr. §. 2. & 5. ff. Mandat.* (e)
 Vid. *loca §. praec. 8. not. M. §. 10. in fin.* excitata. *Add. not. seqq.*
G. H. fac. l. 36. in fin. ff. d. N. G. Quod impensas attinet, sunt qui post
 honorarium adimplementum non alias, quam quae in protesta-
 tionem factae fuerunt; sin cambium absque solutione redie-

Honorans
 repetit im-
 pensas, quas?

rit

vsuras debet (g). Nisi omnia recambio sumta fuerint: ^{vsuras &}
quo casu hoc quoque praestat (h). Tenetur vero acti- ^{recambium.}

13

one

rit, ultra id, quod interest, longe grauiore deberi sibi persuade-
ant. *Anon. Heydiger. cap. 8. p. 77. Dn. Koenig Annot. 4. ad §. 17. Ord.*
Camb. Lips. Sed, nisi per honorantem caueatur, quo minus per
plures personas cambium reuersum ambulet, nullum hic disci-
minen agnosco. Merces nunciorum utroque casu restituenda est.
Proxenicum pariter recambio inito, non alias. Plura in cam-
bium nec erogantur, nec repetuntur. (f) Qui subsidiarium ad ^{honorarium,}
implementum praestat, recte petit honorarium ex statutis, *Or-*
din. Camb. VVratish. art. 11. August. art. 9. moribusque receptis.
Peri Negot. Pari. 3. cap. 13. p. 37. Quod habet rationem. Licet e-
nim alias gratuitum officium praestet mandatarius §. *f. l. d. Man-*
du. & negotiorum gestor: *l. 38 ff. d. Neg. gest.* recte tamen exci-
piuntur hae operae tanquam singulares & artificiales, quales ne-
tutor quidem gratis praestare tenetur, teste *Berlich. Decis. 134. n.*
4-10. (g) *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 6. art. 4. & 7.* A tempore ero-
gationis *l. 19. §. 4. ff. d. Negot. G. st. sac. l. 3. §. 1. ff. d. contrar. tutcl. l. 12.*
§. 9. ff. Mand. l. 13. §. 20. ff. l. 5. C. d. Ad. emt. l. 18. §. 1. ff. l. 2. C. d. v-
sur. Add. Ius Camb. Magd. art. 18. Brand. art. 20. Recambio fa-
cto ex ipso vsurae debentur a tempore morae *arg. l. 17. §. 4. ff. d.*
vsur. l. 6. §. f. l. 7. ff. d. Neg. Gest. Rec. Imp. d. anno 1600. §. So viel
num 130. (h) Ex rationibus, ad quas *not. praec. E.* lectorem
remisi. Hoc ergo casu id lucratur honoratus ne forte aliud ac
durius interesse petat exactor. Equidem *Anon. loc. cit.* & qui e-
um sequuntur, huic omne interesse lucri cessantis & damni e-
mergentis, vna cum recambio, tribuunt. Sed vt taceam lu-
crum cessans recambio vel vsuris maius vix vsquam deberi; ae-
gre credo fieri posse, vt simul & id, quod interest, & recambi-
um adiudicetur. Non enim caruit pecunia, ideoque nec aliud
damnum emergens aut lucrum cessans allegare potest, qui illud
reapse iniit. Qui minus; id petere plerumque plane prohibe-
tur §. *praec. 14. not. L.* alicubi vice eius, quod interest, postulare
potest. *Ius Camb. Magd. art. 14-17. Brandenb. art. 16-19.* Quo
iure

vsuras 9

recambium s
non aliud in-
teresse,
quod nec ex-
actori cum
recambio
debetur.

actione exactoris, mandati, aut neg. gest. one, tum eadem, qua exactori (i); tum contraria mandati, quoties honorans certam eius voluntatem secutus fuit (k); sin pro ignorante interuenerit, negotiorum gestorum (l). Eaque plerumque directa est, aliquando vtilis

Ex cambio non soluro quaenam actio datur?

iure tum etiam honorans gaudebit. (i) per ea, quae *not. praec. C. dicta* sunt. Genus actionis lubens omitto: cum propter infinitas Doctorum de eo controuersias, quas huius loci non est excutere; tum etiam, quia, vt ex instrumento guarentigiato, ita ex literis cambialibus non vna, sed variae actiones pro negotii diuersitate competunt. *Compara l. Domat Loix Ciuiles dans leur ordre naturel Tom. 1. lib. 1. Tit. 16. Sect. 4. p. 146. b. Tit. Iur. priu. Lib. 10. cap. 5 §. 5.* De quibus si dubium incidat, praescriptis verbis agendum, *arg. l. 1. pr. §. 1. ff. de Praescr. verb. l. 17. l. 24 ff. cod. Ruzger. Ruland. d. Commissar. Part. 3 lib. 7. cap. 2. n. 6.*

Difquisitio- nis illius in- utilitas.

Si tamen operae pretium putetur, actionem illam peculiari nomine insignire, quo minime opus habet; cum vtrique actiones ciuiles inepte accommodentur ad materiam ex mero iure naturae & gentium desumendam. Verba sunt *Exc. Dn VVertheri*, quibus *Dissert. d. jur. represaliar. inter. Princ. imper.* praeterito mense habitam finit.

Honorans habet actio- nem manda- ti, modo hono- ratus manda- uerit,

(k) *a. l. 12. §. 7 ff. Mandat. Add. Bod. Thef. 7. lit. Q.* Sed ad actionem hanc mandato opus est, quo transatus, praesentans, quiuis falso ab aliquibus instructus creditur, vt dixi *§. praec. 8.* Vnde concedi non potest, quod *Huberus* tanquam singulare seruari tradit *Praed. ad ff. 1. Mand. thef. 12.* transatus recusante quemlibet acceptando & soluendo mandati actionem acquirere. Nec id dicit, quem *Huberus* in eam rem citat, *Hugo Grot. Introd. in Iurispr. Bat. L. 3. Part. 13. n. 3.* vbi saltem generaliter actionem tribuit honoranti, quam illi pariter concedit eundem secutus *Zypaeus Notit. Iur. Belg. l. 4. §. d. camb. n. 2 p. 136.* & de actione N. G. explicat *Groeneuegen ad Grot. d. l. not. 3.* (l) *arg. §. 1. l. d. oblig. quae quas. ex contr. l. 10. §. 2. l. 31. §. 2. l. 32. l. 43. l. 46. ff. d. Neg. Gest. l. 12. §. 6. ff. Mand. Add §. praec. 8. not. M.* Plerique generaliter actionem negotiorum gestorum ex adimplemento honorario concedunt. *Styppmann. d. Iur. marit. Part. 2. cap. 8. n. Vogt. d. Camb. Thef. 7. lit.*

alias negoti- orum gesto- rum,

filis (m): nempe pro habitu factorum, quorum diffin-
 ctioni diligentiam inutilem (n) impendere nolo. Vtri-
 que tam aduersus eum locus est, pro cuius computo
 cambium fuit celebratum (o), quam contra alium in-
 termedium (p). Sunt qui conditionem ex lege (q) vel
 moribus (r) concedant, quos suo sensu facile patior ab-
 undare. Neque enim video, quid intersit, vtrum per
 statuta & consuetudines inueteratas actiones Romano
 iure datae huic negotio etiam quoad eos, qui non omni
 dubio

*siue princ-
 palis,
 siue in ter-
 medio ho-
 norato;
 an condi-
 tione*

7. li. G. p. m. 137. Eman. Eckold. ad ff. Tit. d. Neg. G. si. § 3. Aug. Be-
 ned. Carpz. d. Camb. T. b. f. 58. Müller. ad Struu. Exerc. 25. T. b. f. 44.
 Not. s. in. fin. VVillenbergh. d. Exc. dol. in camb. §. 31. Dn. Mencken.
 ad Process. Disp. 1. §. 60. Theor. & prax. ff. Libr. 19. Tit. 6. §. 13. Sed
 hi non dissentiunt, verum honorati ignorantiam supponunt. a.
 l. 6. §. 2 ff. Mand. i. l. s. ff. d. Obl. & act. (m) Postremam honoran-
 ti post Rot. Gen. Dec. 32. n. 3. tribuit Consuli. Dn. God. Bönigé. Digest. Iur. aliquando v-
 Civil. Rom. in ordin. natural. rednct. Lib. 4. Tit. 29 §. 14. fin. Eaque tilem,
 positus terminis habilibus locum habet arg. l. 17. C. d. N. G. l. 7. C. eiusdem cum
 arbitr. tutel. (n) Vtraque enim actio eundem habet effectum, directa pote-
 l. 47. §. 1. ff. d. Neg. Gest. quem solum intuemur, a. l. 8. §. 13 ff. ad statis,
 Sci. Vellei. de formulis minime solliciti arg. §. f. l. d. interd. l. 1. C.
 d. Form. & impetr. act. sublat. Imo etiam ante illas sublatas in hac
 actione, vtpote extraordinaria, subtilitas ista superflua fuit. d. l. etiam aduer-
 47. §. 1. ff. d. Neg. Gest. fac. l. 5. pr. l. 6. §. 5. l. 29. l. 32. pr. l. f. ff. eod. sus eum, cu-
 (o) arg. l. 6. pr. l. 28. l. 29. l. 31. §. 1. ff. l. 4. C. d. N. G. de Turri Disp. ius computo
 2. Quaest. 13. n. 37. Diss. Peri Negot. part. 3. cap. 13. p. 37. Cuius cambium ce-
 argumenta illum ex contractu non teneri euincunt. Quod con- lebratum.
 cedo saluo quasi contractu arg. l. 5. ff. d. O. & A. Quoties enim
 praeter illum, in quem cambii non soluti incommoda in fine re-
 dundarent, etiam alii ante ipsum eiusdem nomine tenerentur,
 horum quoque negotium gerit, qui illud adimplet. arg. d. l. 6. pr.
 l. 31. §. 1. ff. eod. de Turri ib. n. 73-74. (q) arg. l. 6. ff. d. pal. l. vn. an conditio-
 f. d. Condit. ex leg. Id. ib. n. 33. 47-51. Quia legibus nouis cam- onē ex lege
 bialibus

ex lege vel moribus? cambialiter. dubio carebant, casus applicari, an nouae indulgeri dicantur (s). Modo memineris, quaecunque admittantur (t), omnes cambiales esse (u), si conueniatur, qui exactori secundum rigorem cambialem tenebatur (x).

§.XXVI.

vel moribus? adstringitur, non expresso actionis nomine. (r) *Id. ib. n. 72.* ob dispositionem statutorum cambialium in hoc argumento generalibus etiam aliorum locorum moribus receptum n. 50. (s) Nam sententiarum in hac quaestione diuersitas vim ac potestatem actionis non tangit. In nomine vero faciles esse decet, modo aptam rei & proposito negotio competentem eam esse constat *l. f. C. d. form. & impetr. ad. subl.* (t) Sicut enim eadem actio modo ordinaria, modo summaria, modo executiua est; ita nihil obstat, quo minus illi, de qua quaero, quaecunque tandem esse putetur, qualitas cambialis adiecta credatur. Vt propter executionis rigorem & exceptiones ademptas opus non sit nouam actionem comminisci. Nam perinde est, si veterem noua quadam adiectione auctam & exornatam statuamus. *arg. l. vn. §. 2. C. d. Rei vxor act. Add. Ord. Camb. Brunsv. art. 16.* (u) *De Turri d. l. n. 78. in fin. Phoenfen. cap. 18. pos. 23.* Non quia honorans trassati loco est; vid. *praecc. §. 11. not. D. Add. tamen Dn. Barth. Hodeget. Iur. cap. 4 §. 4. not. Z. p. 700.* sed quia iure exactoris, vt *not. praecc. B. dixi,* fruitur. Maxime cum a ias etiam ex instrumento guarentigiato executiue agere possit, quisquis ei se debitoris ignorantis nomine satisfecisse in contentiua probat. *Dn. Berger Suppl. ad Thes. 16. Eleet. Proc. Exec p. 2.* Nam quia lex consensum vtriusque supplet, & creditoris *l. 16. ff. d. Paet.* & debitoris *§. 1. I. d. obl. quae quasi ex contr;* nihil impedit, quo minus qui soluit eodem modo, quo creditor, experietur. Quare non possum suffragari *Dn. Zippelio,* qui ne quidem iure executiuo honorantem pecunias exigere patitur *sect. 4 §. Disp. 6. op. mai p. 102.* Potius recte petitur recognitio & solutio iure cambiali, bey *Wechsels-Recht/* vt habet formula libelli, qua de hac actione exhibet *Dn. Barth. d. not. Z. p. 703.* vnde nec locus est exceptionibus ex persona tertii competentibus. *Raph. de Turri Disp. 2. Quaest. 13. n. 33.* Quod in Saxonia Electorali confirmat Constituti, o quam *§. 17. not. I. aliegau.* Illa enim amplianda potius est, qua restringenda, vt probat *Dn. Gribn. d. Iur. insert. §. 9. (x)*

Form. libelli.

Exceptiones ex persona tertii cessant.

§. XXVI. Vicissim honorans honorato, insuper Obligatio
 que exactori, imo etiam aliis obstringitur. Honorato II. hono-
 ad coepta vtiliter perficienda tenetur (a), Adeoque de rantis *erga*
 negotii successu eundem tempestive certiore reddet ^{1) honora-}
 (b), missio simul protestationis instrumento (c). Ipsas ^{tum,}
 etiam literas cambiales, quam primum licet, ad eundem
 toties relegabit, quoties quicunque alii ob deficiens ad-

K im-

Cum enim non omnes, quos honorare licet, alias iuri cambi-
 ali obnoxii sint, arg. §. praec. 13. lit. A. & Q. i. §. 16. not. Q. nec hono-
 norario adimplemento ea virtus adscribi potest. a. l. 25 ff. d. Leg.
 l. 3. §. 5 ff. d. Carbon. Edict. Cum aliis quoque mitius agendum
 est, quoties honorans in benigniores conditiones consensit arg.
 l. pen. C. d. Paal.

(a) l. 21. §. 2. l. 31. §. 2 ff. d. Neg. gest. §. 11. l. 1. §. 1. l. 22. §. f. l. 27. §.
 2. l. 44. ff. Mandat. (b) Statut. Gen. lib. 4. cap. 14. §. Praeterea volens
 & §. Sed si tale Scacc. §. 2. Gloss 5. n. 363. 388. Phoonfen. cap. 7. pos. 15.
 cap. 28. pos. 5. ne domino ex negligentia teneatur. §. 1. l. d. Obli-
 gat. quae quasi ex contr. l. 20. C. d. neg. gest. l. 21. ff. l. 13. C. mandat. Se-
 cus sentit Rot. Gen. Dec. 23. n. 18-20. Reusner. d. Camb. th. 24. Styp-
 mann. d. Iur. Marit. P. 2. cap. 8. n. 109-111. qui honoratum ipsum
 1) negotii sui conditionem explorare iubent arg. l. vn. §. 5 ff. Furt.
 adu. nauit. l. 9. ff. d. R. l. 2) eoque neglecto pro sciente habent a. l. f.
 ff. ad Sci. Maced. negantque 3) eius interesse ante susceptum libe-
 rum adimplementum. arg. l. 22 §. f. ff. Mandat. Falso. Nam in-
 teresse domini, vt sciat mandatum recusari, quo suum auctorem
 eo nomine conueniat, vel decoctionis inter illas moras secutae
 exemplum ostendit, cuius post Rot. Gen. meminit Scaccia d. l.
 Negligentiam vero in inquirendo frustra eidem exprobrat man-
 datarius aut negotiorum gestor, cum eorum operam ea ipsa,
 quorum ille curam non gerit, exposcant. §. 1. l. d. Obl. quae ex contr.
 l. 1. ff. d. N. G. l. 5 ff. d. O. & A. §. 11. l. 1. l. 22. §. f. l. 27 §. 2. ff. Mand.
 (c) Phoonfen dd. h. & cap. 18. pos. 21. ex eodem fundamento. Cum
 nec sufficiat honorantis assertio, nec honoratus absque instru-
 mento Notarii suum ab auctore suo commode consequatur.

Modo hono-
 ratur exacto-
 ri teneatur
 rigore cam-
 biali.

Obligatio
 honorantis
 honoratum
 de re gesta
 certiore
 reddendi.
 Obiect.

Resp.

Honorato
 mittendum,
 protestatio-

2) exacto-
rem,

implementum liberum ab eo conueniri possunt (d). Ipsum tamen ab onere eosdem excutiendi mores cam-
pforum immunem reddunt (e). A se vero, si res pati-
atur, non potest non exigere (f). Exactori aequae distri-
cte obligatur ex honoraria acceptatione, quam qui libe-
ram praestitit (g). Huic ergo ne quidem honorati, si
post initum iam fugae consilium dolo malo ab eo fue-
rit inductus, certam fraudem (h), nec si forte pro inui-
to intercesserit, eiusdem prohibitionem recte opponet

(i). De-

wis instru-
mentum,
& cambium.

(d) *Phoosfen, cap. 18. pos. 21.* Neque enim absque literis cambia-
libus ius suum commode persequi potest honoratus. Add. *Ord.*
Camb. Lips. §. 15. prope fin. Vnde ex consuetudine mercatorum,
qua literae cambii solutae alias penes soluentem manere sol-
ent, quoad honorarium adimplementum minus accurate argu-
mentatur *De Turri D. sp. 2. Qu. 14. n. 51.* Nec uti licet ut pluri-
mum cautela, quam suggerit, cum schedulam cambii ab hono-
rante retineri suadet, *Peri Negot. Part. 4. cap. 15. p. 20. pr.* Exa-
ctoris quoque apocham mittendam putat *Phoosfen. d. l.* Quod
salutare est, non omnino necessarium, cum protestationis in-
strumentum & Cambii possessio solutionem satis euincat. (e)
Phoosfen cap. 30. pos. 18. Cum nec exactor, cui honorans sub-
stituitur, ad alios conueniendos obstringatur. *Ius Camb. Magd.*
art. 19. Brand. art. 21. & imprimis Ordin. Camb. VVratisl. art. 16.
Dn. Hoockner. d. Literar. Camb. Indossament. cap. 3. §. 11. fac. l. 4.
§. 1. ff. d. alienat. iudic. mut. l. 33. ff. d. Vsur. l. 20. C. d. Neg. gest. (f)
l. 6. §. f. l. 38. ff. eod. Add. §. praec. 14. not. Q. R. (g) Statut. Hamb.
L. 2. Tit. 6. art. 9. Consuet. Camb. Antverp. 4. 5. Statut. Amstel.
ann. 1662. ap. Phoosfen. P. 2. p. 2. Ord. Camb. VVratisl. art. 11. Ius
Camb. Suec. art. 12. Ord. Camb. Dantisc. art. 11. (h) Dn. VVil-
lenberg. d. d. Except. dol. in Camb. c. ff. §. 61. Quae Disputatio in
eo tota est, ut probet, acceptantem de fraude transantis foro
statim cessuri frustra aduersus exactorem excipere. Quam sen-
tentiam porro manifestissime, meo iudicio, tuetur l. 9. §. 1. ff. d.

Con-

(i). Denique illi etiam impensas ob non secutam executionem cambii simplicem factas restituet (k). Neque enim moris est, tantilli nomine transantem adire (l). Quod alios attinet, non est dubium, quin ex honorario adimplemento omnibus honorati auctoribus ad negotium susceptum vtiliter finiendum (m); & ex acceptatione singulis, qui causam ab honorato habent, ad solutionem obstringatur (n). Praeterea aliis plures, aut mi-

3) Honorati auctores,

4) eiusd. successores,

K 2

no-

Condit. caus. dat. caus. non sec. l. 4. §. 21. ff. d. dol. mal. & met. exc. Add. l. 78. §. f. ff. d. iur. dot. l. 6. C. d. non. num. pec. i. §. 2. I. d. Except. l. 2. §. 3. ff. d. dol. mal. & met. exc. (i) Nam & fideiussio pro invito facta licet non obliget debitorem, tamen promittentem obstringit *l. 53. ff. Mandat. i. l. 6. §. 2. ff. eod.* Pariter qui prohibentis honore soluit, pecunias ab exactore non repetit, cum ab eo liberaverit debitorem, *pr. l. quib. mod. toll. obl. licet sibi minime obligatum l. f. C. d. N. G.* (k) *Ius Camb. Pruss. art. 9. Ord. Camb. Franc. art. 9. Brunsv. art. 19.* Reddendae ergo sportulae in protestationem, *Statut. Hamb. Lib. 2. Tit. 7. art. 3. i. 7. Ord. Camb. Dant. art. 13.* & si epistolam eo nomine scribi necesse fuit, etiam in nuncios factae. *Ius Camb. Pruss. art. 10.* (l) Equidem *DM. Reuemer. d. ver. obl. val. S. 2. C. 13. §. 61.* sumtus istos a transante restituendos putat remittenti. Quo facto hic eosdem praesentanti reddere teneretur. Sed nec amant exactores, nec sectari coguntur tantas in re minima ambages. Potius vt, ipso docente *S. 53,* alias solent, impensas in protestationem erogatas ab eodem repetunt, qui sortem soluit. Nec fauet ipsi locus, quem ex *Heydigeri cap. 8. p. 77.* adducit. Is enim de alio plane casu loquitur, quo remittens cambium ipsum sine solutione reuersum vna cum impensis a scribente exigit. (m) *arg. l. 6. pr. l. 28. l. 31. §. 1. ff. d. N. G.* (n) Quemadmodum simplex acceptator tenetur. *Ius Camb. Pruss. art. 32.* Nec obstat, quod alius pro alio inutiliter stipuletur *§. 4. & 19. l. 1. 3. C. d. inutil. stipul. l. 11. ff. d. O. & A. l. 38. §. 17. l. 126. §. 2. ff. d. V. O. l. 73. §. f. ff. d. R. I. l. 1. C. Per & a,*

nec non, quae honorato invito facta.

Honorans exactori restituit impensas,

non honoratus remittenti,

Variae sententiae de stipulatione pro tertio facta,

quas

9) alios in nore onere eundem liberaturis cedere debet (o), hique vicissim priori honoranti praeter indemnitate (p) et iam

adimple-
mento ho-
nor. concur-
rentes.

quae person. Nam ea doctrina inter Germanos aut plac non feruatur, quam sententiam egregie exornauit *Consult. Dn. Hamberger. de non usu stipulat. vsuque pactor. in for. Germ. cap. 3. §. 7-9.* (vbi tamen dubito, vtrum *cap. 36. lur. feudal. Sax. legibus Romanis recte opponatur arg. l. 9. §. 3. ff. d. dol. mal. l. 18 ff. d. Praeser. verb.*) aut in illis saltem negotiis, quae toto die per alios curantur,

quae in cam-
biis sustine-
tur.

negligitur: *Ill. Dn. Praeses Not. ad ff. Tit. d. verb. obl. p. 335. aut minimum quoad cambia patitur exceptionem. Huber. prael. ad I. iit d. inuul stipulat. thes. 6. respons. Add. Ord. Camb. Lips. §. 28. Ius Camb. Magd. art. 23.* Imo etiam secundum ius Romanum praesentans vtiliter stipulatur omnibus, a quibus ipse causam habet, quia tertio acquiritur obligatio ex re sua *d. l. 126. §. 2. ff. d. V. O. & per mandatarium l. 13. §. 25. ff. d. Ad. Em. l. 27. §. 10. l. 28. l. 68. ff. d. Procur. Dn. Kressl. Specim. Iprudent. ciu. for. Libr. 3. Tit. 6. §. 4. & alios,*

Honorans quorum interest. §. 20. l. d. inuul stipulat. (o) Propter honorati vtilitatem, quam, quoties alius commodius administraturus esset, non remissius altero promouere tenetur, §. 1. l. d. Oblig. quae quasi ex contr. l. 6. §. 12. ff. d. N. G. aut locum illi cedere *arg. §. 11. l. l. 22. §. ff. Mandat. siue libere siue honoris causa soluturo. Quae ob stare videntur, ordinationum cambialium loca de interitu praecationis trassato & exactori competentis, postquam alius ad honorarium adimplementum admissus fuit, intelligenda dixi §.*

An libere so-
luturo?

prae. 18. not. I. Plane libere soluturo indistincte honoranti praefert *Ius Camb. Pruss. art. 9. & Ordin. Camb. Dantisc. art. 12.* idemque, modo trassatus ante vltimum termini diem suam voluntatem denunciet, statuit *Ord. Camb. Norib. art. 11.* Quin honorante volente a trassato semper & vbique solutio accipi debe-

Honorans
alteri locum
cedens ab e-
odem inde-
mnis seruan-
dus.

at, extra dubium est, *Ord. Camb. VVratisl. art. 11. (p) a. l. 7. ff. Testam. quemadm. ap.* Atque istam puto rationem esse *Statuti Gen. ann. 1633. Cap. Fer. Vesunt. 35. subiecti*, quo, qui literas cambiales acceptare noluerat, postea soluturus admitti iubetur, cum onere sortem iisdem contentam ad locum, vnde illae venerant,

ab

iam salarium praestare (q).

§. XXVII. Sequuntur officia ab exactore tam ei, a quo causam habet, quam honoranti debita. Is igitur auctori suo industriam probat, si rem gestam illi statim significet (a). Potest tamen id salvo suo iure omittere (b). Multo minus ad publicum protestationis denegato adimplemento libero oppositae testimonium eidem mittendum compellitur (c): nisi forte, qui honoris ergo ac-

Obligatio
III. exactoris
erga 1) au-
torem,

K 3

ab exactore volente cambio sumendi. Quod, nisi me omnia sal-
lunt, nititur praesumptione pecuniarum, quas creditor alias cam-
biis fuisset collocaturus, ideo otiose servatarum. Eaque et-
iam pro honorante militare & a Noribergensibus quoque, post-
quam dies solutionis aut induciarum venit, approbata videtur
all. art. 11. Add. §. praec. 18. not. L. Expensae erogatae sine du-
bio restituendae sunt, *Ord. Camb. Dant. art. 12. (q) d. art. 12.*
Quod alicubi ad dimidium honorarii alias consueti restringitur
Phoensen cap. 12. pos. 19. cap. 18. pos. 13. Inter Prussos ei, qui
honoris causa saltem acceptavit, quadrans centesimae, sive ex
400. aureis vnus, solui solet provisionis, quam vocant, nomine.
Ius Camb. Pruss. art. 9. vbi eam a volente recte remitti additur,
quod & monet *Ord. Camb. Dant. d. l. & probat arg. l. 29. C. d. pat.*

cepta.
Statutum ea
de re feriarū
Italicarum.

& Noriberg.

Honorarium
cedenti sol-
uendum.

(a) Maxime, si non ipse tractatus, sed alius honorauit. Quo
casu id luadet *Phoensen cap. 7. pos. 16.* (b) Nam si non conse-
quatur adimplementum, id statim nunciari aut periculum ab ex-
actore suscipi debet *Ordin. Camb. Lips. §. 5. 15. 27. in fin. Ius Dan.*
libr. 5. c. 14. art. 13. 14. Ius Camb. Magd. art. 7. Brand. art. 9. Vn-
de nisi aliud referatur, executio pro facta habetur. *arg. l. 25. ff.*
d. Probat. l. 112. ff. d. R. I. At remittentis in hac causa non in-
terest, vtrum simpliciter, an honoris ergo satisfiat. (c) Quod
diserte prohibet *Ord. Camb. Nor. art. 11.* Ne ex eodem conue-
niantur, qui honorario adimplemento liberati fuerunt. §. praec.
24. lit. B. D. Exceptionem a regula facit *Ius Camb. Pruss. art.*
9. quo exactor obtenta honoraria acceptance protestationis in-
strumentum transmittere iubetur.

Exactor au-
ctori non te-
netur nunci-
are adimpl.,
honor.

nec protestū
mittere.

nisi in Prus-
sia,

2) *honorantem*, *ad tradendum protestu & cambium*, ceptauerat, & ipse deficiat in solutione (d). Honoranti vero idem tradere (e), ipsasque cambii literas, quam primum iisdem penitus satisfactum, relinquere iubetur (f). Pariter eidem actiones contra honoratum illiusque auctores ex abundantia (g) cedere cogitur (h). Quod ipsum facta,

& solutione ab acceptante honorario non praestita. (d) Nam ius aduersus transantem ac reliquos auctores protestatione denegationi liberae acceptationis opposita conseruatum fuit. §. 20. lit. G. Adeoque publico illius testimonio ad impetrandam eorum condemnationem opus est. *Sperander* *Sorgfalt. Negot. und Wechselr. p. m. 27.* (e) *Ord. Camb. Francof. art. 8. Lips. §. 17. Sperander. p. 28. Add. Ord. Camb. Brunsv. art. 19. Dant. art. 11.* Ratio patet ex *not. C. §. 26.* (f) *Statut. Hamb. L. 2 Tit. 7. art. 9 Ord. Franc. all. Vffenbach. d. Protest. cap. 3. n. 28. Scacc. §. 2. Gloss. s. n. 89. p. m. 346. vers. extende quarto.* Licet enim alias venditor instrumenta emtori tradere non compellatur, *arg. l. 48. l. 52. ff. d. act. emt.* secus tamen est, quoties causa retentionis ob immunitatem ab euictionis praestatione vid. *not. seq. K. deficit a. l. 2. C. d. cond. ex leg. Carpz. P. 2. Const. El. 33. Def. 18.* Accedit, quod actio emtori praestanda sit cum accessionibus *arg. l. 6 ff. d. haered. vel act. vend. l. 2. C. d. Fidei.* adeoque etiam iure cambiali, quod sine literis cambialibus exerceri nequit. §. *prae. 16. not. 2.*

Cambium honoris causa soluenti tradendum.

Cessio actionum non necessaria, sed vtilis,

& honoris causa soluenti ab auctore debita.

(g) Honorans enim ipso iure exactori substituitur. §. *prae. 25. not. C.* Interim si nimium huic doctrinae consideretur, facile celerrimam executionem remorari possent praeconceprae Doctorum, subtilitatibus adsuatorum, opinionones. Add. *Groeneweg. ad l. 11. C. d. Fidei.* (h) *Poonfen. cap. 18. pos. 7.* Solet enim honorans aut acceptare literas cambiales, aut earum solutionem, licet aliquando breuissimo, antequam eam praestet, interuallo promittere. Vtroque casu constituentis instar obligatur. *arg. §. 9. l. d. Act. l. 5. §. 3. & 8. ff. d. consuet. pec.* Itaque solucendo non extinguit actiones, sed emit, eumque animum saltem protestando declarare videtur. *arg. l. 36. ff. d. Fidei: ff.* Quare iure suo cessionem vrget. *a. l. 23. ff. d. hered. vel act. vend.* quam alia quoque negotiorum gestori debet, qui solutionem ab eo accipit. *arg. l. 13. ff.*

facta etiam solutione adhuc valide fieri minime ambigo (i). Caeterum in aprico est, soluenti eum de accep-
 cedendas
 adiones,
 tis non accepta

13. ff. d. Fidei. Vtrum vero in hoc Ducatu cessio, vti alias iubet An in Duca-
 Ordin. Polir. cap. L. §. 2. judicialiter in hoc celerrimae expediti- tu Magd. iu-
 onis negotio fieri debeat, ambigo. Certe his ambagibus mi- dicialiter fa-
 nime opus est, si actio transferatur mediante indoffamento, quod cienda?
 tuto fieri potest, si binis verbis inferatur, id absque obligatio- Expediti po-
 ne euictionem praestandi scribi. Imo nec alias inde tenebitur test per in-
 indoffans, nisi, quod ab honorante frustra metuitur, statim ad- doffamen-
 catur. Ord. Camb. Lips. §. 15. & 22. Ius Camb. Magd. art. 20. Brand. tum,
 a. 22. Interim sufficit cessio extra literas cambiales facta, in qua aut extra-
 bonitatem nominis a cedente haud praestari docet Dn. Hoeckner. cambium,
 d. liter. Camb. Indoffament. cap. 2. §. 1. Nec aliam intelligit Scacc. etiam post
 d. n. 89. facile defendendus aduersus Eundem, cum exactores a solutionem
 necessitate cessionis ob periculum quo eam plenissimam putat, factam,
 illo refragante, absoluit. d. Dissert. c. 3. §. 7. (i) Maxime si solu- etiam post
 tionem addita fuerit protestatio de actionibus cedendis. Ill. Ber- solutionem
 ger. Tom. 2. Supplem. ad Eled. Discept. for. Tit. 5. Suppl. 9. n. 1. 2. p. factam,
 123. vbi eadem omissa secus sentit, ideo quod nomen per solu- quamuis ces-
 tionem semel extinctum amplius transferri nequeat, l. 76. ff. d. Go protestan-
 Solut. Vid. Ianus a Costa ad pr. l. quib. mod. toll. obl. verb: sed et do reseruat
 iam. Huber ad ff. Tit. Mand. ib. 9. alique magno numero allega- haud fuerit,
 ti di. Tom. 2. p. 127. 128. Verum ipso etiam ciuili iure in du- secundum le-
 bio non tam extingueri debitum, quam emere voluisse cense- ges ciuiles,
 tur soluens, adeoque cessionem adhuc recte postulat. l. 36. ff. d. & praxin,
 Fidei. add. l. 10. l. 17. ff. eod. Theodor. Marcil. ad §. f. l. d. Fidei. Sand. d.
 Cess. ad. cap. 7. Strauch. ad vniu. Ius Iustin. Diss. 14. thes. 18. Carpz.
 Lib. 2. R. sp. 70. Id. P. 2. Const. 17. Def. 16. Tit. Obs. Lanterbach. 1168.
 Saltem praxi hodierna illam sententiam probari docent Ill. Dn. & praxin,
 Praeses Not. ad ff. Tit. d. Fidei. p. 338. Vt. Modern. ff. ib. §. 27. Bey- in primis
 er. ib. post post. 24. Coler. d. Proc. Execut. P. 1. C. 10. n. 418. sqq. eandemq; mercatoriam
 inter mercatores potissimum & in causis cambialibus oppositae imo etiam
 subtilitati praeferendam tradit Dn. Hoeckner d. l. Denique il- iuris subtili-
 lum iuris rigorem alio commento eludere licet. Qui enim li- tatem,
 teras

restituenda. tis minime teneri (k).

Obligatio

III. alio-
rum:

1) accepta-
toris simpli-
cis,

§. XXVIII. Restat, vt aliorum, quorum in hoc negotio interest, obligationes breuibus expendam. Acceptatorem itaque simplicem minime liberat (a), sed sibi quoque obstrictum reddit, qui alterius nomine honorat (b). Pariter illi acquiritur petitio aduersus auctores honorati quoscumque cambii intuitu obligatos, quia

Exactor pro
acceptis non
tenerur ho-
noranti.

teras cambiales acceptat, non secus ac mandator, ex sua obligatione tenetur. *Ordin. Camb. Lips.* §. 17. verb. *Selbst Schuldner* *Ius Camb. Magd. & Brand. art. 1. in fin.* Quare suo nomine soluere videtur, adeoque honorantem ipso iure non liberare, sed actionum cessionem postea recte postulare dici potest. *arg. l. 28. ff. Mandat. Add. Illustr. Dn. Coccei. d. Assignat §. 28-32. (k) Rot. Gen. Dec. 168. Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 392. Dn. Zipffel Sect. 4. §. Disp. 6. Oper. mai. p. 102. Dn. Koenig. Annot. 15. ad §. 17. Ord. Camb. Lips.* Licet enim repeti possit, quod quis ab alio debitum tantquam suum nomen errore lapsus creditori soluit *l. 19. §. 1. ff. d. condic. indeb.* repetitio tamen nulla est ab eo, cui suum alius, quam verus debitor, sciens restituit *l. 6. l. 44. ff. cod. add. l. 6. §. 1. ff. d. Negot. gest.*

Adimpl. ho-
norum non
liberat prio-
rem accep-
tantem,

(a) Neque enim is protestatione interposita ex lite dimissus censetur. *Dn. Menken. Tract. Synopt. ff. p. 284. vers. Facta.* Sed post actionem transfanti moram denuo conueniri potest. *acg. l. 27. ff. Mandat. l. 13. l. 71. ff. l. 28. C. de Fidei. Ord. Camb. Lips §. 20. Conf. Grot. In-
trod. in Ius Belg. lib. 3. cap. 13. n. 7 Huber. ad ff. T. mandat. in fin.* Qui dum vnius solutione alterum liberari ib. addunt, cum grano salis intelligendi sunt. Omnibus enim, ipsique transfanti obstrictus manet acceptans. *Ius Camb. Pruss. art. 20.* (b) *Ansaldo. de Ansaldo's de Comm. & Camb. Disc. 79. n. 7-14.* Nam & exactoris iure vitur, quoad honorati utilitas patitur. § *pracc. 25. lit. C. & acceptantis negotium etiam pro alio soluendo gessit: saltem re, licet forte intentio, quae haud requiritur, defecerit arg. l. 6. pr. l. 31. §. 1. l. 45. §. 2. ff. d. N. G. Add. Ill. Berger. Supplem. ad El. Dist. Forens. Tom. 2. p. 129.* (c) §.

sed obstrin-
git honoran-
ti

1] eundem,

(c) §.

quia ipsi creditoribus suis post honorarium adimple-^{2) auclorum} mentum adhuc tenentur (c). Vnde, qui trassantis ho-^{honorati,} nore adimplet, primarium quoque debitorem sibi de- vincit (d). Is tamen, postquam cambii scriptori bona fi- de satisfecit, non potest ab aliis conueniri (e) Qui in- dossantis causa interuenit, & a domino & trassante in- demnis seruandus est (f). Qui posterioris cedentis in- tuitu soluit, ius consequitur aduersus omnes, quos dixi,

L

prae-

(c) *S. pracc. 29. not. G. Phoonfen. cap. 12. pos. 27. & 25. cap. 18. pos. 11. Du- 2) honorau*
Puy cap. 9. n. 10. 11. vers. Lii n. 11. 12. & Axiom. 2. Vnde nimis genera-^{uctores,} liter loquuntur, qui, praeter honoratum, neminem omnino alium honoranti teneri docent cum *Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 392. Dn. Koenig. Annoe. 15. ad §. 17. Ordin. Camb. Lips.* Fateor aequè vniuersaliter loqui ipsum §. 17. allegatum, parièrque *Ius Camb. Suec. art. 21 & Ord. Camb. Dant. art. 13.* quam sequitur *Dn. Marperg. Handels. Gericht cap. 16. art. 40. p. 515.* Sed leges hae interpretatione restringendae^{vr a) trassan-} sunt *arg. l. 22. ff. d. Paet. l. 2. §. 3. ff. ad Sc. Vellet.* (d) *Raph. de Turri- tis principa-*
Disp. 2. Qu. 13. n. 37. Dissent *Peri Part. 3. cap. 13. p. 37.* Sed hic quo- lem,
 que locum habent, quae §. *pracc. 24. not. O.* dicta fuerunt.

(c) Nam etiam ab actione de in rem verso, quam effectu a ne- donec trassantis satisfecerit, sicut in actione de in rem verso.
 gotiorum gestorum iudicio non differre post *Schilter. ad ff. Exerc. 27. §. 93.* confirmat *Dn. Praeses. Not. ad ff. Tit. d. in rem vers. liberatur pater vel dominus solutione filio aut seruo bona fide praestita l. 10. §. 6. ff. d. in rem vers.* Idque hodie quoque seruari aequum est, *Tit. Obs. Lauterb. 441.* & ad negotiorum gestores rectè applicatur *arg. l. 3. §. 2. ff. eod.* licet vtrumque neget *Vsus Modern. ff. d. tit. §. 5.* Sane iniquissimum foret eum, cuius utilitas promota est, bis soluere *arg. l. 4. ff. eod.* & postquam immediato creditori satisfecit, aliis, quibus ipsius interuentu ex utilitate nunc sublati obligabatur, vltèrius, quam expressis eiusdem cessionariis, teneri. *arg. l. ff. d. transfact. l. 23. §. 1. ff. d. hered. vel act. vend.* Rigor vero cambialis, de quo etiam quoad reliquos tenendum est, quod ratione honorati monui §. *pracc. 25. lit. V.* frustra aduersus eundem vrgetur. *Turr. d. l. n. 76.* (f) Rationem modo dedi. Idem de trassante^{b) trassantè,}, te monet *Phoonfen. cap. 12. pos. 15.*

3) *Fideius-*
forum. praecedentes (g). Hi enim in nexu manent, non fecus, ac simplice tantum protestatione interposita (h). Fideiussores cambio subscribentes eadem ratione, qua ipsi, pro quibus fidem interposuerunt, debitores obstringuntur (i).

Coronis
de usu pra-
ctico argu-
menti
in raritate
negotiorum
gestorum.

e) indoffan-
tes priores.
3 fideiussor-
es.

Consensus
cap. 35. feriar.
Vesunt.

Eius versio
erronea ap.
R. de Turri,
& Dn. Zipfel.

genuina.

Dubia ad-
versus usum
argumenti.

§. XXIX. Absoluissẽm, quae dicenda putavi; nisi operae pretium ducerem, auctarii loco vtilitatem thematicam in ipsis rerum argumentis conspicuam paucis vindicare (a). Sane quidem fatendum est, negotiorum gestorum exempla ne quidem apud Romanos admodum

(g) Vid. quos allegavi *not. praec. C.* (h) vt de trassante opportune inculcat *Phoosen. d. post 15.* (i) Fluit hoc ex praecedentibus, ac diferte confirmatur *Capit. Feriar. Bezenson. 35.* verbis: *resti ritenuto l' obligo di quello, o quelli, che hauesero fatto le trattate, o sia sottoscritto le lettere di cambio pagate sopra protesto.* Quae *Raph. de Turri*, sensum plane non assecutus, p. m. 416. male reddidit: *Ac maneat illius illorumque, qui traxerint, obligatio, vel subscriptio talis sit, le lettere di Cambio pagate sopra protesto.* Nec minus a scopo aberrat versio Germanica apud *Dn. Zipfel Traktat. von Wechselbr. und dero Vfsanc. Sect. 4. p. 101.* quae locum hunc sequenti ratione interpretatur: *Es soll zur Nachricht / und damit die Obligi der Trassirenden in ihven Kräftten bleibe / der Wechsel Brieff / daß er sopra protesto bezahlet sey / unterschrieben werden / nemlich also: Le Lettere di Cambio pagate sopra Protesto.* Rectius ita verteres: *Integra duret obligatio eius eorumque, qui fecerint tractas, aut literis cambiis supra protestum solutis subscripserint.* Quo ipso intelliguntur fideiussores, quos literis secundis aut tertiis subscribere in omnibus plateis solere testatur *Constitut. Pii V. ad Bononienses §. Et perbe occorre alle volte, ap. Scacc. p. m. 505.* (a) Erunt enim forte, qui verebuntur, ne perdiderim operam, quasi in argumento aut nullius aut saltem rarissimi usus occupatam. Nam

rara aut in terra, nigroque similima cygno

dum frequentia fuisse videri (b), & alias nostris temporibus adhuc rarius apparere (c). Cum tamen nec prodigii instar habeantur, quae inter quoscunque hodie occurrunt (d): multo minus inter campsores ideo cessat frequens adimplementi literarum cambialium honoris

L 2 caussa

videri potest amicus, qui non rogatus ignorantis quoque necessitatibus succurrat, ac in officiis illi sponte exhibendis etiam aemulos habeat alios & cum iis eo nomine decerter. (b) Apud Romanos quidem facilius inueniri debebant negotiorum gestores, cum ex Romuli instituto teste *Dionys. Halicarn. Anuq. Roman Lib. 2.* & lege Cincia, *Tacit. Annal. Lib. 2. cap. 5. Lib. 13. cap. 42.* moris esset, Clientes a Patronis gratis defendi, *Car. Sigon. d. Antiqu. Iur. Ciu. Rom. Lib. 1. cap. 7. p. m. 103. Francisc. Pollet. Hist. For. Roman. Lib. 2. cap. 10. 11. Frieder. Brummer ad Leg. Cinc. & singulos saepe peregre abesse oporteret militiae vel alterius officii causa. vid. §. 2. l. 1. 10. §. 1. 2. ff. d. exusat. l. 26. §. f. ff. Ex quib. caus. mai. Tit. ff. d. Legation. Tit. C. Si tut. vel cur. Reip. caus. Unde probabile erat, facilius operam praestitisse, qui ea vicissim aut iam indiguerint, aut in posterum opus habituri essent. Accedit, quod liceret cuius de rato cauenti etiam in iure defendendi alterius gratia comparere. l. 33. §. 2. ff. d. Procur. l. 31. §. 2 ff. d. Neg. Gest. l. 12. C. d. Procur. Schilter. ad ff. Ex. 10. thes. 62. Et tamen remissione diligentiae homines ad negotia absentium, alias peritura, curanda erant inuitandi. l. 3. §. 9. ff. d. Neg. Gest. (c) Hodie multo rarius id officium praestatur. *B. Stryk. Vf. Modern. ff. Lib. 3. Tit. 5. §. 1.* siue metu ingrati absentium animi *Mornac. ad l. 1. ff. eod.* siue quod charitas nimium refriguit, siue quia pauci luculentum possident patrimonium. *Ant. Faber. in C. d. Tit. Def. 1. Ant. Perez. ib. n. vlt.* (d) Romanis adeo non ignoti fuerunt spontanei negotiorum absentis administratores, ut etiam de damno, quod ex concursu plurium oriri poterat, refarciendo sibi cogitandum putarint. *Vid. l. 6. §. 12 ff. eod. nec non §. 1. in fin. l. d. oblig. quae quasi ex contr. nasc.* quem de hoc casu intelligendum esse euidenter ostendit *Dn. Praeses ad Stranch. Ius Iustin.**

Negotiorum gestio apud Romanos frequentior esse debebat, quam hodie,

erat tamen rara;

Hodie rarius

Nec tamen ignota Romanis,

causae im-
pulsivae
mandatum,
amor domi-
ni, commo-
dum bene-
volentia.

aut nostris
temporibus.

Frequentia
honorarii ad-
implementi

ob manda-
tum,
amorem ho-
norati,

interesse, ne
cambium in-
ano reuer-
tatur,

caussa vsus (e). Id enim saepissime praeuio mandato suscipitur (f), saepe etiam ignorante domino variis ex rationibus. Alios amor eorum, quorum causam agunt, impellit (g): aliorum interest, absentium cambiis in loco destinatae solutionis quomodocunque satisfieri (h):

Pleri-

fin. priuat. Diff. 16. 16. p. 187. quicquid contra nitatur *Venn. ad d. §. 1. n. 3. in fin.* aliique. Hodie quoque non raro inter coniunctos, imo etiam inter extraneos, siue miseratione, siue amicitiae causa, siue ex aliis rationibus absentium negotia geri docet, atque sic in casu concursus creditorum indicatum meminit *Dn. Lüder. Meucken Theor. & Prax. Pand. Tit. d. Neg. Gest. §. 5.* Saltem non desunt, qui praepostero *πολυπραγμοσύνης* studio abrepti rei ad se minime pertinenti non sine culpa immisceantur, *arg. l. 36. ff. d. R. l.* non tam aut alteri aut sibi profuturi; quam praua consuetudine curiositatis in alienis. (e) Vt pecunias reperat, qui illas honore literarum cambialium soluit, quotidie in foro mercantili obseruari testatur *Anton. Gama Decis. Lulu. 19. D. Marta Digest. nouiss. Tom. 3. Tit. Epistola cap. 21.* Pariter hodierni campsores siue alterius rogatu, siue suo instinctu cambia frequentissime honoris ergo adimplent. Imo plures ad honorem subsidiarium eidem schedulae cambiali habendum non raro eodem tempore semet offerunt, quod ipse memini aliquoties contigisse. (f) *§. pract. §. prope finem §. 17. lit. A-D.* (g) *arg. l. 3. §. 9. ff. d. N. G.* quoties alias cum protestatione inane rediturum esse cambium cognati, affinis, familiaris, vel eius, qui quondam magister fuit aut famulus, aut qui alias fidelia seruitia praestitit, maxime si paria in posterum praestiturus videatur.

(h) Sunt, inter quos pactum quasi mutuae defensionis intercedat, quo ad suppetias amicorum cambiis ferendas obstringuntur, nisi sciant, adesse alium hoc officio functurum. Sunt, qui non aliam ob causam alteri absenti consultum cupiant, quam ne ipsi etiam ob arctiorem mutuae negotiationis nexum famae aut crediti periculum incurrant, labefacta illius fide, quam cambiis cum protestatione reuersis vident periclitaturam. Sunt, qui

plerique ideo illis honorem ipsi habent, quia id ipso-
rum cedit emolumento (i). Quod si quis vnum alterum- *An lucrum*
ve lucro etiam iniusto inhiare asserat, non admodum *iniustum?*
refragabor (k): eam tamen captationem inter causas
fre-

qui protestatione interueniente cambialibus literis satisfaciant,
ex quibus ipsorum tabernae diuersis locis sitae vel focii latentes
obstringuntur. (i) Sperant enim saepe, si forte eodem aut simili in posterum i-
psi opus habuerint. Saepius pecunias ad eum locum, quo re- *emolumentum*
diturae sunt literae honorarii adimplementi indigae cambio cu- *ex honore illi ha-*
piunt exponere, cogunturque Proxenetae ministerium philan- *bito.*
thropo redimere, ut inueniant idoneum datorem literarum cam-
bialium, eo saepe, quem ille statuit, collybo seu Lagio. Tum ve-
ro, modo satis soluendo esse sciunt absentem, minime elabi
patiuntur occasionem & parcendi proxenetico & nummos in
altero loco recipiendos pretio, quod ipsi aequum arbitrantur,
permutandi. Vt plurimum ideo aurum operamque impendunt,
quia moribus inter campsores receptis prouisionem, quam vo- *Capratio lu-*
cant, siue salarium solui solitum lucrantur. §. *prae. 25. lit. E.* (k) *cri iniusti ex*
Quaecumque ex alienis negotiis obueniunt, domino restituere *honorario*
debet mandatarius l. 10. §. 2. 3. l. 20. ff. *Mandat. & negotiorum ge-*
stor. l. 8. §. 1. l. 17. ff. *d. N. G.* Interim particulam e collybo decer- *adimplemen-*
ptam *multi* campsores, cum alterius causa cambium celebrant, *to*
contra ius & fas sibi tribuunt, si vera refert *Peri Negot. Part. 2.*
cap. 15. in fin. p. 44. qui antea *neminem* sibi tam improbum vide-
ri scripserat *Part. 1. cap. 32. in fin. p. 87.* Forte utraque sententia
in nimio peccat, illa duritie, haec lenitate. Neque enim cam-
psoribus adeo quotidianum credi par est, bonam fidem insuper ha-
bere, nec tamen improbabile videtur, eo interdum vnum alterum e
abrupti auri sacra fame. Res exemplo illustrabitur, si ponas, Sem-
pronium campsores Germanum pecunias nomine Caii, merca-
toris Belgae, erogatas cambio sumere a Titio, ea conditione, ut
Titius pro singulis centum thaleris in Belgio reddendis ipsi nu-
meret thaleros centum & triginta cum dimidio monetae Teu-
toni:

Testimoni- um Ordin Camb. frequentationis referre nolim (l). Fortius ipsa statuto- rum cambialium loca, quibus huius negotii iura defini- untur, eiusdem quoque crebritatem tueri existimo (m). Sed modus exercitationis Academicae seruandus est. *Conclusio.* Quamobrem finio. Tu, Lector,

*si quid nouisti rectius istis;
Candidus imperti: si non; his utere mecum.*

ad causas
frequentiae
non pertinet.

Argumen-
tum ex deci-
sione ordi-
cambb.

Epilogus.

tonicae. Sempronius cambium dirigit Caio, eidemque mentitur, triginta saltem thaleros ex singulis centenis collybi nomine sibi promissos esse ac solutos: reliquo centesimae semisse, quem Caio pariter restituere tenebatur. eundem defraudat. (l) Contendant, qui volunt, fieri posse, ut spe lucri eiusmodi iniusti homo cum aliorum iniuria diuitias corradens ignorantium cambiis praefet adimplementum, quod honoris causa fieri dicitur. Ego rationes quaero, cur id frequenter accidat inter mercatores, quos nefas puto sinistra suspitione immerentes onerare *arg. l. 18. §. 1. ff. d. Probat. l. 6. C. d. dol. mal. & credendum est, iure potius suo uti, quam furti consilium inire*, ut alia occasione loquitur *Ulpianus l. 51. pr. ff. pro Soc.* (m) Plurima, quae de argumento meo agunt, loca ex ordinationibus cambialibus cumulaui § *praec. 10. not. E-L.* At illae breuitatem sat presse solent sequi, nec controuersis de lana caprina decidendis immorantur. Sed possunt haec sufficere pro instituti ratione. Itaque cuncta Lectorum iudicio submitto. In quo ferendo eandem, qua ipse citra cuiusquam contumeliam vsus sum, sentiendi libertatem illis vicissim, ut par est, lubens permitto. Quod si quibusdam haud displicere contingat meam qualemcunque opellam; habebō, de quo mihi gratuler. Sin nec argumenta mea aliis probentur, nec ipsi rationes mihi aduersas habeant, quibus ipse illa uinci existimem, sententiarum diuersitatem, ut gustuum, aequo animo ferendam cogitabo. Denique si, quod humanum puto, errasse conuincar; non modo cedam lubens, sed & gratias agam ea, quae viros probos decet, ratione rectiora mouituris. Nunc,

*-- ne me Genuensis scrinia Rotae
expilasse putes, verbum non amplius addam.*

* (87) *

COROLLARIA.

- I.
- Q**ui ex matrimonio inuitis parentibus contracto ante illorum consensum postea subsecutam nascuntur, iure Iustiniano spurii manent.
2. Distinctio seruitutum in rusticas & vrbanas nullum habet vsum.
 3. Mora actione confessoria vel negatoria, qui seruitutem sibi deberi asserit, etiamsi illam quasi possideat, ius suum probare tenetur.
 4. Nec alteri, qui praesumptione libertatis nititur, probationis onus imponendum est, licet terminos negationis transgressus aduersarium vi, clam vel precario possidere asseruerit.
 5. Testamenti factio non est iuris naturalis.
 6. Instituta querela inofficiosi testamenti causa exheredationis ab herede siue reo semper probanda est.
 7. Ad factum obligatus creditore inuito non liberatur praestatione eius, quod interest.
 8. Beneficio diuisionis non creduntur renunciare, qui se specialiter in solidum obligant: *samt und sonders / einer vor alle / und alle vor einen.*
 9. Actio legis Aquiliae & inter coniuges locum habet, & alios ob dolum condemnatos infamat.
 10. Possessio facti est, nec speciem iuris in re constituit.

EPITOME DISSERTATIONIS.

PRAEFATIO. §. 1. *AMBAGES cambialium* Systematum & Disputationum. §. 2. *METHODVS* huius dissertationis. §. 3. *LITERAE CAMBIALES*, contradistinctae cambiariis & campforiis, quae? Requiritur mentionem cambii, Earum diuisio. §. 4. Earum **ADIMPLEMENTVM.** Huius 1) *synonyma*, honorare, luere, expedire, complere, praestare: 2) *species.* Inchoatum, absolutum: duplex, simplex §. 5. Adimplementum aliud *liberum*: aliud *HONORIS CAUSSA.* Huius 1) **DEFINITIO.** §. 6. II) *SYNONYMA*: honorare, adimplementum supra protestum, cum protestatione, supra protestatione literarum, qualificatum, cum modo, non inuitatum. III) **DIVISIONES.** §. 7. III) **ORIGO** 1) *quoad causam impulsivam a necessitate & vtilitate.* §. 8. 2) *quoad me-*
dium

*alium, a natura e) mandati; quo caret trassatus, exactor, alius quicumque: β) & negotiorum gestiens. §. 9. V.) OBSTACULA prima ratione debitoris, negotiorum gestoris, mandatarii, exactoris. §. 10. VI.) PROGRESSVS per adminicula & tentamina. GENERALIS INTRODUCTIO per mores & leges. §. 11. VII.) OBJECTVM, *litterae cambiales* quaecunque. An assignationes? Non *litterae auisoriae*. §. VIII.) PRAESUPPOSITIVM, *defectus adimplendi liberi*, ob trassati absentiam, decoctionem vel dissentium: an ob auisii pruriam? Sufficit adimplementum partiale. §. 13. VIII.) SUBJECTVM, *personae* 1) *honoratae*: quo pertinent a) *Obligati ex cambio*, ut mandator trassat, trassans, indossans, trassatus, aualli scriptor: Non prohibens, nec nudus mandatarius, nec mandator exactoris. β) *Mandantes* quicumque. §. 14. 2) *Honorantes*: Trassatus, nisi debeat, *exactor*, tertius. Trassans aut indossans ratione solutionis. Non, qui libere acceptauit, aut prouisionem accepit. §. 15. *Proedria* inter plures interuenientes *intuitu diuersorum* vel *eiusdem*, hosque vel *inaequales* vel *aequales*. §. 16. 3) *Adimplementum honorarium acquirentes*. Quo pertinent exactores volentes, imo inuiti quoad solutionem, non acceptationem regulariter. Iniuste dissentiens ipse honorasse videtur. §. 17. X.) ADMINICULA a) *mandatum debitoris*, β) *schedula commendatitia*, γ) *sciscitatio exactoris & honoraturi*, δ) *Notarii mercatorii*, e) *intimationes*. §. 18. XI.) TEMPVS ratione 1) *oblationis*, 2) *praestationis*, cui locus est a) adimplemento libero deficiente, etiam sola acceptatione denegata, β) licet soluturus sit, qui acceptare noluerat, γ) in termino & ante vel post eius lapsum. An postquam iam alius honoris causa acceptauit? §. 19. XII.) MODVS: 1) *intuitu creditorum* imitatur liberum, etiam quoad acceptationem, admissa tamen particulari. 2) *intuitu honorati* suscipitur vel a) libere aut supra protestum, vel β) supra protestum computi, vel γ) S.P. An cum obligatione eorum, qui causam habent ab honorato? Inferendum acceptationi, formula decora, addito nomine honorati. §. 20. XIII.) SOLEMNIA: nempe *protestatio duplex*, 1) *exaltoria*. Eius ratio. Praecedens transmissio protesti non requiritur. Vtrum protestatio die solutionis repetenda? §. 21. 2) *honorantis*. De quo, aduersus quem, per quem, coram quo interponenda? Debet in instrumentum redigi, & a tertio quoque fieri, non in solutione iterari. §. 22. Communia *strivisusque* protestationis. Sunt coniungendae quocunque casu. Nisi in neglectum consentiant debitores, mandantes aut ratum habentes. §. 23. XIII.) EFFECTVS 1) *in liberatione praestanda* a) iis qui causam ab honorato habent, & β) ipsi honorato: quo vsque adimpletum: salua post acceptationem obligatione pro solutione. §. 24. 2) *in producendis obligationibus* a) *mutuis*, & *simplicibus*. §. 25. Obligatio 1) *honorati*: qua tenetur honoranti eiusve cesionario, tanquam trassato, imo exactori. Ad quid? *Qua* actione? *Cambialiter*. §. 26. 2) *honorantis*, erga a) honoratum, β) exactorem, γ) honorari auctores, δ) eiusdem successores, e) alios adimpleturos. §. 27. 3) *exaltoria* erga a) auctorem, β) & honorantem. §. 28. *aliorum*: a) acceptatoris simplicis, β) auctorum honorati, γ) fideiussorum. §. 29. XV.) VSVS PRACTICVS in raritate negotiorum gestorum. Conclusio.*

00 A 6454

ULB Halle
002 935 880

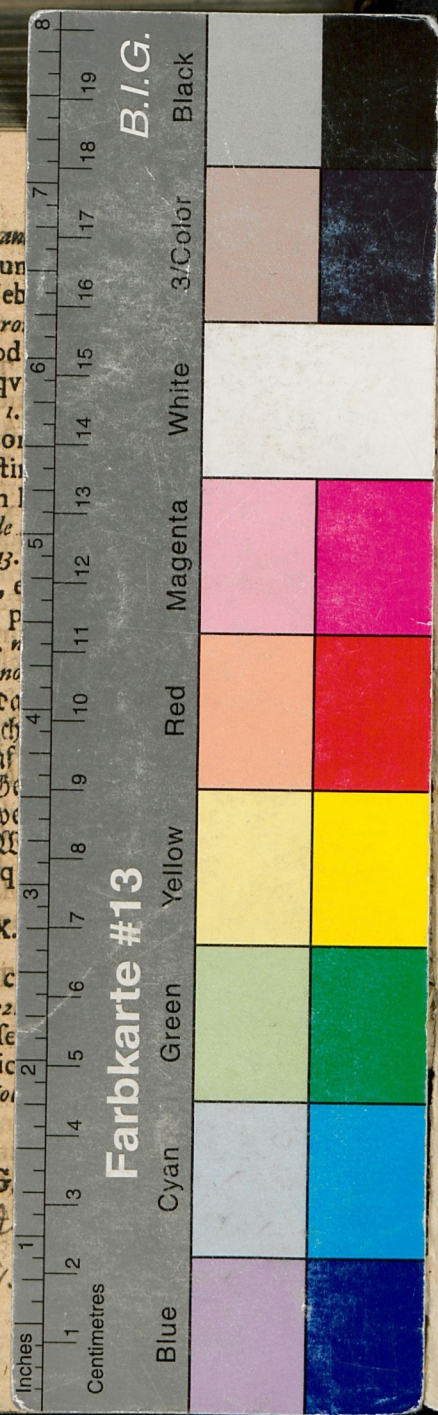
3

sb.

VDPX

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
DOMINO CAROLO,
REGIAE DOMVS PRVSSICAE
PRINCIPE SERENISSIMO, RELIQA,

DISSERTATIONEM IVRIDICAM INAVGVRALEM

DE

**IVRE ADIMPLEMENTI
LITERARVM CAMBIALIVM
HONORIS CAVSSA,**

Vom

**Recht der Acceptation und Zahlung
der Wechsel-Brieffe per honore,**

IN ILLVSTRI FRIDERICIANA,

DIRIGENTE

DN. CHRISTIANO THOMASIO, ICTO,
S. REG. MAI. PRVSS. CONSILIARIO INTIMO, ACADEMIAE
DIRECTORE AC PROFESSORE PRIMARIO, FACVLTATIS
IVRIDICAE ORDINARIO ET h. t. DECANO,

PRO LICENTIA

PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CONSEQVENDI

D. XXIII. APRIL. MDCCXV.

horis matutinis & pomeridianis

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTET

IOANNES CHRISTOPHORVS FRANCK
ARGENTORAT.

HALAE MAGDEBURGICAE,
Literis CHRISTOPH. ANDRAEAE ZEITLERI, Acad. Typ.